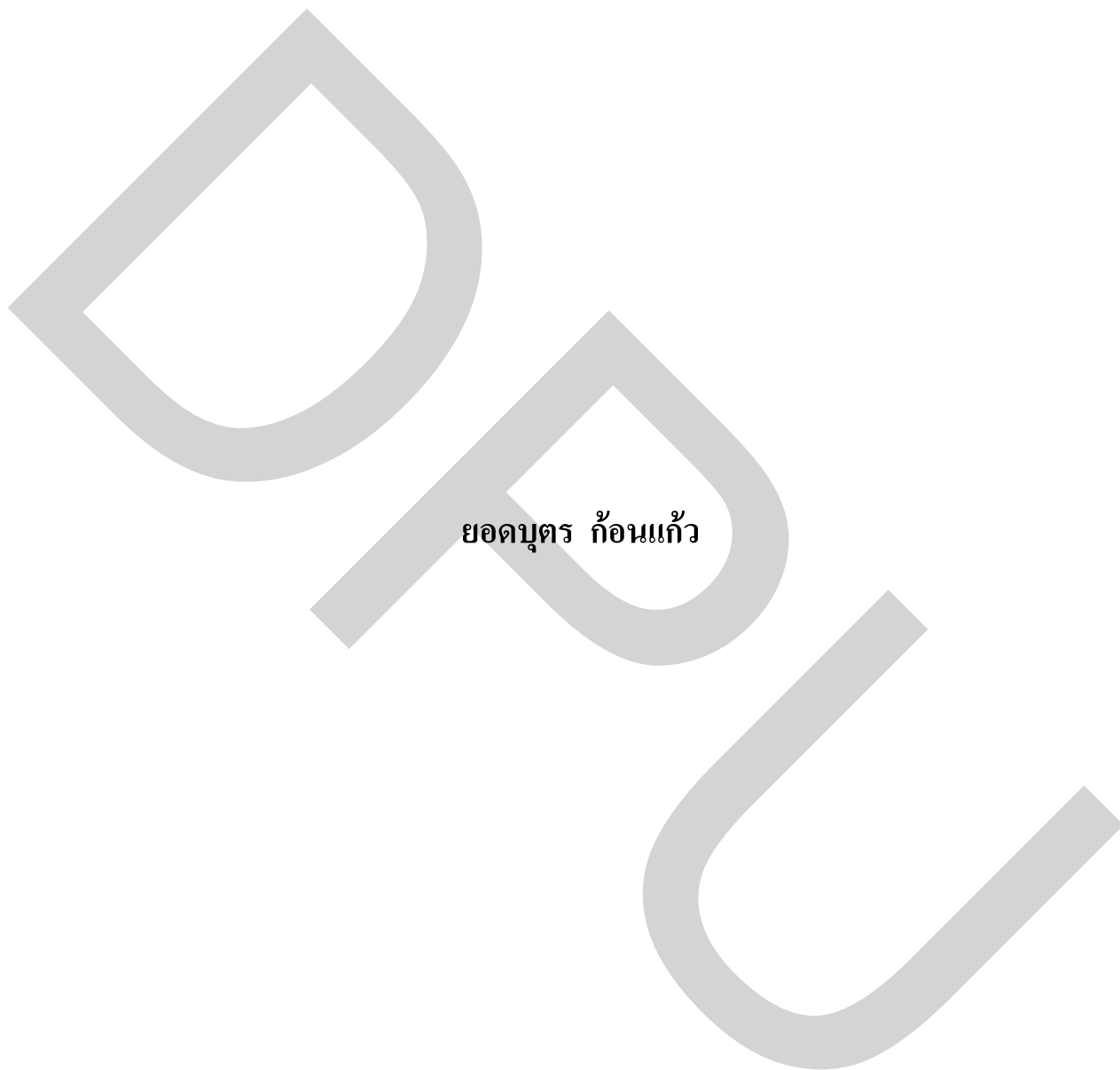

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของ
ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2556

**Legal measure for the protection of the juvenile's right to privacy
concerning personal information disclosure in the arrest and
investigation process**

Yodbuth Konkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ ที่ให้ความเมตตาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์โดยท่านได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งช่วยชี้แนะให้ความรู้ คำแนะนำตั้งแต่ผู้เขียนเริ่มทำวิทยานิพนธ์ จวบจนสำเร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความเมตตากรุณาแก่ผู้เขียนตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวานิชย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ทุกๆท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งทำการตรวจพิจารณาให้ความรู้ คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบคุณในความช่วยเหลือและกำลังใจจาก คุณธีรยา ทิมาภิรักษ์ คุณชนภัทร นิธิธนาภัทร คุณทศคนัย เหล่ารักษ์วงศ์ และพี่น้องเพื่อนนักศึกษากฎหมายอาญา รุ่น 53 ทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจอันสำคัญในการเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคือคุณพ่อทรงพร ก้อนแก้ว คุณแม่ชินะพร ก้อนแก้ว ของผู้เขียนที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้เขียนมาโดยตลอด

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดให้กับบิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนผู้แต่งหนังสือตำราทุกท่านที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่หากมีความผิดพลาดและมีข้อบกพร่องอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ยอดบุตร ก้อนแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2. มาตรการในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน	11
2.1 แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน.....	11
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน	11
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล.....	21
2.1.3 ความหมายของสิทธิ เสรีภาพและสิทธิส่วนบุคคล.....	27
2.2 มาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน	30
2.2.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนซึ่งตกเป็นผู้ต้องหา.....	30
2.2.2 กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงาน ยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง).....	31
2.2.3 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989	34
2.3 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูล ของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตาม กฎหมายของประเทศไทย	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.....	37
2.3.2 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ.2553	42
3. มาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและ เยาวชนในชั้นก่อนฟ้องในกฎหมายต่างประเทศ.....	51
3.1 ประเทศแคนาดา.....	51
3.1.1 ขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น เด็กและเยาวชน.....	52
3.1.2 การอนุญาตให้การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น เด็กและเยาวชน.....	53
3.1.3 การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ	54
3.2 ประเทศออสเตรเลีย	54
3.2.1 ประเทศออสเตรเลีย	54
3.2.2 มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย.....	56
3.2.3 มลรัฐวิกตอเรีย.....	58
3.2.4 มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย	59
4. วิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่ง เป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ.....	62
4.1 ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น เด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน.....	62
4.1.1 วิเคราะห์ข้อยกเว้นของกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและ ชั้นสอบสวน	63
4.1.2 วิเคราะห์ขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น เด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน.....	65
4.2 ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2.1 วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับกุมและพนักงานสอบสวน กับผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น เด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน.....	67
4.2.2 วิเคราะห์การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ	69
4.3 เปรียบเทียบขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของ ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามกฎหมาย ไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	70
4.3.1 ขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและ เยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน	71
4.3.2 การเข้าถึงข้อมูลและการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็ก และเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน	73
4.3.3 การตรวจสอบการใช้อำนาจเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่ง เป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน	74
4.3.4 การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ	77
4.4 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดขอบเขตและเงื่อนไขของการพิจารณา อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้น จับกุมและชั้นสอบสวน.....	78
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 บทสรุป.....	80
5.2 ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	91
ก ภาพและเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน	92
ข บทสัมภาษณ์พนักงานสอบสวน	100
ประวัติผู้เขียน	103

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน
ชื่อผู้เขียน	ยอดบุตร ก้อนแก้ว
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาความเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยมุ่งทำการศึกษาดูเฉพาะการคุ้มครองในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเท่านั้น เนื่องจากสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งจะต้องได้รับการเคารพและคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถกลับมาใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองที่ดีคนหนึ่งในสังคม โดยปราศจากการดูหมิ่นเหยียดหยามจากคนในสังคม

จากการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาความเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยมีสาเหตุมาจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการขอบเขตการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนประกอบการกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนนั้น ไม่ได้สัดส่วนกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการข่มขู่หรือยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดหรือลดการกระทำความผิดซ้ำและเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ คือ ประเทศแคนาดา และประเทศออสเตรเลีย พบว่ามีการกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจนรัดกุมและมีการกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษที่ได้สัดส่วน เหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ทำให้สามารถข่มขู่หรือยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดและลดการกระทำความผิดซ้ำ

ดังนั้นผู้เขียนเสนอว่าควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

ให้มีความชัดเจน มีการกำหนดความรับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนที่สอดคล้องกับ
รับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา เพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพและสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูล
ของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อ
เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ได้อย่างแท้จริง

Thesis Title	Legal measure for the protection of the juvenile's right to privacy concerning personal information disclosure in the arrest and investigation process
Author	Yodbuth Konkaew
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Achariya Chutinun
Department	Law
Academic Year	2012

ABSTRACT

The purpose of this thesis is study on the legal measure for the protection of the juvenile's right to privacy concerning personal information disclosure in the arrest and investigation process in the Family and Juvenile Court and Family and Juvenile Procedure Act 2553. Especially study on the protection on the arrest and investigation process. Due to the fact that the juvenile's right to privacy is must be respected and protected in order that the juvenile can return to society as a good and a normal citizen without the contemptibility

It was found form the study that the legal measure for the protection of the juvenile's right to privacy concerning personal information disclosure in the arrest and investigation process in the Family and Juvenile Court and Family and Juvenile Procedure Act 2553 is inefficient because of the indefiniteness of articles of permission of the disclosure personal information and the disproportion of legal punishments that inefficient to deter delinquency.

In the Canada and the Australia law, there are clearly definitions of articles of permission of the disclosure personal information and proportion legal punishment that can deter delinquency. By comparing with that the legal measure for the protection of the juvenile's right to privacy concerning personal information disclosure in the arrest and investigation process in the Family and Juvenile Court and Family and Juvenile Procedure Act 2553, I consider that there should have legislative amendments for clearly definitions of articles of permission of the disclosure personal information and proportion legal punishment for the purpose of the protection of the juvenile's welfare and right to privacy that will consistent with the spirit of the Family and Juvenile Court and Family and Juvenile Procedure Act 2553.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กคือทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะทำประโยชน์และเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาสังคม แต่ในทางกลับกันก็อาจจะกลายเป็นผู้บ่อนทำลายประเทศชาติในอนาคตได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้หน่วยงานประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิของเด็กในประเทศของตน

เด็กคือผู้ที่เติบโตมาด้วยการเรียนรู้ การขัดเกลาของสังคมรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมรอบข้างหากเด็กได้อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความเข้าใจและพร้อมที่จะสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมที่ดีเด็กย่อมจะเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้ แต่ในทางกลับกันหากเด็กมิได้รับการใส่ใจดูแลและส่งเสริมพัฒนาการไปในทางที่ถูกต้องแต่กลับได้เห็น ได้เรียนรู้ พฤติกรรมหรือตัวอย่างที่ไม่ดี ด้วยความอ่อนเยาว์ของวัย ความไร้เดียงสาและขาดประสบการณ์ชีวิต ที่จะนำมาใช้ในการคิดและตัดสินใจที่จะเลือกว่า พฤติกรรมหรือตัวอย่างเช่นใดควรเอาเยี่ยงอย่างนั้นเองที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กหันไปมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากทางที่ถูกที่ควรหรือก็คือการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง เช่น การเสพยาเสพติด การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย ฯลฯ และด้วยพฤติกรรมดังกล่าวเด็กต้องตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาเพราะสิ่งเหล่านั้นผิดและขัดต่อกฎหมายของรัฐ เป็นสาเหตุให้เด็กต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหา โดยสิทธิขั้นพื้นฐานสิทธิหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นจะต้องได้รับการคุ้มครองคือสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ประชาชนมีความต้องการใคร่รู้ถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นสังคมอยู่ตลอดเวลา ทำให้อาชีพสื่อมวลชนอันเป็นอาชีพที่มีหน้าที่เสนอข้อมูลข่าวสารแก่สังคม ต้องแข่งขันกันเพื่อนำเสนอข่าวให้เป็นที่น่าสนใจแก่ประชาชนอยู่เสมอ สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันจึงพยายามนำเสนอภาพ เนื้อหาและรูปแบบของข่าวอย่างรุนแรงจนบางครั้งสร้างความเข้าใจผิดแก่ประชาชน ซึ่งปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจอย่างมาก การที่สื่อมวลชนเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาของเด็กและเยาวชนนั้น

มีผลดีในการทำให้สังคมตระหนักและทราบถึงปัญหาและส่งเสริมประชาชนในการให้ความสำคัญที่จะปกป้อง ดูแลและคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน อันอาจส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนได้ โดยเฉพาะในกรณีที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน เมื่อรวมกับการเปิดเผยข้อมูลในคดีอาญาของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญา¹ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคดี ภาพของผู้ต้องหา หรือคนในครอบครัว ชื่อ ประวัติต่างๆ จากการแถลงข่าว ทำให้สัมพันธภาพของผู้เสียหาย ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือแม่กระทั่งของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญา รวมไปถึงทำให้การของผู้ต้องหาจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวนั้นอาจจะเริ่มตั้งแต่เด็กหรือเยาวชนถูกนำตัวเข้ามาอยู่ในอำนาจรัฐ โดยการจับกุม³ การสอบสวน⁴ ตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีในชั้นศาล จนเป็นเหตุให้สังคมรู้จักตัวตนหรือครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนนั้นและเมื่อพิจารณาถึงช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ทั้งทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ จึงเป็นการง่ายที่ประชาชนในสังคมจะสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว อันจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่นทำให้เกิดความอับอาย เกิดอันตราย ถูกคุกคาม ถูกขู่ข่มขู่ เกิดความวิตกกังวลหรือส่งผลร้ายอื่นๆ แก่เด็กและเยาวชนในอนาคตด้วยและรวมไปถึงการที่สื่อมวลชนมีอำนาจและอิทธิพลที่จะชี้แนะต่อผู้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้อาจถูกตัดสินพิพากษาจากสังคมโดยที่ยังไม่ผ่านการพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัยว่าผู้ถูกล่าหว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง ส่งผลโดยตรงต่อการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหากลายเป็นตราประทับที่ติดตัวไปจนตลอดชีวิตและทำให้ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขหลังจากที่ได้ผ่านขั้นตอนการแก้ไขความประพฤติ ซึ่งถือเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

¹ คมชัดลึก. (2551,29 กรกฎาคม). “จับนร.หญิงม.ดันฝากไฟล์เพลงลามกผ่านเว็บไซต์.” *คมชัดลึก*. หน้า 1.

² ไอเอ็นเอ็น. (2555). ตร.ใช้ 10 ล้อปิดแยกมิตรสัมพันธ์จับ 48 เว้น-ถี่ม่วง 4 ราย. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://www.yanchaow.com/10-48-4-view1102.aspx>

³ เกล็นิวส์. (2555). คส.รวบหญิงสาวอายุ 17 ปี ค้าประเวณี 4 ราย ในโรงแรมกลางกรุง. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://news.ilcthai.com/news/49544.html>

⁴ เกล็นิวส์. (2555). จับแก๊งเด็กแสบ รุมตี-ปล้นเหยื่อคืนเดียว 7 ครั้ง. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://www.dailynews.co.th/crime/177932>.

ปัญหาในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของการละเมิดสิทธิในความ เป็นอยู่ส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เป็นปัญหาที่นานาประเทศให้ความสนใจและมุ่งที่จะ ให้ความคุ้มครอง อันจะเห็นได้จาก การบัญญัติหลักประกันสิทธิส่วนบุคคลไว้ในกฎหมายระหว่าง ประเทศที่สำคัญ ได้แก่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน⁵ ได้วางหลักไว้ว่าสิทธิในความเป็นอยู่ ส่วนตัวของบุคคลจะถูกแทรกสอดโดยพลการมิได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ถูกกล่าวถึงอีกครั้งใน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966⁶ และแม้บุคคลนั้น จะเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญาก็ตาม สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลนั้นก็มิอาจถูกละเมิด เพราะเหตุที่ผู้ต้องหาเป็นผู้ต้องหาได้ ยิ่งในกรณีของผู้ต้องหานั้นเป็นเด็กและเยาวชนแล้ว จะต้องได้รับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษมากขึ้น โดยต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย⁷ ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40 ได้วางหลักการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด คือเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือถูกถือว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา จะต้องได้รับการปฏิบัติที่ในลักษณะที่ สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็กต้องคำนึงถึงอายุของเด็กโดย ส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมและการมีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ของเด็กในสังคมและจะ ไม่มีเด็กคน ใดถูกกล่าวหาในการกระทำซึ่งไม่ต้องห้ามตามกฎหมายแต่ถ้าถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา จะต้องได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิด⁸ รวมทั้งต้องม ีการส่งเสริมให้ตรากฎหมายกำหนดกระบวนการพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานซึ่งใช้เป็นการเฉพาะกับเด็ก ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็ก ไว้อย่างดีเยี่ยม รวมทั้งได้มีมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 40/2533 ให้ประเทศต่างๆ ปฏิบัติ ตามกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการ บริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน⁹

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในปี พ.ศ. 2491 และได้ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งต่อมาได้นำหลักการ

⁵ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ข้อที่ 12.

⁶ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 17.

⁷ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 10.

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553 มาตรา 39.

⁹ วิชา มหาคุณ. (2537, กันยายน-ตุลาคม). “สิทธิเด็กกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวแก่เด็กและเยาวชน.”

ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)¹⁰ และหลักในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล¹¹ มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิดังกล่าวว่าจะต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐ แม้ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายก็ตาม แต่คุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังดำรงอยู่ถึงแม้บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสร้างความเสียหายให้แก่ตนเอง เพราะการใช้เสรีภาพที่ทำให้เกิดความอับอายและสร้างความเสียหายให้กับตนเองเช่นนั้น ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ว่ามนุษย์นั้นมีศักดิ์ศรีเป็นของตัวเอง¹² ดังนั้นในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมหมายถึงรวมถึงมนุษย์ผู้ใดกระทำความผิดด้วย

ประเทศไทยเริ่มมีกฎหมายที่กำหนดวิธีการพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475¹³ แต่วิธีการพิเศษเหล่านั้น เป็นการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วเท่านั้น ซึ่งสำหรับวิธีการพิเศษที่จะปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระหว่างถูกจับกุมและระหว่างพิจารณาคดีนั้น ได้ถูกบัญญัติไว้ครั้งแรกในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และปรากฏเรื่อยมาทั้งในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 อันแสดงให้เห็นว่า แม้จะมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนนั้นยังคงไม่เปลี่ยนแปลง หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติเป็นเพียงเหตุผลในการยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิมเท่านั้น¹⁴

ปรัชญาหรือเจตนารมณ์สำคัญของกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยคือ ในคดีอาญานั้นมุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ ให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิจารณาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็น คนๆ ไปและลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็ก

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553 มาตรา 4.

¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553 มาตรา 35.

¹² บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. หน้า 109.

¹³ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2475 บัญญัติให้ศาลมีอำนาจให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์บังคับ คือ อายุไม่เกิน 15 ปี ที่ไม่ได้เข้าในโรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปยังโรงเรียนฝึกอาชีพได้.

¹⁴ อัจฉริยา ชูตินันท์ ก (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และคดีครอบครัว*. หน้า 34-35.

หรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน¹⁵ จากปรัชญาและเจตนารมณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการส่งตัวเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองดีได้อย่างปกติสุข ซึ่งในการที่จะบรรลุถึงเจตนารมณ์ดังกล่าวแล้ว นอกจากขั้นตอนในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนแล้ว ขั้นตอนที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเพื่อมิให้เกิดตราบาปอันจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติสุขนั่นเอง

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ซึ่งเริ่มคุ้มครองตั้งแต่เด็กและเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่นการห้ามมิเจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน¹⁶ การห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ของเด็กและเยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏในทางสอบสวน¹⁷ หากฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ฝ่าฝืนก็ต้องได้รับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนด¹⁸ แต่อย่างไรก็ดีแม้กฎหมายฉบับนี้จะให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนไว้อย่างครอบคลุมแต่ก็ยังมีจุดบกพร่องอยู่ที่การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการบัญญัติข้อยกเว้นของกฎหมายที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้นขาดความชัดเจนและมีขอบเขตที่กว้างจนเกินไป

ในชั้นจับกุมนั้นแม้จะมีการห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กและเยาวชน พนักงานสอบสวนจัดให้มี อนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนก็ตาม แต่กฎหมายได้บัญญัติข้อยกเว้นอนุญาตให้กระทำได้หากเป็นไปได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ในทางสอบสวน ซึ่งมีขอบเขตการใช้ที่กว้างขวาง ไม่มีการกำหนดหรือนิยามไว้ว่า เพียงใดจึงเป็น

¹⁵ วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2553). *หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว*. หน้า 19.

¹⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 76.

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 130.

¹⁸ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 192.

ประโยชน์ต่อการสอบสวนและไม่มีภาระบุคคลผู้ที่มีอำนาจพิจารณาตรวจสอบว่ากรณีเช่นนั้น มีความจำเป็นและได้สัดส่วนหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับความเสียหายในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น

ในการคุ้มครองในชั้นสอบสวนซึ่งมีอยู่หลายขั้นตอนด้วยกันไม่ว่าจะเป็นการสอบปากคำ การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ตลอดจนการรายงานผลการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน ซึ่งห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลต่างๆ ซึ่งปรากฏในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง¹⁹ นั้นได้มีข้อยกเว้นว่า

1. หากเป็นไปได้ประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลก็สามารถเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้ ซึ่งในข้อที่เกี่ยวกับประโยชน์เพื่อการศึกษา นั้นเป็นข้อยกเว้นที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังคมและมีขอบเขตการใช้ที่ชัดเจนและการที่จะได้รับอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลตามข้อยกเว้นดังกล่าวได้นั้น ก็ต้องเป็นไปตามคำสั่งศาลเท่านั้นจึงเป็นทั้งการจำกัดขอบเขตของการใช้และมีการพิจารณาอนุญาตที่มีประสิทธิภาพ

2. กรณีของข้อยกเว้นที่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางราชการนั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับข้อยกเว้นในชั้นจับกุมที่มีขอบเขตการใช้ที่กว้างขวางและไม่มีภาระบุคคลผู้ที่มีอำนาจพิจารณาและอนุมัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

นอกจากปัญหาความชัดเจนและขอบเขตของการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนแล้ว หากพิจารณาถึงความสามารถยับยั้งและข่มขู่ของกฎหมาย โดยพิจารณาจากอัตราโทษ สัดส่วนความเหมาะสมแล้ว จะพบว่าบทกำหนดโทษของกฎหมายฉบับนี้ ที่กำหนดโทษของผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนเพียงจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท²⁰ หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นบทกำหนดโทษที่ไม่อาจใช้ยับยั้ง (Deterrence) ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำหรือเพื่อทำให้สาธารณชนตระหนักถึงการกระทำความผิดและมีความระมัดระวัง อันเป็นการช่วยลดปัญหาอาชญากรรม²¹ หรือก็คือไม่ทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทบสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในทางส่วนตัว (Right of Privacy) ของเด็กและเยาวชนที่ตก

¹⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 130.

²⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 192.

²¹ ประธาน วัฒนาวณิชย์. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา*. หน้า 361.

เป็นผู้ต้องหาแต่อย่างใด เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วก็ไม่อาจตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้อย่างแท้จริง แต่กลับกลายเป็นการตอกย้ำจากภาคสังคมและเพิ่มตราบาปไม่ใช่เพียงต่อเด็กและเยาวชนเท่านั้นยังรวมไปถึงคนในครอบครัวด้วยเสมอ²²

เมื่อพิจารณาทั้งจากปัญหาความชัดเจนและขอบเขตของการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนและปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ ส่งผลให้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้และการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้

ดังนั้นจึงเห็นควรที่จะได้มีการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นของเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนที่มีในปัจจุบันให้ละเอียดและศึกษาไปถึงกฎหมายของต่างประเทศประกอบกันเพื่อจะได้ทราบถึงช่องโหว่ของกฎหมายและได้ข้อสรุปอันเป็นแนวทางในการเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้สมบูรณ์และรัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อวางขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลในคดีอาญาของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องตามเหตุผลและความจำเป็น เพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนและมีความเหมาะสม สามารถข่มขู่และยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดได้เพื่อตอบสนองและตรงตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายหรือก็คือพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีตามหลักสากลและมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

2. เพื่อศึกษาขอบเขต วิธีการ ปัญหาและผลกระทบจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ตลอดจนสัดส่วนและความเหมาะสมของโทษที่ได้รับต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและ

²² อัจฉริยา ชูตินันท์ ข (2555, มิถุนายน-สิงหาคม). “พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.” *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวชิราวุธวิทยาลัย* หน้า 159.

ชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อบกพร่องและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในประเทศแคนาดาและประเทศออสเตรเลีย

4. เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อบกพร่องและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เพื่อการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 76 และมาตรา 130 กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนและกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ในมาตรา 192 แต่จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้น พบว่ามีการละเมิดสิทธิดังกล่าวจากการเปิดเผยข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่รัฐ การรายงานข่าวของสื่อมวลชน รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลเป็นวงกว้างโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์

ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจึงมิได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยมีสาเหตุมาจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ประกอบกับบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนนั้นไม่ได้สัดส่วนกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการข่มขู่หรือยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดหรือลดการกระทำความผิดซ้ำ จึงควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนให้มีความชัดเจน มีบทกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ตลอดจนกำหนดวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม เป็นธรรมและเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพและสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ได้อย่างแท้จริง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ซึ่งกระบวนการในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนแบ่งออกเป็นสองกรณี คือ การจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชน และการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น อันเป็นเรื่องที่ควรได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยขอบเขตการศึกษาเริ่มจากการศึกษาถึงแนวคิดและในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ความหมายและขอบเขตของข้อมูลส่วนบุคคลอันได้มาระหว่างการดำเนินคดีทางอาญาในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เฉพาะกรณีของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ตลอดจนมาตรฐานในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามมาตรฐานสากลเพื่อนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เฉพาะในส่วนการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเท่านั้น เพื่อแก้ไขให้มีเหมาะสมและสามารถคุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ด้วยบทกฎหมาย หนังสือคำอธิบาย เอกสารประกอบการสัมมนา บทความในวารสารกฎหมาย บทความในวารสารอื่น ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนและปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในประเทศแคนาดาและประเทศออสเตรเลีย

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนในประเทศไทย ตลอดจนบทกำหนดโทษที่มีสัดส่วนเหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพในขณะเดียวกันก็สามารถแก้ปัญหาสังคมได้

บทที่ 2

มาตรการในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

สิทธิส่วนบุคคล เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสิทธิหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง แม้บุคคลผู้นั้นจะเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญาก็ตามแต่ผู้นั้นก็ต้องได้รับการปฏิบัติในฐานะมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาที่ย่อมที่จะได้รับความคุ้มครองไม่ต่างจากบุคคลทั่วไป และยิ่งในกรณีที่ผู้ต้องหานั้นเป็นเด็กและเยาวชนด้วยแล้ว เมื่อเด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่มีความอ่อนอายุ สภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ตลอดจนข้อจำกัดในการศึกษาอบรม ประสบการณ์เรียนรู้ และการถ่ายทอดข้อเท็จจริงที่ไม่สมบูรณ์เท่ากับผู้ใหญ่ ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับความดูแลและคุ้มครองเป็นพิเศษกว่าผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงได้มีมาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดและความหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

2.1.1 แนวความคิดของการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

เด็กถือเป็นทรัพยากรของชาติในอนาคต หากได้รับการปกป้องและดูแลที่ดีย่อมเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าต่อประเทศชาติ เนื่องจากเด็กยังเป็นผู้ขาดประสบการณ์ชีวิตรวมทั้งมีความรู้สึกผิดชอบไม่สมบูรณ์ การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความละเอียดอ่อนโดยต้องคำนึงถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริง ในบทนี้เป็นการศึกษาแนวคิดของการคุ้มครองสิทธิเด็กในทางประวัติศาสตร์ จนกระทั่งได้พัฒนาเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันประเทศภาคีสมาชิกให้คำนึงถึงสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

2.1.1.1 แนวความคิดของการคุ้มครองสิทธิเด็ก

ประวัติศาสตร์ที่แล้วมาจะเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กนั้นยังไม่มีความชัดเจน โดยรัฐไม่มีอำนาจเข้ามาปกป้องดูแลเด็กอย่างเต็มที่เห็นได้จากในยุคแรกๆ สังคมยังมีขนาดเล็กอาศัยเป็นแบบชนเผ่าซึ่งสามารถดูแลและปกครองตนเองภายในชนเผ่า นั้น เด็กที่เกิดมาในครอบครัวก็ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลและปกครองของครอบครัว โดยบิดามารดามีหน้าที่ดูแลและให้ความคุ้มครองหรืออาจจะกล่าวได้ว่า ผู้ปกครองชนเผ่าไม่เข้าไปก้าวก่ายการใช้อำนาจภายในครอบครัวเพราะเด็กที่อยู่ในครอบครัวจึงถือว่าเป็นสมบัติของครอบครัว กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นจากกฎหมายโรมัน ซึ่งกฎหมายโรมันก็ได้มีการวิวัฒนาการจากกฎหมายสมัยโบราณดังนี้¹

กฎหมายฮัมมูราบี (Hammurabi) มีหลักฐานประมาณไม่น้อยกว่า 2500 ปีก่อนคริสต์ศักราช นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่บัญญัติขึ้นในรูปของประมวลกฎหมาย โดยได้บันทึกหลักฐานกฎหมายของบาบิโลนไว้ (Babylon) กฎหมายนี้ได้บัญญัติเรื่องต่างๆ รวมทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กไว้ โดยบัญญัติเกี่ยวกับความผิดของเด็ก เช่น ลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย แต่ไม่สามารถทราบแน่ชัดว่าเด็กจะถูกลงโทษโดยครอบครัวหรือโดยบทกฎหมายของผู้ใหญ่

กฎหมายซูเมอร์เรียน (Sumerian) มีประวัติย้อนหลังไปถึง 1750 ปีก่อนคริสต์ศักราช มีบทบัญญัติในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและการปกครองบุตร สมัยนั้นเด็กชายต้องเรียนหนังสือในโรงเรียนวันละ 12 ชั่วโมงและศึกษาเล่าเรียนตลอดทั้งปี จนกว่าจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การลงโทษได้กระทำอย่างเข้มงวดเพื่อให้เด็กขยันการศึกษาเล่าเรียน

กฎหมายทัลมุด (Talmude) เป็นกฎหมายของศาสนายิวที่บัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็ก เช่น บิดามารดาจะต้องร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองในการที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด ซึ่งเด็กจะถูกตีหรือเฆี่ยนโดยผู้พิพากษาของท้องถิ่น ต่อมาได้มีการบัญญัติให้รับฟังพยานหลักฐานประกอบด้วยและมีกฎหมายของผู้สอนศาสนายิวเรียกว่า Rabbinic Law ซึ่งได้จัดหมวดหมู่กฎหมายอย่างเป็นระบบขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเด็กได้จำแนกเด็กออกเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) เด็กทารกอายุไม่เกิน 6 ปี
- (2) เด็กอายุ 7-12 ปี
- (3) เด็กวัยรุ่นอายุ 13-20 ปี

โดยมีการกำหนดโทษของเด็กเพิ่มขึ้นตามอายุและความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด

¹ ประธาน วัฒนาวณิชช์. (2526). กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. หน้า 13-19.

กฎหมายไบแซนไทน์ของจัสติเนียน (Byzantine Code of Justinian) พยายามกำหนดบทลงโทษจึงเกิดแนวคิดและพัฒนาการทางด้านตราขแห่งความยุติธรรม

ประมวลกฎหมายตราโค (Draco) ของกรีซโบราณนับได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษรุนแรงเพราะอนุญาตให้ประชาชนทุกคนดำเนินการฟ้องร้องต่อผู้กระทำความผิดๆ ได้ในนามของผู้เสียหาย คำว่า Draconian จึงหมายถึงการลงโทษที่รุนแรง ในยุคแรกๆ ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติความผิดและการลงโทษเด็กและเยาวชนมากนักเป็นที่เข้าใจกันว่าการควบคุมเด็กและเยาวชนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของบิดามารดาและครอบครัว

กฎหมายโรมันถือว่าเด็กมีสถานะเป็นทรัพย์สิน จึงได้รับการปกป้องดูแลเสมือนกับมิใช่บุคคล (Treated as Nonpersons) และกำหนดให้บิดามีอำนาจสูงสุดในฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวสามารถใช้อำนาจเหนือสมาชิกในครอบครัวเป็นเหมือนเจ้าชีวิตของเด็กที่จะชี้เป็นชี้ตายได้ มีสิทธิจำหน่ายบุตรหรือให้บุตรแต่งงานกับบุคคลที่ตนต้องการได้ อำนาจบิดาที่มีเหนือบุตรในกฎหมายโรมันมีอย่างไม่จำกัดนี้เป็นไปตามหลัก *Patria Potestas*² หมายถึง อำนาจของหัวหน้าครอบครัวที่สังคมภายนอกอื่นได้แก่รัฐหรือบุคคลทั่วไปจะเข้าไปแทรกแซงการใช้อำนาจของหัวหน้าครอบครัวไม่ได้จึงกล่าวได้ว่าอำนาจของหัวหน้าครอบครัวเหนือบุตรแยกได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านร่างกายและทรัพย์สิน

อำนาจเหนือชีวิตและร่างกายของคนในครอบครัว กล่าวกันว่าสมาชิกในครอบครัวอยู่ในมือ (Manus) ของหัวหน้าครอบครัวอำนาจมีหลายประการกล่าวคือ³

(1) หัวหน้าครอบครัวอาจลงโทษสมาชิกในครอบครัวให้ถึงตายได้ (Jus vitae necisque) อำนาจนี้มีลักษณะเด็ดขาด และรวมไปถึงการเขียน กักขัง และฆ่า

(2) อำนาจการขายคนในครอบครัว การนำคนไปขายจะมีผลอย่างไรสุดแล้วแต่สถานที่ๆ นำไปขาย เช่น ถ้าขายข้ามแม่น้ำไทเบอร์ (Trans Tiberim) ซึ่งเป็นพรมแดนด้านหนึ่งของโรมผู้ถูกขายจะตกเป็นทาสทันที

(3) อำนาจในการยกบุคคลในครอบครัวให้สมรสกับบุคคลอื่นหรืออำนาจที่จะจับสมาชิกในครอบครัวให้หย่าร้างกับคู่สมรส

หลัก *Patria Potestas* ยังมีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ ยุโรปกลาง อินเดีย รวมทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้อำนาจหัวหน้าครอบครัวอย่างไม่จำกัดในการปฏิบัติต่อสมาชิกในครอบครัว ในศตวรรษที่ 5 กฎหมายสิบสองโต๊ะของโรมันได้บัญญัติความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กให้ได้รับโทษสถานเบา อย่างไรก็ตามกฎหมายยังคงคุ้มครองสำหรับเด็กทารกที่พูดไม่ได้

² Mary J. Clement. (2002). *The Juvenile Justice System: law and process*. pp. 2-3.

³ ประชุม โคมฉาย. (2546). *หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น* โครงการงานตำราและวารานิติศาสตร์. หน้า 99-100.

ศตวรรษที่ 12 กฎหมายจัสติเนียน ได้บัญญัติให้เด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปีไม่ต้องรับผิดชอบโดยสันนิษฐานว่าเด็กอยู่ในเกณฑ์นี้ยังขาดความเข้าใจในสิ่งต่าง ดังนั้นจึงไม่สามารถกระทำความผิดได้ การคุ้มครองเด็กอย่างสมบูรณ์นี้จึงเป็นที่มาของกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) และเป็นหลักการที่สำคัญของกฎหมายประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ส่วนเด็กที่มีอายุเกินกว่า 7 ปี ยังคงอยู่ในข่ายที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเบาจนกระทั่งถึงวัยหนุ่มตามกฎหมายจัสติเนียนจะวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาโดยอาศัยมูลฐาน ดังนี้

- (1) อายุและการเจริญเติบโตร่างกาย
- (2) ลักษณะความผิด
- (3) สภาวะทางด้านจิตใจของผู้กระทำผิด

ความผิดยังจำกัดสำหรับเด็กที่มีอายุสูงขึ้นซึ่งเป็นที่มาของกฎหมายอังกฤษและสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

สมัยโรมัน ได้มีสถาบันสำหรับควบคุมเด็กเร่ร่อนพบเห็นเป็นครั้งแรก เรียกว่า Hospice of Sen Michele ได้ก่อตั้งขึ้นปี ค.ศ. 1704 ในสมัยพระสันตะปาปาคลีเมนต์ที่ 11 (Pope Clement XI) เพื่อให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กที่ดื้อรั้น เกียจคร้าน สถานที่ควบคุมสร้างขึ้นในวัดและวิหารโดยพระเจ้าจะรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษคดีอาญารวมทั้งเด็กที่ดื้อรั้น ขาดการศึกษาอบรมหรือบิดามารดาปกครองไม่ได้ ผู้กระทำความผิดจะต้องร่วมกันทำงานโดยล่ามโซ่และอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดไว้ในห้องโถงใหญ่ทุกคนต้องอยู่ในอาการเยียบสงบ ในเวลากลางคืนจะถูกควบคุมไว้ในห้องส่วนตัวเพื่อพักผ่อนและฝึกจิตใจ สำหรับเด็กที่ดื้อรั้นจะแยกกักขังต่างหากจากเด็กและเยาวชนกระทำผิด สถานที่กักขัง Hospice นี้เป็นที่มาของการควบคุมเด็กที่กระทำผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งสถานที่ควบคุมออกเป็นสถานที่ทำงาน ห้องควบคุมและแยกเด็กและเยาวชนกระทำผิดออกจากเด็กธรรมดา

กฎหมายของอังกฤษในระหว่างปี ค.ศ. 924-939 มีการบัญญัติเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต โดยมีขอบเขตจำกัดห้ามมิให้ประหารชีวิตเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เว้นแต่กรณีขจัดขึ้นหรือหลบหนี แต่ในความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งมีมูลค่าน้อยกว่า 12 เพนนีจะกระทำการประหารชีวิตไม่ได้ ยกเว้นผู้นั้นหลบหนีหรือขจัดขึ้นการจับกุม

ในเวลาต่อมาพวกนอร์แมน (Norman) ปกครองอังกฤษเห็นว่าความเป็นเด็กไม่เป็นข้อแก้ตัวให้บุคคลพ้นจากความรับผิดชอบทางอาญา แต่ศาลอาจจะพิจารณาโทษให้ได้สำหรับเด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้พิพากษา โดยที่การใช้ดุลพินิจของศาลในสมัยแรกๆ เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กที่เงื่อนไขดังนี้

- (1) ความเจริญเติบโต
- (2) ลักษณะความคิด
- (3) การรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างความถูก-ผิดหรือไม่
- (4) กระทำโดยเจตนาหรือไม่

ระบบกฎหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่เกิดขึ้นบ้างแม้จะไม่ชัดเจนในสมัยโบราณ กระทั่งได้พัฒนาต่อมาถึงกฎหมายโรมันที่เล็งเห็นความสำคัญ มีการบัญญัติกฎหมายสำหรับเด็กเพื่อคุ้มครองที่ชัดเจน การคุ้มครองเด็กอย่างสมบูรณ์จึงเป็นที่มาของกฎหมายคอมมอนลอว์ รวมถึงเป็นหลักการที่สำคัญของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย

2.1.1.2 ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิด

ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนออกมาประกาศใช้ เช่นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือว่าผู้เยาว์คือบุคคลที่มีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ผู้เยาว์ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ย่อมหมายถึงเด็กและเยาวชนด้วยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 บัญญัติว่า “เด็ก” หมายถึงผู้ซึ่งอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 บัญญัติว่า “เยาวชน” หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี หรือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บัญญัติคำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสเป็นต้น ดังนั้นการที่จะถือว่าบุคคลใดเป็นเด็กหรือเยาวชน จึงต้องดูเกณฑ์อายุที่กฎหมายกำหนดไว้ในเรื่องนั้น โดยเฉพาะ สำหรับศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ที่ยกเลิกไปแล้วบัญญัติว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลอายุเกินกว่า 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายถึงบุคคลอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ให้ความหมายรวมถึงบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสและมีนิยามคำว่า “ผู้ใหญ่” หมายถึงบุคคลที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้ว

คำว่าเด็กและเยาวชนนั้นมีการแบ่งโดยให้เกณฑ์อายุเป็นตัวชี้ว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน ซึ่งในการกำหนดเกณฑ์อายุดังกล่าวนี้มีการบัญญัติในกฎหมายหลายฉบับซึ่งแต่ละพระราชบัญญัตินั้นมีเกณฑ์อายุไม่เท่ากัน แต่ในกรณีที่เด็กและเยาวชนที่ต้องตกเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เด็กและเยาวชนนั้นจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ

ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนละครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งเมื่อพิจารณาความตามมาตรา 4⁴ แล้ว จะเห็นได้ว่าการพิจารณาถึงอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาต้องพิจารณาโดย สอดคล้องกับความรู้สึกลึกซึ้งของผู้กระทำในขณะกระทำความผิดนั้นด้วย ทั้งนี้เป็นไปตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ถึงมาตรา 75⁵ ดังนั้นในปัจจุบัน คำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่ อายุไม่เกินกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายถึงบุคคลที่อายุเกินกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ประกอบความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ถึงมาตรา 75 ให้คำนิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” โดยพิจารณาจากเกณฑ์อายุของ บุคคลที่กระทำความผิดอาญานั้น การบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสในทางแพ่งจึงไม่นำมาเป็น ข้อพิจารณา ดังนั้นไม่ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสทางแพ่งก็ตาม ถ้าบุคคลนั้นอายุ ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายถือว่าเป็นเยาวชนอยู่และได้รับการคุ้มครองตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้⁶

การนับอายุของของบุคคลเพื่อที่จะรู้ว่าเขาเป็นเด็กหรือเยาวชนตามพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่นั้นคงนับตามมาตรา 16 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁷ แต่สำหรับในกรณีที่ ไม่ทราบเลยว่าเกิดวันเดือนปีใด ก็ต้องถือตามรายงานแพทย์ในชั้นสอบสวนหรือรายงานของแพทย์

⁴ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 4 บัญญัติว่า “เด็ก หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ และ เยาวชน หมายความว่า บุคคล อายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์.”

⁵ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กอายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติ เป็นความผิดเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษ

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง เด็กเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น”

ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 74 บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการ อันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษ...”

ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอัน กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกชอบและสิ่งทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัย ว่าสมควรพิพากษาลงโทษหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้า ศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง.”

⁶ อัจฉริยา ชูตินันท์ ก (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชนและคดีครอบครัว*. หน้า 54-55.

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 16.

สถานพินิจแล้วแต่กรณี เพราะแพทย์ได้อาศัยหลักนิติเวชในการประเมินอายุของบุคคลนั้นและโดยปรกติแล้วแพทย์จะประมาณอายุเด็กหรือเยาวชนนั้นเต็มจำนวนปี ไม่มีเศษของปี แต่ถ้าอายุของบุคคลตามที่ปรากฏในรายงานของแพทย์มีอายุขึ้นต่ำและขึ้นสูงไว้ เช่น ระบุว่าอายุประมาณ 17-18 ปี เช่นนี้ต้องถืออายุขึ้นต่ำอายุ 17 ปีเศษ ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ เพราะควรวินิจฉัยในเรื่องอายุให้กลับตนเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ⁸ และเมื่อกล่าวถึงคำว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดคนทั่วไปย่อมเข้าใจความหมายว่าหมายถึง เด็กและเยาวชนที่ประพฤติดี แต่ถ้าจะถามว่าต่อไปว่าความประพฤติอย่างไรที่ถือเป็นความประพฤติดีของเด็กและเยาวชน แน่นอนคำตอบที่ได้รับจะต้องแตกต่างกันและแต่ละคนก็ไม่อาจเชื่อมั่นว่าคำตอบของตนเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เป็นการยากที่จะกำหนดความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดลงไปแน่อนตายตัว ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมที่เราเรียกว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน อาทิเช่น บรรทัดฐานของสังคมซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมแล้วแต่ว่ากลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นมีแนวความคิดเช่นไร มีการยึดถือปฏิบัติและขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างไรก็ตาม การกระทำบางอย่างถูกยอมรับว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องในสังคมหนึ่งแต่ขณะเดียวกันในสังคมอื่นๆ อาจถือว่าการกระทำที่ไม่เหมาะสมก็ได้ เป็นต้นว่าในสังคมของชาวเผ่าต่างๆ ถือว่าการสูบบุหรี่เป็นประเพณีนิยมอย่างหนึ่งสำหรับสังคมของเขาถือเป็นเรื่องธรรมดาเหมือนกับการบริโภคอาหาร แต่ในสังคมอื่นๆ ส่วนใหญ่ถือการสูบบุหรี่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย นอกจากบรรทัดฐานทางสังคมแล้วยุคสมัยหรือกาลเวลาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความหมายของคำว่าเด็กกระทำผิดเปลี่ยนแปลงไปในสมัยโบราณเด็กที่ไม่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ คำว่าพ่อแม่หรือไม่เคารพผู้อาวุโสกว่า ถือว่าเป็นเด็กประพฤติดีร้ายแรงต้องถูกลงโทษ ในสมัยต่อมาเมื่อมีบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้กับความผิดอาญาโดยเฉพาะความหมาย ของเด็กและเยาวชนกระทำผิดถูกจำกัดให้แคบลงโดยถือว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดคือเด็กและเยาวชนที่กระทำละเมิดกฎหมายอาญาเท่านั้น จนกระทั่งต่อมาเมื่อปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมได้ทวีจำนวนเพิ่มขึ้น การแก้ไขปัญหานี้ได้พุ่งเล็งมาที่การกระทำผิดของเด็ก จนเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันว่า คำว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดไม่ได้หมายถึงเฉพาะเด็กและเยาวชนกระทำผิดอาญาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเด็กที่ประพฤติดีไม่เหมาะสมอื่นๆ อีกด้วยและนอกจากนั้นการพิจารณาความหมายเด็กและเยาวชนกระทำผิดในสาขาวิชาต่างๆ เช่น นักนิติศาสตร์ นักอาชญาวิทยา นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยาต่างๆ ก็พิจารณาความหมายโน้มเอียงไปในแนวสาขาวิชาของตนซึ่งก็ย่อมแตกต่างกันบ้าง

⁸ อัจฉริยา ชุตินันท์ ก เล่มเดิม. หน้า 54-56.

⁹ สุทธิ รัตนวราห. (2546). กฎหมายเกี่ยวกับการทำความผิดของเด็กและเยาวชน. หน้า 17.

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกสังคมอาชญากรที่เป็นผู้ใหญ่จำนวนมากที่เป็นผลมาจากการเคยกระทำผิดสมัยเป็นเด็กและเยาวชน การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ตามอายุและประสบการณ์ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขตั้งแต่เมื่อเริ่มกระทำผิดสมัยที่ยังเป็นเด็กและเยาวชน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นอาชญากรที่แก้ไขและฟื้นฟูให้กลับเป็นคนดียาก

ดังนั้นหลักการที่ใช้ปฏิบัติกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจะใช้วิธีการแก้ไขแทนการลงโทษ หลักการนี้เป็นที่ยอมรับและใช้กันทั่วทุกประเทศ โดยสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (the United Nations Declaration on the Rights of the Child 1959) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2502 ข้อ 2 ความว่า¹⁰

“เด็กมีความสำคัญมาก จึงควรได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย ดังนั้นเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด จึงไม่ควรถูกลงโทษแบบเดียวกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะเด็กกระทำความผิดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือเป็นเพราะสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ บีบบังคับ เช่น ความยากจนทำให้เด็กต้องลักขโมย คบเพื่อนไม่ดี ถูกหลอกลวงจนถูกจับในที่สุด เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบันแล้วว่า ความผิดที่เด็กกระทำนั้นแตกต่างกับความผิดที่ผู้ใหญ่กระทำทั้งในแง่เจตนาและการกระทำ”

นอกจากนี้ทางอาชญาวิทยายังถือว่าเด็กที่กระทำผิดมักเข้าใจว่า การกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับ แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง เหตุนี้เองเด็กที่กระทำผิดจึงมิใช่แต่เพียงบุคคลที่ไม่รู้กฎหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ที่ไม่มีสำนึกในการกระทำด้วย ทั้งนี้เพราะสภาพวุฒิและวุฒิภาวะของเด็กนั้นยังอ่อนทั้งในด้านความนึกคิดและความยับยั้งชั่งใจในการกระทำผิดและไม่มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิต

ทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาถือว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นเพราะหลงผิดไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือด้วยความเบาปัญญาและความอ่อนแอทางจิตใจซึ่งอาจกล่อมเกล่าให้กลับตัวเป็นคนดีได้ จึงไม่ควรใช้วิธีปฏิบัติต่อเขาเยี่ยงอาชญากรเพราะถ้าทำเช่นนั้นก็จะเท่ากับผลักดันให้เขาถลาลึกลงไปสู่ทางชั่วร้ายจนไม่อาจกลับตัวได้ เมื่อเติบโตขึ้นก็กลายเป็นอาชญากรที่มีสันดานชั่วร้ายไปจริงๆ

ดังนั้นจากแนวความคิดดังกล่าวมานาอารยประเทศจึงมีแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนว่า ควรจะใช้วิธีปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดด้วยวิธีที่แตกต่างไปจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมุ่งไปในทางให้การ

¹⁰ ศิริชัย จันทร์สว่าง. (2544). การปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกของศาลในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด. หน้า 9-10.

สงเคราะห์อบรมแก้ไขแทนการลงโทษทางอาญาและได้มีการจัดตั้งศาลสำหรับพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดแยกออกจากศาลธรรมดา ซึ่งเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ บางประเทศเรียกว่า ศาลคดีเด็กและเยาวชน บางประเทศเรียกว่า ศาลครอบครัว เป็นต้น

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

พจนานุกรมทางกฎหมายของแบล็ก¹¹ (Black's Law Dictionary) ให้คำจำกัดความของคำว่า "Delinquent Child" ว่า "An infant of not more than specified age, who has violated any law, or who is incorrigible" หมายความว่าผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกินที่กำหนดไว้ซึ่งได้ฝ่าฝืนกฎหมายใดๆ หรือซึ่งแก้ไขเยียวยาไม่ได้

เด็กและเยาวชนกระทำผิดย่อมหมายถึง บุคคลที่มีเกณฑ์อายุอยู่ในวัยเด็กได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นการกระทำผิดของเด็ก ดังนั้นการที่จะพิจารณาความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ 2 อย่างประกอบกัน คือ

เกณฑ์อายุ คือ คำว่าเด็กจะถือว่าเกณฑ์อายุเท่าใดอย่างหนึ่ง และ

เกณฑ์การกระทำผิด คือพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรที่เรียกว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กอีกอย่างหนึ่ง เมื่อนำหลักเกณฑ์ทั้ง 2 อย่างมาประกอบกันเราจะให้ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิด¹²

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นตรงกับคำว่า Juvenile Delinquency ในภาษาอังกฤษและทางด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (Criminology and Penology) ไม่ถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นอาชญากรเช่นเดียวกับการกระทำผิดของผู้ใหญ่ และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายไทยนั้น หมายถึงการกระทำผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาและการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะพิพากษาหรือมีคำสั่ง¹³

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหมายถึง การกระทำผิดที่ฝ่าฝืนระเบียบ ค่านิยม วัฒนธรรมและจารีตของสังคมต่างๆ ที่สำคัญให้หมายถึงการกระทำผิดที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญาซึ่งทั้งสองประเด็นนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้การกระทำผิดมีผลกระทบต่อสังคมหรือบุคคลอื่นๆ จึงสรุปได้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีความหมายกว้างแตกต่างกับ

¹¹ บุญเพราะ แสงเทียน. (2546). *กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว*. หน้า 18-19.

¹² สุรินี รัตนวราห. เล่มเดิม. หน้า 18.

¹³ บุญเพราะ แสงเทียน. (2540). *คำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน*. หน้า 1-2.

การฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งเป็นอาชญากร โดยทั่วไปที่กระทำผิดกฎหมายอาญาเท่านั้น กล่าวได้ว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีขอบเขตกว้างขวางซึ่งตรงกับความหมายที่ว่า “Juvenile Delinquency”¹⁴

องค์การสหประชาชาติ¹⁵ ได้กล่าวถึงความหมายของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Delinquency) ไว้ว่าในหลายประเทศมีขอบเขตความหมายที่กว้างขวางมากจนกระทั่งในทางปฏิบัติแล้วครอบคลุมความประพฤติของเด็กและเยาวชนทุกรูปแบบภายใต้อิทธิพลของทฤษฎี มีการนิยามให้การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องการปรับตัวไม่ได้ หรือไม่ก็เป็นเรื่องของรูปแบบความประพฤติที่สะท้อนให้เห็นภาวะความเป็นอยู่ที่น่าสมเพช หรือสะท้อนให้เห็นการมีกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่ทันสมัยกับเหตุการณ์อันกว่าเป็นเรื่องความโน้มเอียงไปในทางการกระทำผิด ดังนั้นการไม่อยู่ในโอวาทของผู้ใหญ่ ความดื้อรั้น การไม่เคารพผู้ใหญ่ ความเหลือขอ การสูบบุหรี่โดยไม่ได้รับอนุญาต การรวมตัวกัน การเร่ขายของ หรืออะไรๆ คล้ายๆ กันนี้ จึงถือว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และปรากฏอยู่เสมอว่ารูปแบบของความผิดเหล่านี้ แฝงอยู่ในข้อมูลทางสถิติที่ระบุว่ามีความผิดอื่นๆ สำหรับตัวผู้กระทำตามข้อกล่าวหานั้นก็มักนำไปปะปนอยู่กับผู้กระทำผิดที่แท้จริงอยู่เสมอๆ เกินกว่าที่จะพึงปรารถนาไม่ใช่ว่าเพราะสาเหตุที่ไม่มีบริการและสถานที่ๆ จัดไว้โดยเฉพาะเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะนโยบายและประเพณีปฏิบัติที่มักจะถือว่าเด็กเหล่านี้ทั้งหมดเป็น “พวกปรับตัวไม่ได้” จึงถูกส่งตัวไปไว้ในสถานที่ยุติธรรมด้วยกันอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นจึงเป็นการทำให้ในเรื่องนี้ร้ายแรงกว่าที่เป็นจริงทั้งในด้านปริมาณและรูปแบบ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมีดังต่อไปนี้

1. การกระทำความผิดทางอาญาที่มีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด¹⁶
2. การกระทำความผิดที่มีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่มีอายุยังไม่เกินสิบปีบริบูรณ์ และเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา หากศาลนั้นพิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคล

¹⁴ นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2530). *อาชญาวิทยาคลินิก*. หน้า 17.

¹⁵ เสรีน ปุณณะชิตานนท์. (2523). *การกระทำผิดในสังคม: สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน*. หน้า 84.

¹⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 10 (1).

นั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชน ให้มีอำนาจสั่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจและให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน¹⁷

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้เป็น 2 ประเภท¹⁸ คือ

(1) การกระทำผิดกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ถ้าผู้ใหญ่กระทำเช่นนั้นสังคมจะมีความรู้สึกและเข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรมและผู้กระทำความผิดเป็นอาชญากร แต่เมื่อผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน สังคมจะมองว่าเป็นเพียงพฤติกรรมเบี่ยงเบนและผู้กระทำความผิดเป็นเพียงผู้กระทำผิดกฎหมายมิใช่อาชญากร

(2) การกระทำผิดหรือพฤติกรรมที่รัฐเห็นว่า มีความจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงเมื่อผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่รัฐจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น การหลบหนีออกจากบ้าน การหนีโรงเรียน ซึ่งรัฐเห็นว่าควรเข้าไปแทรกแซงควบคุมดูแลเด็กหรือเยาวชนดังกล่าว เพื่อเข้าไปแก้ไขปรับปรุงฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวให้กลับเข้ามาอยู่ในกรอบของสังคมและเป็นการป้องกันมิให้กระทำผิดใดๆ ที่รุนแรงและเลวร้ายมากขึ้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในการได้รับความคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสารหรือส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคล ต่างก็เป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ประกอบกับปัจจุบันในประเทศไทยได้ให้ความสนใจและความสำคัญแก่สิทธิส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามก็ต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น โดยต้องคำนึงถึงว่าการกระทำของตนเองจะกระทบหรือละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่นหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ในนาอารยประเทศจึงมีแนวความคิดที่จะรับรองให้สิทธิส่วนบุคคลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ควรได้รับการคุ้มครองป้องกันมิให้ถูกละเมิดโดยบุคคลหรือหน่วยงานใด การให้ความสำคัญแก่สิทธินี้ได้ก่อให้เกิดแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection) ซึ่งมีการริเริ่มโดยประเทศในแถบภาคพื้นยุโรป¹⁹

แนวความคิดในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเวลาต่อมาได้มีการแพร่ขยายออกไปสู่ประเทศต่างๆ จนทำให้เกิดการพัฒนากลายเป็นกฎหมายเหล่านี้จึงกลายเป็นแนวทาง

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 97.

¹⁸ อติสร ตริเนตร. (2543). *อำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจในการทำความเข้าใจไม่ฟ้องคดีอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชนกระทำผิด*. หน้า 16-17.

¹⁹ หยุต แสงอุทัย. (2512). *คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511*. หน้า 40.

ปฏิบัติ องค์กระระหว่างประเทศจึงได้ริเริ่มและพัฒนาแนวทางปฏิบัติเหล่านี้ให้เป็นกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศด้วยการวางและพัฒนากรอบทางกฎหมายทั้งนี้เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายหรือกำหนดให้เป็นกฎเกณฑ์ภายในประเทศของตนเพื่อให้กฎหมายประเภทนี้มีมาตรฐานการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับที่ดีและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งยังเป็นเสริมสร้างให้เจ้าของข้อมูลมีความมั่นใจมากขึ้นว่า ข้อมูลของตนที่อยู่ในการครอบครองของหน่วยงานของเอกชนต่างๆ จะได้รับการคุ้มครอง

2.1.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัว

แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นแนวคิดที่มีมานานแล้ว โดยจะเห็นได้จากมีการกล่าวไว้ในคำกิริ์ไบเบิลและในคำกิริ์อัลทอราน ซึ่งคำกิริ์เหล่านี้ได้กล่าวถึงความ เป็นอยู่ส่วนตัวไว้หลายประการและโดยที่ความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ประเภทหนึ่ง จึงมีการคิดที่จะรับรองให้สิทธิประเภทนี้เป็นสิทธิสากลที่ควรได้รับการคุ้มครอง ดังนั้น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) จึงได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองไว้ในข้อ 12 ดังนี้

“บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกลบลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียง ทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมายอันเนื่องจากการก้าวล่วงในสิทธิเช่นนั้น”²⁰

ต่อมาเมื่อมีการบัญญัติอนุสัญญาฉบับอื่นๆ ขึ้นภายหลัง อนุสัญญาเหล่านั้นก็ได้กำหนดให้สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครองด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวในยุคดั้งเดิมนั้น เป็นแนวคิดที่เน้นการปกป้องมิให้บุคคลอื่นรับรู้ถึงชีวิตส่วนตัวของตนเป็นสำคัญ โดยมีผู้ให้ความหมายคำว่า “ความเป็นอยู่ส่วนตัว” ไว้ว่า ความเป็นอยู่ส่วนตัว คือ สถานะที่บุคคลจะรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่างๆ และมีความสันโดษ ไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม²¹ ซึ่งกฎหมายต้องรับรองและให้ความคุ้มครองมิให้ผู้ใดมาล่วงละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลแต่ละคน แต่ความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลจะมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใดย่อมต้องคำนึงถึงมาตรฐานทางกฎหมาย จารีตประเพณี และมาตรฐานความรู้สึคนึกคิดของวิญญูชนตามสมควรแก่ฐานะและพฤติการณ์ของบุคคลแต่ละคนเป็นเกณฑ์

แต่แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวที่ได้รับการยอมรับ คือ แนวคิดของ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis นักกฎหมายชาวสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ให้คำจำกัดความไว้

²⁰ Universal Declaration of Human Right 1948, article 12.

²¹ ซูชีพ ปิณฑะสิริ. (2525). การละเมิดสิทธิส่วนตัว. หน้า 3.

ว่า “ความเป็นอยู่ส่วนตัว” หมายถึง “สิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง” (The right to be let alone) ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ

(1) ความเป็นส่วนตัวที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ได้แก่ การที่บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงอารมณ์และความรู้สึก มีเสรีภาพในทางความคิด มีเสรีภาพในการเชื่อถือหรือนับถือลัทธิหรือศาสนาใดๆ

(2) ความเป็นส่วนตัวที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม ได้แก่ การที่บุคคลอยู่โดยลำพังโดยปราศจากการบงกช กล่าวคือเป็นสถานะที่บุคคลจะรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่างๆ และปราศจากการแทรกแซงจากสังคม

Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis อธิบายว่าการอยู่อย่างสันโดษโดยไม่ติดต่อดัมพันธ์กับสังคมเป็นขอบเขตที่บุคคลควรได้รับความเคารพและได้รับความคุ้มครองเพื่อให้สามารถพัฒนาบุคลิกลักษณะตามที่ต้องการ และมีสิทธิที่จะแสวงหาความสุขในชีวิตตามวิธีทางที่อาจเป็นไปได้และความพอใจตรงเท่าที่ความสุขนั้นไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่นหรือสาธารณะ²² ทั้งสองได้ถ่ายทอดแนวความคิดของตนไว้ในบทความชื่อ “The Right to Privacy” ซึ่งตีพิมพ์ใน The Harvard Law Review ในปี 1890 โดยได้กล่าวไว้ว่า “The Right to Privacy is the right to be let alone” หลังจากนั้นก็มีกรให้คำจำกัดความคำว่า “ความเป็นอยู่ส่วนตัว” เสียใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยได้ให้ความหมายว่า “การจำกัดการเข้าถึงตัวปัจเจกชนโดยบุคคลอื่น” ซึ่งการให้คำจำกัดความเช่นนี้เป็นการให้คำจำกัดความโดยใช้ทฤษฎีการจำกัดการเข้าถึง (Restricted Access Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้มีหลักการสำคัญว่า “ความเป็นอยู่ส่วนตัว คือ การจำกัดการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างแน่แท้” แต่เมื่อปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยใช้ทฤษฎีดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมอีกต่อไปและเพื่อให้สอดคล้องกับระบบสังคมสารสนเทศที่ถือหลักว่า “การจัดทำฐานข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในปัจจุบัน” จึงน่าจะนำทฤษฎีการควบคุม (Control Theory) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญว่า “บุคคลจะมีความเป็นอยู่ส่วนตัวได้ต่อเมื่อสามารถควบคุมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเอง” มาใช้มากกว่า

2.1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

แนวคิดในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลเป็นแนวคิดแบบปัจเจกชนนิยม (Individualism) ในแง่ที่ว่าบุคคลแต่ละคนมีความสามารถที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างอิสระ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลมากขึ้น ประกอบกับข้อมูลข่าวสารสำคัญของการ

²² วรวิทย์ ฤทธิพิศ ก (2535, กรกฎาคม-สิงหาคม). “สื่อมวลชนกับกฎหมายว่าด้วยสิทธิในชีวิตส่วนตัว.” *คูลพาท*, 4, 39. หน้า 82.

ผลิตในปัจจุบัน ซึ่ง Danid Bell²³ เรียกยุคนี้ว่า ยุค Information Age และได้พยายามอธิบายให้เห็นว่า ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในยุคนี้

บทความเรื่อง The Right to Privacy ของ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis ก่อให้เกิดความตื่นตัวในวงการกฎหมาย ทำให้ศาลเริ่มตระหนักถึงความมีอยู่ของสิทธิส่วนบุคคล และเริ่มจำกัดการใช้สิทธิในการรับรู้ของสื่อมวลชน (สื่อมวลชนมักใช้เป็นข้ออ้างในการต่อสู้เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล) แนวความคิดเรื่องสิทธิส่วนบุคคลเป็นความพยายามที่จะแบ่งขอบเขตระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องที่เป็นข่าวสารหรือระหว่างตนเองกับสังคม ทั้งนี้ขอบเขตของสิทธิส่วนบุคคลเริ่มแยกจากสิทธิในการรับรู้เด่นชัดเจนนขึ้น โดยอาศัยแนวคำพิพากษาของศาลในคดีต่างๆ

การล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลในต่างประเทศนั้นอาจเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ เช่น การโฆษณาข้อความที่เป็นเท็จแต่ไม่เป็นหมิ่นประมาท หรือโฆษณาความจริงแต่เป็นข้อเท็จจริงเรื่องส่วนตัวหรือการใช้วิธีการบุกรุกเข้าไปในบ้านของคนใดคนหนึ่งแล้วแอบถ่ายหรือบันทึกเทป หรือการเข้าล่วงรู้ข้อมูลส่วนตัวบุคคลอื่นใดที่ตนไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและการอ้างชื่อหรือนำภาพถ่ายไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าของตน รวมทั้งการสอดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความเชื่อของคนบางคนหรือบางกลุ่ม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การล่วงละเมิดต่อสิทธิในชีวิตส่วนตัวนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของแต่ละคนอันมีลักษณะทำให้เกิดความเสียหายต่อความเป็นส่วนตัวของเรา²⁴ และสามารถสรุปพฤติกรรมที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลออกเป็น 4 ลักษณะคือ

(1) Intrusion คือ การแทรกแซงกิจกรรมส่วนตัวหรือก้าวล่วงต่อสิทธิส่วนตัวในอันที่จะอยู่อย่างสันโดษ (Solitude)²⁵ ในสถานที่ส่วนตัวของเอกชนโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ ความมุ่งหมายแต่เดิมนั้นเพื่อปกป้องการบุกรุกและกัน การลักขโมยทรัพย์สิน แต่ก็สามารถปรับใช้กับการสื่อสารปัจจุบันได้ เช่น การดักฟัง โทรศัพท์ การดูแฟกซ์ การดึงข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การแทรกแซงหรือก้าวล่วงสิทธิในสถานที่สาธารณะ ปึงเอกชนไม่อาจอ้างสิทธิส่วนบุคคลในอันที่จะอยู่โดยลำพังได้

(2) Public Disclosure of Private Facts (การนำเรื่องราวส่วนตัวออกเผยแพร่ต่อสาธารณะ) ได้แก่ การเผยแพร่เรื่องส่วนตัวอย่างแท้จริง (มิใช่เรื่องทั่วไป) ที่ไม่เคยเปิดเผยที่ไหนมาก่อนเป็นเรื่องที่น่าอับอายของปัจเจกชนโดยเจาะจงต่อสาธารณะและจะเน้นการเปิดเผยหรือเผยแพร่

²³ Danid Bell ได้กล่าวไว้ว่า W...and if capital and labour are the major structural features of industrial society, information and knowledge are those of the postindustrial society...”.

²⁴ วรวิทย์ ฤทธิพิศ ข (2538). *สื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางกฎหมาย*. หน้า 18.

²⁵ Steven Emanuel. (1985). *Tort*: Emanuel Law Outlines. p. 18.

ในเรื่องที่สาธารณะไม่มีความเกี่ยวข้อง คดีเหล่านี้มักจะต้องมีการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวในฐานะที่เป็นข่าวหรือเพื่อความบันเทิง

(3) False Light in the Public Eye (การถูกจับตามอง) ได้แก่การเผยแพร่เรื่องราวส่วนตัวอันเป็นเท็จซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้บุคคลทั่วไปเข้าใจเรื่องราวของบุคคลนั้นในทางที่ผิดไปจากความจริงในกรณีนี้สื่อมวลชนมักจะเป็นผู้กระทำ โดยกระทำเพียงแต่ทำให้บุคคลนั้นเสื่อมเสียในสายตาของสาธารณชน ไม่ถึงกับเสียชื่อเสียงอย่างความผิดฐานหมิ่นประมาท

(4) การแสวงหาประโยชน์จากเรื่องส่วนตัวโดยไม่ได้รับความยินยอม (Misappropriation) กล่าวคือ เป็นการใช้ชื่อ รูปภาพและเรื่องส่วนตัวของบุคคลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อย่างใดๆ โดยเฉพาะประโยชน์ทางการค้าหรือการโฆษณาหรือการใช้เป็นชื่อสินค้า บริการ หรือนิตินบุคคล โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายจากบุคคลนั้น ทั้งนี้เนื่องจากชื่อและรูปภาพถือเป็นเอกลักษณ์ของบุคคล

อย่างไรก็ตามหากเป็นการใช้ชื่อหรือภาพเพื่อการศึกษา เพื่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเป็นเรื่องเพื่อประโยชน์สาธารณะแล้วย่อมไม่เป็นความผิด นอกจากนี้หากเป็นการใช้ภาพของส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายของบุคคล ภาพบ้าน รถ หรือสัตว์เลี้ยง โดยไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นของบุคคลใด ไม่เป็นการละเมิด เช่นเดียวกันการใช้บุคลิกลักษณะ อาชีพ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลที่บุคคลทั่วไปรู้ว่า เป็นเรื่องสมมติขึ้นเพื่อหาประโยชน์ ก็ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเช่นกันและตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลก็เริ่มมีการเคลื่อนไหว ทั้งนี้เนื่องจากเริ่มมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างฐานข้อมูล การเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลดังกล่าวทำให้เกิดความเกรงกลัวว่าจะเกิดความผิดพลาดในการจัดเก็บหรือมีการนำข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บไว้มาใช้ในลักษณะที่ผิดวัตถุประสงค์ทำให้ประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (ซึ่งก็คือสหภาพยุโรปในปัจจุบัน) พยายามสร้างระบบกฎหมายขึ้นเพื่อให้มีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารในรูปแบบและลักษณะต่างๆ เป็นผลให้มีการจัดทำพระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act) ในเวลาต่อมา

Data Protection Act เป็นกฎหมายที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคล (Privacy Right) กับเสรีภาพของข้อมูลข่าวสาร โดยได้วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเก็บและรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อสร้างฐานข้อมูล เช่น

(1) ข้อมูลต้องถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและเจ้าของข้อมูลสามารถตรวจสอบและแก้ไขได้โดยรัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้เจ้าของข้อมูลเข้ามาตรวจสอบได้ตลอดเวลา

(2) ข้อมูลใดๆ หรือความลับทางการค้า ถ้าเจ้าของไม่เปิดเผยคนอื่นจะนำไปใช้ไม่ได้ (หลักกฎหมายว่าด้วย Undisclosed Information)

(3) องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีหน้าที่และภาระบางประการที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติเพื่อเก็บและรักษาข้อมูลเป็นต้น

ลักษณะสำคัญของ Data Protection Act ดังกล่าวได้เปลี่ยนแนวคิดจากเดิมที่ถือว่า “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวคือ สิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง” มาเป็นแนวคิดที่ว่า “สิทธิส่วนบุคคล คือ การที่ปัจเจกบุคคลมีสิทธิที่จะรับทราบข้อมูลส่วนบุคคลของเขาถูกเก็บไว้ที่ไหนเพื่อวัตถุประสงค์อะไร” ด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดทำฐานข้อมูลส่วนบุคคลไว้ว่าหากจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในการจัดทำฐานข้อมูล วิธีการเก็บรายละเอียดของข้อมูลจะต้องจัดทำขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

(2) ข้อมูลที่เก็บไว้ในหน่วยงานต่างๆ จะต้องจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ อย่างชัดเจน

(3) การเปิดเผยข้อมูลจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้จัดทำขึ้น

(4) บุคคลที่ถูกเก็บข้อมูลจะต้องได้รับแจ้งว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของตนถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลใดบ้างและบุคคลนั้นมีสิทธิตรวจสอบข้อมูลที่ถูกรวบรวมไว้ว่าสอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือไม่ และสามารถขอแก้ไขได้เพื่อป้องกันมิให้กระทบกระเทือนหรือเสียประโยชน์ของตนไปอย่างไม่เป็นธรรม

ประเทศสวีเดนได้ประกาศใช้ “The Data Act” เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1973 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1974 นับได้ว่าเป็นประเทศแรกที่มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะนี้และในปี ค.ศ. 1981 ได้มีการจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศขึ้น 2 องค์กร ซึ่งได้มีการจัดทำกฎหมายคุ้มครองข้อมูลสิทธิส่วนบุคคล ได้แก่

(1) The Organisation for Economic Co-operation and Development-OCED เป็นการรวมตัวของประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลก ซึ่งได้ประกาศใช้แนวทางในการป้องกันสิทธิส่วนบุคคลและส่วนข้อมูลไปยังประเทศอื่นโดยการสื่อสารทางโทรคมนาคมเรียก “Transborder Flow of Personal Data”

(2) The Council of European Community หรือ “ประชาคมยุโรป” ได้มีการกำหนดกฎระเบียบ 2 ฉบับ คือ “The Directive Concerning the Protection of Individuals in Relation to the Processing of Personal Data” และ “The Convention for the Protection of Individuals with Regard to Automatic Processing of Personal Data”

ประเด็นสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่องค์กรระหว่างประเทศทั้งสองจัดทำขึ้นก็คือ หน่วยงานหรือองค์กรที่มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลใดๆ จะต้องยืนยันและมั่นใจว่า ข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคลที่มีอยู่นั้นถูกต้องสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ตามจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ เนื่องจากองค์กรทั้งสองดังกล่าวเล็งเห็นว่า ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การส่งข้อมูลไปยังประเทศต่าง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางธุรกิจการค้า การเงิน รวมทั้งข้อมูลส่วนบุคคลล้วนมีความจำเป็นจะเห็นได้ชัดว่าบางประเทศมีการควบคุมโดยมีการกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่ไม่ได้ลงนามในข้อตกลงไว้ในพระราชบัญญัติด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เป็นความลับ เช่น เชื้อชาติ การเมือง ศาสนา สุขภาพ ชีวิตสมรส หรือแม้แต่ประวัติทางอาชญากรรม ดังนั้น การส่งข้อมูลเหล่านี้ไปที่ใดจะต้องมีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ

กฎระเบียบทั้ง 2 ฉบับที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปแนวทางการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการำฐานข้อมูลมาใช้ตามวิธีการของประชาคมยุโรปได้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับการประมวลผลอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องดำเนินไปภายใต้วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้โดยวัตถุประสงค์นั้นจะต้องชี้เฉพาะ ชัดเจนเปิดเผยและชอบด้วยกฎหมาย การใช้ข้อมูลก็จะต้องภายในขอบเขตของวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ การประมวลผลต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมและเท่าที่เกี่ยวข้อ ข้อมูลที่จัดเก็บจะต้องจัดเก็บเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม จะต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้อง สมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้การเก็บรวบรวมจะต้องอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม ระยะเวลาการจัดเก็บจะต้องไม่นานเกินกว่าที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ รัฐสมาชิกจะต้องมีมาตรการในการลบหรือทิ้งข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการจัดเก็บไว้อย่างเหมาะสม²⁶

2.1.3 ความหมายของสิทธิ เสรีภาพและสิทธิส่วนบุคคล

2.1.3.1 ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายความหมายคำว่า “สิทธิ” (Right) ตามความเห็นของนักกฎหมายเยอรมันสองคน คือ Windscheid และ Jhering ว่าหมายถึงอำนาจที่กฎหมายให้แก่บุคคลในอันที่จะมีเจตนาบางอย่างโดยหนึ่งซึ่งบุคคลมุ่งประสงค์

Alex Well ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สิทธิ” คืออำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น

แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ากฎหมายจะรับรองให้บุคคลมีสิทธิที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลไว้ก็ตาม แต่การกระทำที่กระทำไปโดยมีเจตนาบางอย่างโดยหนึ่งซึ่งบุคคลมุ่งประสงค์ตามที่กฎหมายให้สิทธิไว้จะต้องเป็นการกระทำที่ไม่ขัดแย้งหรือมิชอบด้วยกฎหมาย

²⁶ วรวิทย์ ฤทธิพิศ ข เล่มเดิม. หน้า 18-25.

“เสรีภาพ” (Liberty) หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น หรือภาวะที่ปราศจากการหน่วงเหนี่ยว ขัดขวาง หรือสภาพของมนุษย์ที่จะไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของใครหรืออำนาจที่จะกระทำกรอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่กระทำอย่างหนึ่งอย่างใด²⁷

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความหมายคำว่า “เสรีภาพ” ไว้ว่า หมายถึง อิสระที่จะกระทำหรืองดเว้นไม่กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ²⁸

จากความหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลย่อมจะมีเสรีภาพอยู่ตราบเท่าที่เขาไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่เขาไม่ประสงค์จะกระทำหรือถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่เขาประสงค์จะทำ จนอาจกล่าวได้ว่า เสรีภาพ ก็คือ อำนาจของคนที่ตัดสินใจด้วยตัวเองในการเลือกที่จะดำเนินการต่างๆ เลือกที่จะดำเนินพฤติกรรมต่างๆ ของตนเองโดยบุคคลอื่นไม่มีอำนาจที่จะสอดแทรกเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเรา กล่าวคือ เรามีอำนาจที่จะกำหนดตนเอง (Self-Determination) มีอำนาจที่จะเลือกวิถีการดำเนินชีวิตด้วยตนเองและหากพิจารณาให้ดีก็จะเห็นถึงความหมายของเสรีภาพในทางกฎหมายหมายถึง อำนาจของบุคคลที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำกรใดๆ ที่ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของใคร

2.1.3.2 ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า “ข้อมูล” ไว้ว่า ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักอนุมานหาความจริงหรือการคำนวณ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ถูกบัญญัติขึ้นขึ้นเนื่องมาจากแนวคิดเรื่องสิทธิได้รู้²⁹ (Right to Know) แต่ก็มีการรับรองหลักการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามแนวคิดที่ว่า “การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหลักทั่วไปการเปิดเผยเป็นข้อยกเว้น” ไว้ด้วย³⁰ แต่อย่างไรก็ตาม ขอบเขตการบังคับใช้ในเรื่องนี้ก็ยังคงจำกัดอยู่เพียงเฉพาะข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

²⁷ วีระ โลจายะ. (2545). “สิทธิเสรีภาพของประชาชน.” ในเอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน เล่มที่ 2. หน้า 462.

²⁸ หยุด แสงอุทัย. เล่มเดิม. หน้า 41.

²⁹ แนวคิดเรื่องสิทธิได้รู้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 คือ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้โดยไม่ต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียตราบเท่าที่ข้อมูลข่าวสารนั้นไม่เป็นความลับ กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการเป็นหลักทั่วไป การปกปิดเป็นข้อยกเว้น.

³⁰ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540, มาตรา 24.

การประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมามีการเตรียมพิจารณาเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ... ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้วตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอและให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป โดยมอบให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ ก.พ. ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย³¹ ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้กล่าวว่ามีหลักการคุ้มครองว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมเว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นอนุญาตให้กระทำได้

การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปด้วย และการขอความยินยอมนั้นต้องไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ดังกล่าว เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะยกเลิกหรือเพิกถอนความยินยอมในเวลาใดก็ได้ เว้นแต่มีกฎหมายหรือสัญญาใดจำกัดสิทธิในการยกเลิกหรือเพิกถอนนั้นดั่งนั้น การจัดเก็บ รวบรวม ใช้ เปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคล อันได้แก่ ประวัติการศึกษา ฐานะทางการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติการทำงาน หรือแม้กระทั่งประวัติอาชญากรรม ตลอดจน หมายเลขโทรศัพท์รหัสประจำตัวประชาชน หรือลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียง รูปถ่าย โดยที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ไม่ได้ให้ความยินยอม ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความหมายของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” นั้นร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลใดให้นิยามเอาไว้ในมาตรา 4 มีความหมายเช่นเดียวกับเช่นเดียวกับที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ได้ให้นิยาม “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” ไว้ในมาตรา 4 คือ “ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลเช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นให้รู้ตัวผู้หนึ่งได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่ายและให้ความหมายรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ถึงแก่กรรมแล้วด้วย”

³¹ ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2555). วาระ ครม.ขง พ.ร.บ.ข้อมูลส่วนบุคคล-วิทยาลัยชุมชน “ขงยุทธ” ไม่นำ โท.เข้า อ้างยังไม่เสร็จ, จาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9550000105499>.

2.2 มาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

แนวความคิดในกานรับรองสิทธิเด็กเกิดขึ้น โดยนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law School) ที่ตั้งเห็นว่าสิทธิเด็กเป็นสิทธิสากล (Universal Right) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) ที่จะต้องรับรองและให้ความคุ้มครองโดยเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ในศตวรรษที่ 19 มีการยอมรับว่าเด็กมีสถานะทางกฎหมายและเริ่มพัฒนาแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็ก กระทั่งปลายสงครามโลกครั้งที่ 1 ผลจากสถานะสงครามที่ทำให้เด็กจำนวนมากได้รับความทุกข์ทรมานในหลายๆ ด้าน ที่ปรากฏต่อประชาคมโลก ทำให้มีการตั้งสหภาพกองทุนช่วยเหลือเด็กระหว่างประเทศ (Save the Children Fund International Union) โดยมีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านั้น มีแนวคิดที่จะให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในทางระหว่างประเทศขึ้น ซึ่งต่างจากเดิมที่ไม่เห็นความสำคัญในชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กเพราะถือว่าเด็กเป็นสมบัติของครอบครัวการดูแลจึงเป็นเรื่องในครอบครัวหรือภายในประเทศเท่านั้น³² ต่อมาประชาคมโลกจึงเริ่มมีการกล่าวถึงแนวทางให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารระหว่างประเทศโดยทั่วไป ดังนี้

2.2.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนซึ่งตกเป็นผู้ต้องหา (International Covenant on Civil and Political Rights 1966)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ได้ถูกยอมรับโดยองค์การสหประชาชาติ มีการทำให้สิทธิต่างๆ เหล่านี้บรรจุอยู่ในคำประกาศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยการผูกมัดกับรัฐทั้งหมด (แต่ไม่รวมชาติกันเข้าไว้ด้วย แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับในฐานะที่เป็นรัฐอิสระหนึ่งแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ) อย่างไรก็ตามกติกาเหล่านี้มีผลบังคับใช้ในปี 1976 เมื่อมันได้รับการลงสัตยาบันโดยเสียงของประเทศต่างๆ จำนวนมากพอ

กติกาฉบับนี้ได้กล่าวถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่จะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองเอาไว้พอสมควร โดยให้ความสำคัญกับการแยกผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่³³ เพื่อให้ได้รับการพิจารณาคดีและการคุ้มครองที่เหมาะสม

³² อิงอร เจตนาเลิศ. (2541). *กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก*. หน้า 7.

³³ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อที่ 10 (2) (b).

กับวัยและการกำหนดวิพิจารณาคดีสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีจุดประสงค์ในการแก้ไขความประพฤติมากกว่าการลงโทษ³⁴

กติกานับนี้ได้ยอมรับฐานะของเด็กที่เป็นบุคคลคนหนึ่ง ดังนั้นเด็กย่อมได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองทั้งปวงเท่าที่บัญญัติไว้และบทบัญญัติอื่นๆ หลายข้อได้แสดงอย่างชัดเจนว่ารัฐภาคีต้องจัดให้มีมาตรการต่างๆ โดยมีแนวคิดที่ต้องการให้ความคุ้มครองเด็กมากกว่าผู้ใหญ่³⁵

กติการะหว่างประเทศนี้มีผลผูกพันรัฐภาคีที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีและที่สำคัญมีบทบัญญัติกำหนดวิธีดำเนินการเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิต่างๆ ที่รับรองไว้

2.2.2 กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) (The Beijing Rules)

องค์การสหประชาชาติได้มีการเสนอกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1985 เชิญชวนประเทศสมาชิกให้ปรับปรุงกฎหมาย นโยบายและวิธีปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎแห่งกรุงปักกิ่ง โดยปรับปรุงให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของระบบคดีเด็กและเยาวชน ในทุกส่วนของโลกจัดทำสิ่งซึ่งยอมรับกันได้ว่าเป็นหลักปฏิบัติทั่วไปที่ดีในการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนคือเงื่อนไขขั้นต่ำที่สหประชาชาติยอมรับไม่ว่าจะอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายใดก็เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน และกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) เป็นข้อกำหนดที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานขององค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้มีความเหมาะสมกับสภาพของประเทศ รวมถึงทำให้การปฏิบัติมีคุณภาพอย่างน้อยตามมาตรฐานขั้นต่ำๆ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลที่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ได้รับการปฏิบัติต่างๆ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญ ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้ดังต่อไปนี้

³⁴ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อที่ 14 (4).

³⁵ กุลพลพลวัน. (2547). *สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก*. หน้า 257.

ประเทศสมาชิกพึงแสวงหาหนทางคุ้มครองสวัสดิภาพของเยาวชนและครอบครัวของเยาวชนโดยสอดคล้องกับประโยชน์ทั่วไปของประเทศ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองเยาวชนควบคู่ไปกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมนั้นในขณะเดียวกัน³⁶

กฎมาตรฐานขั้นต่ำนี้ใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนทุกคนโดยเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างใดๆ ทั้งปวง

วัตถุประสงค์ของกฎมาตรฐานฉบับนี้ คำว่า เยาวชน หมายถึง เด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งโดยระบบกฎหมายของประเทศนั้นๆ จะต้องได้รับการปฏิบัติแตกต่างจากผู้ใหญ่กรณีที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับความผิดอาญาและคำว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน หมายถึงเด็กหรือผู้เยาว์ที่ถูกกล่าวหาหรือพิสูจน์แล้วว่าได้กระทำความผิดทางอาญาและแต่ละประเทศจะต้องกำหนดให้มีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ โดยเฉพาะที่ใช้กับกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนตลอดจนหน่วยงานที่มีบทบาท หน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนโดยเฉพาะ³⁷

ระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนจะต้องเน้นความสำคัญไปที่สวัสดิภาพของเยาวชน และในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนนั้นจะต้องให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์ของความผิดนั้น³⁸ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของเยาวชนและความหลากหลายของมาตรการต่างๆ สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นไปได้นั้น การใช้ดุลพินิจตามสมควรทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีและทุกลำดับของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนตั้งแต่การสอบสวน พึงอนุญาตให้กระทำได้ โดยจะต้องมีการจัดวางมาตรการให้การใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอนและทุกระดับดังกล่าวมีการตรวจสอบที่เพียงพอและเหมาะสม โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจนั้นจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษและได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษในการจะใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่และออกคำสั่งนั้น³⁹

หลักประกันพื้นฐานเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอัน เช่น ข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์พึงได้รับการคุ้มครองและกำหนดอย่างชัดเจนสำหรับในทุกขั้นตอนของ

³⁶ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 1.

³⁷ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 2.

³⁸ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 5.

³⁹ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 6.

การดำเนินคดี⁴⁰ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างดีที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนพึงได้รับการฝึกอบรมและมีความรู้เป็นพิเศษในการปฏิบัติต่อเยาวชนนั้น ในกรณีที่เป็นมหานครควรมีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษของตำรวจเพื่อปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเยาวชนโดยเฉพาะตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวด้วย⁴¹

การดำเนินคดีนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของเยาวชนผู้นั้นอย่างดีที่สุดและต้องกระทำภายใต้บรรยากาศแห่งความเข้าใจเอาใจเยาวชน⁴² และพึงจัดให้มีการศึกษาอบรมเชิงวิชาชีพเป็นพิเศษรวมทั้งการฝึกอบรมภายในหน่วยงานและหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถภาพและความรู้ที่เหมาะสมอื่นๆ ให้กับบุคคลากรทุกคนที่ทำงานด้านคดีเยาวชน⁴³

สาระสำคัญของกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) นั้นมุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของเยาวชนผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ซึ่งก็รวมไปถึงสิทธิส่วนบุคคลด้วยนั่นก็คือ การรักษาความลับในทุกขั้นตอนจะต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดแก่เด็กและเยาวชน อันเนื่องจากการเผยแพร่ข่าวอย่างไม่ถูกต้องหรือจากกระบวนการตราบาปซึ่งตามหลักการนั้นจะต้องไม่เผยแพร่ข่าวสารที่อาจทำให้สามารถรู้ตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน⁴⁴

มาตรการดังกล่าวเน้นความสำคัญการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนผู้ซึ่งอาจถูกตราบาปได้ง่าย การศึกษาทางอาชญวิทยาเรื่องกระบวนการตราบาปได้แสดงให้เห็นหลักฐานของความเสียหาย (ในรูปแบบต่างๆ) อันเกิดจากการระบอบอย่างชัดเจนว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นอาชญากร นอกจากนี้กฎข้อ 4 ยังเน้นความสำคัญการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากความเสียหาย ซึ่งเกิดจากการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับคดีในสื่อมวลชน (เช่นชื่อของเด็ก

⁴⁰ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 7.

⁴¹ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 12.

⁴² กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 14.

⁴³ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 22.

⁴⁴ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 8.

และเยาวชนที่ถูกกล่าวหาหรือถูกลงโทษ) ผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนควรได้รับการคุ้มครอง และรักษาไว้อย่างน้อยที่สุดในแง่ของหลักการ

ความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กนั้นถูกขยายความเพิ่มเติมขึ้นในเรื่องประวัติความผิด โดยกล่าวว่าประวัติของผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนควรเก็บเป็นความลับอย่างเข้มงวดไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่น ผู้ที่จะรู้ประวัติเหล่านี้ควรได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางข้อกำหนดของคดีนั้นหรือผู้อื่นที่ได้รับมอบอำนาจในเวลานั้นและประวัติความผิดของผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนไม่ควรถูกใช้ในขั้นตอนการดำเนินคดีสำหรับบุคคลคนเดียวกันที่กระทำผิดเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่⁴⁵

มาตรการนี้พยายามถ่วงดุลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของสำนวนคดีหรือประวัติการกระทำผิดได้แก่ ประโยชน์สำหรับตำรวจ อัยการและผู้มีอำนาจอื่นๆ ที่ปรับปรุงการควบคุมกับประโยชน์สำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน “บุคคลอื่นที่ได้รับมอบอำนาจในเวลานั้น” โดยทั่วไปรวมถึงนักวิจัยด้วย

2.2.3 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (Convention on the Rights of the Child 1989)

เนื่องจากปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1959 ไม่มีข้อผูกพันให้รัฐทั้งหลายที่ร่วมกันแสดงมติรับรองต้องปฏิบัติตามอีกทั้งตราสารระหว่างประเทศที่ให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กมีเป็นจำนวนมาก แต่ละฉบับมีวิธีการคุ้มครองที่แตกต่างกันซึ่งปรากฏอยู่ในรูปของปฏิญญาที่ไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีเนื้อหาหลักขณะทั่วไป จึงไม่เพียงพอที่จะให้ความคุ้มครองต่อเด็กที่ต้องการเป็นพิเศษจากปัญหาดังกล่าวจึงมีการรวบรวมหลักการคุ้มครองให้อยู่ในลักษณะกฎหมายฉบับเดียวกัน คือ ในรูปของอนุสัญญา (Convention) เพื่อให้มีวิธีการและมาตรฐานคุ้มครองเดียวกัน อีกทั้งอนุสัญญาได้สร้างกลไกทางกฎหมายขึ้นมาเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างจริงจังโดยมีกลไกทางกฎหมายและวิธีการที่จะให้มีผลบังคับมากกว่าสนธิสัญญาอื่นๆ

สหประชาชาติโดยองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children Fund-UNICEF) ได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ขึ้นเพื่อให้มีผลบังคับแก่รัฐที่ให้การรับรอง โดยได้ปรับปรุงเนื้อหาในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อให้การคุ้มครองเด็กมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นรวมถึงการรับรองว่าเด็กเป็นผู้ทรงสิทธิ (Subject) ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1990 และเมื่อสิ้นปี ค.ศ. 1997 มีรัฐให้สัตยาบันเกือบทุกประเทศในโลก ยกเว้นเพียงประเทศโซมาเลียและประเทศ

⁴⁵ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1985 (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อที่ 21.

สหรัฐอเมริกา⁴⁶ สำหรับประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่วันที่ 26 เมษายนพ.ศ. 2535 อนุสัญญานี้ เน้นให้ความคุ้มครองเด็กในอันที่จะได้รับการปฏิบัติด้วยความเป็นธรรมมากขึ้น จึงถือว่าอนุสัญญาฉบับนี้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศฉบับแรกที่ทำให้ความคุ้มครองและส่งเสริมชีวิตและการพัฒนาขั้นพื้นฐานของเด็กอย่างแท้จริงและถือว่าเป็นการกำหนดมาตรฐานสากลทางกฎหมายที่นานาประเทศได้ร่วมตกลงกันเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กโดยมีบทบัญญัติทั้งหมด 45 มาตรา

มาตรการทางกฎหมายของอนุสัญญาสิทธิเด็กที่เข้ามาเสริมปฏิญญาสิทธิเด็กและส่งเสริมการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คือ การที่รัฐภาคีอนุสัญญาสิทธิเด็กตกลงที่จะใช้มาตรการทางบริหารและมาตรการทางนิติบัญญัติ ที่เหมาะสมตามแต่ทรัพยากรที่พึงมีและตามความต้องการเพื่อการดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธิที่อนุสัญญาฉบับนี้ได้ให้การยอมรับภายใต้กรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศสำหรับมาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาตินี้ได้กำหนดมาตรฐานให้องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการแห่งรัฐภาคีพึงถือเป็นแนวเพื่อปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิด ดังนี้

(1) มาตรฐานด้านนิติบัญญัติ

ในการใช้อำนาจนิติบัญญัติในการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่ากรณีใดๆ รัฐภาคีต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1. หลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญและลำดับแรก

ในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่ากรณีใดๆ ฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กไม่ว่าจะเป็นกฎหมายกำหนดบทลงโทษแก่เด็กหรือกฎหมายกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิดโดยมีจุดเน้นที่การคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก⁴⁷

2. หลีกเลี่ยงเลือกปฏิบัติ

การตรากฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายว่าด้วยบทลงโทษหรือกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติต่อเด็กผู้กระทำความผิดรัฐภาคีจะต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดๆ โดยไม่คำนึงถึง อายุ เพศ ความพิการของร่างกาย เชื้อชาติ ลัทธิความเชื่อทางศาสนา สีของผิว ภาษาพูด ฐานะทางเศรษฐกิจชั้นทางสังคม ชนกลุ่มน้อย ความคิดทางการเมือง⁴⁸

⁴⁶ วันชัย รุจนวงศ์. (2544). ผู้แปล, *The Innocent Digest กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก*. หน้า 3.

⁴⁷ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 3.

⁴⁸ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 2.

3. ต้องสอดคล้องกับอนุสัญญา

การออกกฎหมายภายในที่มีบทลงโทษเด็กหรือการปฏิบัติที่มีผลต่อเด็กของรัฐภาคีจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะใช้บังคับกับเด็กและต้องสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เช่น การห้ามกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตแก่เด็กที่กระทำผิด⁴⁹

(2) มาตรฐานด้านการบริหาร

การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิด โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารในชั้นก่อนนำคดีขึ้นสู่ศาล เช่น จับกุม สอบสวน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารพึงปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิดไว้ดังนี้

1. กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง

ต้องนำหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังมาใช้ คือจะนำบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นในภายหลังและมีโทษทางอาญาย้อนหลังไปลงโทษแก่การกระทำผิดที่เกิดขึ้นก่อนหาได้ไม่รวมถึงจะนำบทกฎหมายที่เป็นโทษหรือมีโทษหนักขึ้นไปลงโทษแก่การกระทำผิดที่เกิดขึ้นก่อนหาได้ไม่⁵⁰

2. ข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

รัฐภาคีพึงยึดหลังข้อสันนิษฐานว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์ (Innocent) จนกว่าจะพิสูจน์ได้โดยปราศจากข้อสงสัย (Beyond Reasonable Doubt) ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย⁵¹

3. ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก

เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของรัฐภาคีจะเลือกปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือตกเป็นผู้ต้องหาไม่ได้⁵²

4. คุ้มครองการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็ก

รัฐภาคีต้องประกันว่าเด็กจะไม่ถูกทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือถูกลงโทษที่มีลักษณะโหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือถูกลิดรอนสิทธิอิสรเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและใช้มาตรการสุดท้ายเท่าที่จำเป็นและระยะเวลาควบคุมกักขังหรือจำคุกจะต้องให้ความเหมาะสมกับสภาพความผิดและอายุเด็กในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมหรือกักขังจะต้องแตกต่างหากจากผู้ใหญ่⁵³

⁴⁹ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 4.

⁵⁰ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 40 (2) (a).

⁵¹ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 40 (2).

⁵² อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 2 (2).

⁵³ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อที่ 37.

อนุสัญญาได้กำหนดกลไกภายในของรัฐ คือ รัฐภาคีจะจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายและมาตรการฝ่ายบริหารที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธิที่อนุสัญญาระบุไว้กำหนดไว้ไม่ว่าจะโดยวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายภายในของรัฐให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญา ซึ่งกลไกภายในของรัฐนี้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพมากเนื่องจากมีสภาพบังคับ (Sanction) หากได้มีการละเมิดต่อสิทธิเด็ก

2.3 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามกฎหมายของประเทศไทย

รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนไม่ให้บุคคลใดมาละเมิดสิทธิเด็ก ในขณะที่เดียวกันรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องละเว้นการเข้าไปแทรกแซงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาของทั้งประชาชนและสื่อมวลชน ดังนั้นในการบัญญัติกฎหมายใดๆ รัฐจะต้องคำนึงถึงเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนและสื่อมวลชน ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กอีกด้วย ซึ่งอาจต้องจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกนั้นเสียบางส่วน

กฎหมายไทยดังต่อไปนี้เป็นการควบคุมเสรีภาพในการแสดงออกของทั้งประชาชนและสื่อมวลชน เพื่อมิให้เป็นการละเมิดต่อสิทธิของเด็กและเยาวชน

2.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ความหมายของรัฐธรรมนูญ มักจะถูกให้คำจำกัดความว่าหมายถึงกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่ในความเห็นของท่านอาจารย์วิชญ์ เครืองาม แล้วท่านเห็นว่าน่าจะเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะรัฐธรรมนูญของบางประเทศ เช่น อังกฤษก็มีได้มีสภาพความเป็นกฎหมายสูงสุดนอกจากนี้ รัฐธรรมนูญของบางประเทศยังมีสภาพความเป็นกฎหมายสูงสุดเฉพาะในทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติอาจมีกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ง่ายจนสภาพความเป็นกฎหมายสูงสุดแทบไม่มีความสำคัญเลย เช่น รัฐธรรมนูญของประเทศคอมมิวนิสต์ เป็นต้น ดังนั้นท่านจึงได้ให้คำนิยามของคำว่ารัฐธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายที่กำหนดระเบียบอำนาจสูงสุดของรัฐและกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านี้⁵⁴

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หรือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (รัฐธรรมนูญฯ) มีโครงสร้างที่ประกอบด้วยบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและบทบัญญัติการจ้ดระเบียบองค์กรภายในของรัฐและระบอบการปกครอง โดยสามารถแบ่ง

⁵⁴ วิชญ์ เครืองาม. (2521). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. หน้า 200.

บทบัญญัติออกได้เป็น 15 หมวด ซึ่งในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและปกป้องสิทธิเด็ก และเยาวชนจากการถูกละเมิดในสิทธิส่วนบุคคล มีดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป

เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเป็นกรอบเป็นหลักของรัฐธรรมนูญ หรือจะเรียกว่าเป็นหัวใจของรัฐธรรมนูญก็ว่าได้ หมวดที่ 1 นี้เป็นกรอบแห่งการอ้างอิงในบทบัญญัติอื่น สำหรับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนจากการถูกละเมิด

หมวดที่ 1 บัญญัติให้ความรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล⁵⁵ และมีให้มีการเลือกปฏิบัติต่อประชาชนชาวไทยไม่ว่าจะมีแหล่งกำเนิด เพศหรือศาสนาใดก็ตาม ต้องได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้⁵⁶ ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น โยงไปสู่เรื่องสิทธิเสรีภาพอันสมบูรณ์และบริบูรณ์ของมนุษย์อันจะต้องได้รับการคุ้มครองและไม่ถูกจำกัด หากไม่ไปก้าวท่ายหรือกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น⁵⁷

อนึ่งรัฐได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของเด็กและยอมรับว่าเด็กไม่สามารถปกป้องคุ้มครองตนเองได้ดีเท่าผู้ใหญ่ จึงมีบทบัญญัติพิเศษในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ โดยรายละเอียดของสิทธิพื้นฐานที่รัฐให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนนั้นอยู่ในหมวด 3 ดังจะได้อีกกล่าวดังต่อไปนี้ อย่างไรก็ตามบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิบุคคลทั่วไปก็ยังคงมีผลครอบคลุมถึงการคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วย⁵⁸

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

เดิมนั้นถือว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของราษฎรมิใช่สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญเป็นเพียงบทบัญญัติเกี่ยวกับเกณฑ์การปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนสิทธิและเสรีภาพของราษฎรนั้นควรนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นๆ ที่มีฐานะรองลงมาจากรัฐธรรมนูญ ความคิดเช่นนี้อาจจะถูกต้องในสมัยยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ในปัจจุบันนี้ถือว่าราษฎรจะมีความสุขได้มิใช่การอยู่ในประเทศที่มีการปกครองที่ดีเท่านั้น แต่จะต้องมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎรด้วย ดังนั้นจึงถือกันในเวลาต่อมาว่า รัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์

⁵⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 4.

⁵⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 5.

⁵⁷ เดโช สวานานนท์. (2541). *แนวทางการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*. หน้า 158.

⁵⁸ ปฐมาภรณ์ ข่ายสุวรรณ. (2540). *มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการละเมิดของสื่อมวลชน*. หน้า 48.

และเป็นประชาธิปไตยจะต้องมีบทคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎรที่เรียกว่า “Bill of Rights” ด้วย⁵⁹

บทบัญญัติในหมวดที่ 3 ตามรัฐธรรมนูญนี้เป็นเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งบุคคลในที่นี้ย่อมครอบคลุมถึง เด็กและเยาวชนด้วย ตามความในมาตรา 5 ที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ ซึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งรวมถึงเด็กและเยาวชนด้วยนั้น ก็มีความจำเป็นที่ในบางกรณีจะต้องมีการจำกัดเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ดังนั้นในหมวดที่ 3 นี้จึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามเนื้อหาที่กำหนดสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครอง คือ การคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลรวมถึงเด็กและเยาวชนด้วย และในส่วนที่คุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยเสรีภาพที่รัฐรับรองนั้นจำกัดเฉพาะเสรีภาพที่ไม่กระทบบุคคลอื่นดังนี้

(1) การคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล⁶⁰

สิทธิในชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลเป็นสิทธิที่จะต้องได้นับความคุ้มครอง ห้ามมิให้ผู้ใดล่วงละเมิด รวมไปถึงต้องได้รับความคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ ซึ่งนานาประเทศให้ความสำคัญ เห็นได้จากที่ได้มีการบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน⁶¹

รัฐได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในเกียรติยศชื่อเสียงรวมถึงความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัวซึ่งการการให้ความคุ้มครองในที่นี้รวมถึงแก่เด็กและเยาวชนตามหลักการให้ความคุ้มครองอย่างเสมอภาคกันด้วย โดยบทบัญญัติในวรรคแรกนั้นเป็นเรื่องการรับรองสิทธิในส่วนที่สองนั้นเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิที่รัฐได้รับรองไว้มิให้ผู้ใดมากล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิในวรรคหนึ่งได้ซึ่งการห้ามดังกล่าวนี้ย่อมหมายถึงการห้ามบุคคลทั่วไปรวมถึงสื่อมวลชนนั่นเองและในวรรคที่สามคือการให้ความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคล แต่ทั้งนี้ต้องมีการออกกฎหมายออกมาคุ้มครองเสียก่อน แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในปัจจุบันยังไม่กฎหมายออกมาคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว

⁵⁹ วิษณุ เครืองาม. เล่มเดิม. หน้า 200.

⁶⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 35.

⁶¹ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อที่ 12.

(2) การคุ้มครองเกียรติ ชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัว

รัฐธรรมนูญ มิได้ให้ความหมายหรือขยายความคำว่า “เกียรติยศ” หรือ “ชื่อเสียง” ที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครองแก่ประชาชนไว้แต่ท่าน ศ.ดร.คณิต ณ นคร ก็ได้ให้คำอธิบายเอาไว้ในความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียงดังนี้ “ความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียง คือความผิดต่อเกียรติซึ่งหมายถึงค่าความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการยอมรับ “เกียรติ” ประกอบอยู่ในคุณค่าที่ยอมรับนับถือที่มนุษย์มีอยู่เกี่ยวเนื่องกับความสมบูรณ์ทางจริยธรรมของเขา ทุกคนมีเกียรติโดยสมบูรณ์ตราบเท่าที่ไม่โดนหลบหลู่ การหลบหลู่ทำให้คุณค่าที่ยอมรับนับถือลดน้อยลงไป เหตุนี้เกียรติจึงอาจลดลงได้แต่ไม่อาจขยายเพิ่มได้ (หลักเกียรติเท่ากัน)⁶²” จากคำอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนทุกคนที่มีชีวิตรวมถึงเด็กและเยาวชนนั้นมีเกียรติและสมบูรณ์เท่าที่ไม่มีการหลบหลู่ การกระทำที่มีลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณค่าของเด็กและเยาวชนที่ถูกยอมรับนับถือ เช่น การนำเสนอข่าวถือเป็นการหลบหลู่ต่อเกียรติของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องคุ้มครองเกียรติของเด็กและเยาวชนไม่ให้บุคคลใด กระทำการที่มีลักษณะเป็นการหลบหลู่เด็กและเยาวชน ซึ่งการให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว อาจทำได้โดยการจำกัดสิทธิของบุคคลใดๆ มิให้กระทำละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่นหรือการให้อำนาจแก่เด็กและเยาวชนที่จะปกป้องเกียรติของตนโดยผ่านกระบวนการยุติธรรม

คำว่า “ความเป็นอยู่ส่วนตัว” นั้นมิได้มีการนิยามเอาไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายฉบับไหนของไทย ดังนั้นจึงขอขยายความหมายของ “สิทธิในชีวิตส่วนตัว” (Right to Privacy) ในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งวางหลักว่าสื่อมวลชนหรือไม่ว่าบุคคลใดก็ตามจะต้องไม่กระทำตามดังต่อไปนี้

1. การใช้ชื่อหรือภาพถ่ายของบุคคลอื่นเพื่อการโฆษณาโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของภาพหรือชื่อนั้น
2. การตีพิมพ์เรื่องราวส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยปราศจากความยินยอมจากบุคคลนั้นๆ แม้เรื่องราวที่ตีพิมพ์จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อและเกียรติยศของเขาแต่ถ้าจะทำให้เขาเป็นที่สนใจของสาธารณชนในเรื่องที่เป็นส่วนตัวโดยแท้แล้วจะกระทำมิได้ถือว่าละเมิดสิทธิในชีวิตส่วนตัว
3. การตีพิมพ์ข้อความหรือภาพของบุคคลในรูปแบบของข่าว ซึ่งแม้จะไม่ใช่กรณีหมิ่นประมาท แต่สื่อข้อความในทางที่เป็นผลร้ายต่อบุคคลนั้น

จากหลักการข้างต้นจึงสามารถเทียบเคียงได้ว่าหากบุคคลใดใช้ชื่อหรือรูปถ่ายของเด็กเยาวชนและครอบครัวเพื่อการโฆษณา หรือตีพิมพ์เรื่องราวส่วนตัวของเด็ก เยาวชนและครอบครัว

⁶² คณิต ณ นคร. (2552). *กฎหมายอาญาภาคความคิด*. หน้า 43.

หรือตีพิมพ์ข้อความหรือภาพของเด็ก เยาวชนและครอบครัวในรูปแบบของข่าวที่สื่อข้อความไปในทางให้ผลร้ายต่อภาพพจน์ โดยปราศจากความยินยอมของของเด็ก เยาวชนและครอบครัวนั้น ถือเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของเด็ก เยาวชนและครอบครัว อย่างไรก็ตาม ความคุ้มครองตามมาตรา 35 แห่งรัฐธรรมนูญฯ นั้น ไม่ใช่การคุ้มครองอย่างเด็ดขาดที่ไม่สามารถฝ่าฝืนได้เพราะรัฐได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่าสามารถทำได้หากเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน⁶³

เด็ก เยาวชน สตรีและบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากความรุนแรงและไม่เป็นธรรม⁶⁴ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมมีความหมายที่กว้างและไม่ได้ระบุขอบเขตอย่างแน่ชัดว่าหมายถึงการกระทำในลักษณะใด อย่างไรก็ตามการนำเสนอข่าว หรือข้อความในลักษณะที่บิดเบือนความจริง การชี้นำสังคมหรือการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงในลักษณะที่ประจานเด็กและเยาวชน ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่น “ทรชน” “โรคจิต” ฯลฯ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์หรือแม้กระทั่งในสังคมออนไลน์ ทั้งที่ยังไม่มีคำตัดสินจากศาลว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จึงถือว่าเป็นการไม่เป็นธรรมแก่เด็กและเยาวชน รัฐจึงมีหน้าที่ต้องเข้ามาคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนดังกล่าวตามที่ได้บัญญัติรับรองสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญ

(3) การจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนหรือเสรีภาพในการแสดงออก

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้เสรีภาพกับสิทธิของสื่อมวลชนหรือเสรีภาพในการแสดงออกของบุคคล⁶⁵ เพราะเสรีภาพนี้มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิมูลฐานประการหนึ่งของประชาชน เรียกว่า สิทธิในการรับรู้ (Right to Know) จากสิทธิในการรับรู้นี้เองที่บุคคลทั่วไปหรือสื่อมวลชนนำไปใช้เป็นพื้นฐานความความคิดว่าด้วยเสรีภาพของสื่อมวลชน⁶⁶ หรือเสรีภาพในการแสดงออกของบุคคล

รัฐธรรมนูญให้เสรีภาพแก่บุคคลทุกคนในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา หรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นใดอย่างเต็มที่โดยขยายความด้วยการจำกัดเสรีภาพในวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ อย่างไรก็ตามเสรีภาพดังกล่าวก็อาจจำกัดได้โดยกฎหมายเฉพาะเพื่อมิให้กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ สิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นซึ่งรวมถึงเด็กและเยาวชนได้และในกรณีของสื่อมวลชน รัฐธรรมนูญกำหนดเพิ่มเติมให้อยู่ภายใต้การกำกับของจริยธรรมของสื่อมวลชนด้วย⁶⁷

⁶³ ปฐมาภรณ์ ข่ายสุวรรณ. เล่มเดิม. หน้า 51.

⁶⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 52 วรรค 2.

⁶⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 45.

⁶⁶ ชาวลิต ปัญญาลักษณ์. (2523). *หนังสือพิมพ์กับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน*. หน้า 35.

⁶⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 46.

ทั้งนี้การจำกัดสิทธิ เสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำได้โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้เท่านั้น⁶⁸

การที่รัฐได้รับรองสิทธิของบุคคลซึ่งรวมถึงเด็กและเยาวชนที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐในเรื่องสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและการได้รับการปฏิบัติอันเป็นธรรมนั้นนอกจากจะให้การคุ้มครองโดยมีกฎหมายเฉพาะแล้ว รัฐธรรมนูญยังให้สิทธิแก่ผู้ถูกละเมิดนั้นยกสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญมาเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลหรือใช้สิทธิในทางศาลได้ตาม มาตรา 28⁶⁹

2.3.2 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ) มีผลบังคับใช้ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2554 ที่ผ่านมา หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2553 (พ้นกำหนด 180 วันจากที่มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทำให้มีผลยกเลิก พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534) เหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยปัจจุบันได้มีการแยกศาลยุติธรรม โดยมีสำนักงานยุติธรรมเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และโครงสร้างใหม่ ประกอบกับสมควรปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว รวมทั้งในส่วนของกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยหลักจะแตกต่างกับการดำเนินคดีอาญา โดยทั่วไปกล่าวคือการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นกรณีที่มุ่งตัวเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงสภาพส่วนตัวของเด็กและเยาวชน และมุ่งหวังที่จะอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนโดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งจะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในด้านส่วนตัวและสังคมทั่วไป มิได้มุ่งหวังการลงโทษถึงแม้ว่าจะมีการลงโทษและเยาวชนอยู่ด้วยก็ตาม ฉะนั้นการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนจึงมีเป้าหมายเพื่อให้การอบรมสั่งสอนและแก้ไขปรับปรุงเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ⁷⁰

⁶⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 29.

⁶⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553, มาตรา 28.

⁷⁰ คณิต ฒ นกร. (2546). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. หน้า 449.

การพัฒนากฎหมายฉบับนี้ให้เข้มข้นขึ้น ก็เพื่อมุ่งคุ้มครองเด็ก เยาวชนและสถาบันครอบครัวมิให้ถูกละเมิดสิทธิ เด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาจะต้องได้รับการฟื้นฟูทั้งร่างกายจิตใจและส่งเสริมให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคม รวมทั้งรับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมไม่ว่าทางใด⁷¹

ความหมายของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพิจารณาความตามมาตรา 4 แล้วจะเห็นได้ว่า การพิจารณาถึงอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาต้องพิจารณาโดยสอดคล้องกับความรู้สึกลึกซึ้งผิดชอบของผู้กระทำในขณะกระทำความผิดนั้นด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ถึงมาตรา 75⁷² ดังนั้นในปัจจุบันคำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่อายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่อายุเกินกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ประกอบความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ถึงมาตรา 75 ให้คำนิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” โดยพิจารณาจากเกณฑ์อายุของบุคคลที่กระทำความผิดอาญาเท่านั้น การบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสในทางแพ่งจึงไม่นำมาเป็นข้อพิจารณา ดังนั้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสทางแพ่งก็ตาม ถ้าบุคคลนั้นอายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายถือว่าเป็นเยาวชนอยู่และย่อมอยู่ภายใต้การคุ้มครองของพระราชบัญญัติฉบับนี้⁷³

⁷¹ วารสารปฏิรูปการเมือง. (2554). การกระจายอำนาจ. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.cot.co.th/detail.php?ArticleID=429>.

⁷² ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กอายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น”

ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 74 บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษ...”

ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง.”

⁷³ อัจฉริยา ชูตินันท์ ก เล่มเดิม. หน้า 54-55.

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน
ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีดังต่อไปนี้

1. การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในขั้นตอนการจับกุม

ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้น ได้กระทำความผิด
ซึ่งหน้าหรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาลและการจับกุมเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด
ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁷⁴

ในการจับกุมและควบคุมเด็กและเยาวชนต้องกระทำโดยละมุนละม่อม โดยคำนึงถึง
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน และมีให้ใช้วิธีการควบคุมเกินกว่า
ที่จำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับหรือบุคคลอื่น
รวมทั้งมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กไม่ว่าในกรณีใดๆ เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างอันมิอาจ
หลีกเลี่ยงได้เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กผู้ถูกจับหรือบุคคลอื่น⁷⁵

ผู้ที่มีอำนาจในการจับกุมการจับเด็กและเยาวชน คือตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครอง
เท่านั้น⁷⁶ และในการจับต้องเป็นไปโดยละมุนละม่อมไม่เป็นการประจาน และกระทำไปโดย
คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นหนึ่งในหลักการปฏิบัติเพื่อคุ้มครอง
ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่พื้่นนำมาใช้ในกฎหมายไทยและเนื่องจากมิได้มีการกำหนด
ความหมายหรือคำนิยามของคำว่า “กระทำโดยละมุนละม่อม” และ “ไม่เป็นการประจาน” เอาใหม่
ในกฎหมายฉบับนี้หรือกฎหมายฉบับอื่นของประเทศไทย ดังนั้นผู้เขียนจึงขออ้างอิงความหมายของ
คำดังกล่าวจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ดังนี้

ละมุนละม่อม หมายถึง อ่อนโยน นิ่มนวล

ประจาน หมายถึง ประกาศเปิดเผยความชั่วให้รู้ทั่วกัน ด้วยวิธีต่างๆ

จากความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการจับกุมเด็กและเยาวชนนั้น จะต้องกระทำ
โดยนิ่มนวล ไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เป็นการกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชนอันมีลักษณะให้
บุคคลทั่วไปเชื่อว่าผู้ที่ถูกประจานดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิด เป็นคนไม่ดี

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติจะพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมเด็กและเยาวชนนั้นมิได้
ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ อันจะเห็นได้จากการที่นำ

⁷⁴ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,
มาตรา 66.

⁷⁵ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,
มาตรา 69 วรรคสาม.

⁷⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 78.

ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมาแถลงข่าวและให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน ซึ่งแม้จะมีการปกปิดหน้าตาของเด็กและเยาวชนนั้น แต่ก็มีผลกระทบอันมีลักษณะเป็นการประจานและยื่นยั้งความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น และเนื่องบทบัญญัติ มาตรา 69 วรรค 3 นี้มีลักษณะเป็นการบัญญัติเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเท่านั้น มิได้มีลักษณะบังคับให้กระทำตามโดยเคร่งครัด สังเกตได้จากการไม่มีการบัญญัติโทษของการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ ดังนั้นในทางปฏิบัติบทบัญญัติมาตรา 69 วรรค 3 นี้จึงมีอาจคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้

กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชน หรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน⁷⁷

มาตรานี้เป็นมาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่เพิ่มขึ้นมาจากกฎหมายฉบับเก่า คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 วัตถุประสงค์ของบทบัญญัตินี้คือการรับรองและคุ้มครอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันมิให้ถูกรังเกียจจากสังคม เสื่อมเสียชื่อเสียง ทำให้ยากต่อการกลับคืนสู่สังคม อันเป็นผลมาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง ดังจะเห็นจากภาพข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ตำรวจ จัดแถลงข่าวหลังจากที่มีการจับกุมเด็กและเยาวชนผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด หรือให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่เป็นการยื่นยั้งการกระทำผิดต่างๆ ที่เด็กและเยาวชนยังมีได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐควรที่จะเป็นผู้คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน แต่กลับเป็นผู้กระทำละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวเสียเอง ทำให้เด็กและเยาวชนต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง เกียรติยศ ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล

ในทางปฏิบัติจะพบเห็นได้ตามสื่อต่างๆ ว่า ยังมีการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้อย่างชัดเจน เช่นการจัดแถลงข่าวการจับกุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือการอนุญาตให้สื่อมวลชนถ่ายรูปเด็กและเยาวชนเหล่านั้นซึ่งแม้จะมีการปกปิดหน้าตา แต่การกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นที่ถูกกระทำและถูกตัดสินจากสังคมว่าเป็นผู้กระทำผิดเสียก่อนที่จะได้รับการพิจารณาคดีจากศาล อันเป็นการเหยียบย่ำศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง และยังเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นด้วย

⁷⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76.

เพราะถึงแม้จะมีการปิดบังหน้าตาแต่สำหรับผู้รู้จักเด็กและเยาวชนเป็นการส่วนตัว ผู้ที่อยู่ร่วมชุมชนเดียวกัน ผู้ที่เรียนที่เดียวกันหรือญาติพี่น้อง ย่อมที่จะจดจำเด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้แม้จะไม่เห็นหน้าก็ตามและยังมีกรณีที่มีการสัมภาษณ์หรือบันทึกภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนนั้น ย่อมเป็นการเปิดเผยตัวตนของเด็กและเยาวชนได้เช่นเดียวกัน

มาตรา 76 นี้ได้บัญญัติข้อยกเว้นเอาไว้ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน ซึ่งหากพิจารณาตามบทบัญญัตินี้จะพบว่า มิได้มีการกำหนดขั้นตอนการอนุญาต ผู้ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งอนุญาต หรือการตรวจสอบถึงความเหมาะสมของการเปิดเผยตัวตนของเด็กหรือเยาวชนว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนจริงหรือไม่ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า แค่เพียงเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือเจ้าพนักงานสอบสวนมีความเห็นเองว่า เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนก็สามารถจัดให้มี อนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพบันทึกภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้ โดยไม่ต้องมีการพิจารณาหรือตรวจสอบที่ว่า การเปิดเผยตัวตนนั้นเป็นไป เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนนั้นมีจริงหรือไม่ หรือเป็นเหตุที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับการที่สิทธิส่วนบุคคลของเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น ต้องถูกระทบหรือไม่

บทบัญญัติมาตรา 76 นี้แม้จะได้รับการบัญญัติเป็นเชิงบังคับมิให้กระทำการ แต่จะเห็นได้ว่ามิได้มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนเอาไว้ จึงส่งผลให้บทบัญญัตินี้ไม่มีสภาพบังคับ ซึ่งแม้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำฝ่าฝืนอาจจะต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 157⁷⁸ ก็ตามแต่บทบัญญัตินี้ก็ขาดสภาพบังคับภายในตัวเอง ทั้งนี้บทบัญญัติมาตรา 76 ใช้บังคับในชั้นสอบสวนด้วย

2. การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในขั้นตอนการสอบสวน

การสอบถามเบื้องต้น ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงอายุ เพศสภาวะของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์⁷⁹

การสอบสวนเด็กและเยาวชนนั้น จำเป็นจะต้องมีการจัดสถานที่การสอบสวนแยกเป็นสัดส่วนจากการสอบสวนผู้ใหญ่ และสถานที่ดังกล่าวต้องมีการปกปิดมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปมองเห็นหรือได้ยินการสอบสวน และในการสอบสวนจะต้องไม่เป็นการประจานผู้ต้องหาซึ่ง

⁷⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 157.

⁷⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 70 วรรคสอง.

เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มิได้มีการนิยามความหมายของคำว่า “ประจําาน” ไว้ดังนั้น เช่นเดียวกับในเรื่องการจับกุมผู้เขียนขอนําคความหมายของคำดังกล่าวจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มาใช้ ซึ่งได้ความหมายว่า ในการสอบสวนนั้นจะต้องไม่เป็นการกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชนอันมีลักษณะให้บุคคลทั่วไปเชื่อว่า ผู้ที่ถูกประจําานดังกล่าว เป็นผู้กระทำความผิด เป็นคนไม่ดี อย่างไรก็ตามก็ตีบทบัญญัตินี้ก็ได้รับการบัญญัติให้เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติ มิใช่ในเชิงบังคับและไม่มีสภาพบังคับหรือบทกำหนดโทษ ในกรณีที่เจ้าพนักงานมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้

ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จัก ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น แต่หากเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการก็สามารถทำได้⁸⁰

มาตรการนี้ถือได้ว่าเป็นมาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่รัดกุมและดีที่สุดของกฎหมายไทย เนื่องจากมีการบัญญัติให้การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอย่างรัดกุม ทั้งการห้ามถ่ายภาพ พิมพ์ภาพ หรือโฆษณาข้อความที่ปรากฏในทางสอบสวนซึ่งอาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัวตนของเด็กหรือเยาวชนนั้น ในพระบัญญัติฉบับใหม่ได้เพิ่มความคุ้มครองสิทธิมากขึ้นจากฉบับเก่าคือได้เพิ่มความคุ้มครอง “บุคคลที่เกี่ยวข้อง” ซึ่งไม่มีในกฎหมายฉบับก่อน⁸¹ เป็นการเพิ่มความคุ้มครองไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนั้น เช่น ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพราะในปัจจุบันแม้จะมีการปกปิดใบหน้าของเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดในภาพข่าวที่ปรากฏต่อสาธารณชน แต่กลับไม่มีการปกปิดใบหน้าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น จึงไม่เป็นการยากที่สังคมจะรับรู้ถึงตัวตนของเด็กหรือเยาวชนอันจะทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนถูกละเมิด ทำให้ถูกรังเกียจจากสังคม เสื่อมเสียชื่อเสียง ทำให้ยากต่อการกลับคืนสู่สังคมต่อไป

⁸⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 130.

⁸¹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534, มาตรา 93.

บทบัญญัติมาตรา 130 ได้กำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ว่า หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือเป็นการกระทำที่เพื่อประโยชน์ในทางราชการก็สามารถเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งในกรณีเพื่อประโยชน์ในการศึกษานั้น ได้บัญญัติให้ผู้ที่มิอำนาจอนุญาต คือศาล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการรับรองและคุ้มครอง สิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของกฎหมาย เพราะเป็นการกำหนดให้มีการพิจารณาตรวจสอบเหตุผลในการเปิดเผยข้อมูลส่วนเกี่ยวกับคดีนั้น โดยผู้ที่เหมาะสมคือ ศาล เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับข้อเท็จจริงแวดล้อมต่างของคดีนั้นๆ มากที่สุด ย่อมที่จะสามารถพิจารณาถึงความเหมาะสมและได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ในการศึกษาการกับการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในการเปิดเผยข้อมูลอันเกี่ยวกับคดีได้คดีที่สุด

ผู้เขียนได้พิจารณาถึงข้อยกเว้นที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ในอีกกรณีหนึ่ง นั่นก็คือ “เพื่อประโยชน์ของทางราชการ” นั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อยกเว้นดังกล่าวมีขอบเขตของการยกเว้นที่ไม่ชัดเจนเพราะไม่มีการระบุไว้ในที่ใดของพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า เหตุใดบ้างจึงเป็นประโยชน์ของทางราชการซึ่งมีผู้เขียนเห็นว่าขอบเขตที่กว้างกว่าข้อยกเว้นของมาตรา 76 อย่างมากและที่สำคัญคือการไม่ได้บัญญัติว่าผู้ใดเป็นผู้ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งอนุญาต ตรวจสอบว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางราชการจริงหรือไม่ หรือตรวจสอบเปรียบเทียบสัดส่วนและความเหมาะสมในการการเปิดเผยข้อมูลของคดีนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ความเสียหายที่เด็กและเยาวชนจะได้รับ แตกต่างจากกรณีข้อยกเว้นในกรณีที่การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการศึกษาที่ให้ศาลเป็นผู้พิจารณาอนุญาต

บทบัญญัติมาตรา 130 นี้แม้จะเป็นบทบัญญัติในเชิงบังคับ คือการห้ามผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนข้อความที่บัญญัติไว้และยังมีสภาพบังคับอย่างชัดเจนหรือก็คือมีการบัญญัติโทษ⁸² ไว้สำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน แต่เพื่อพิจารณาสัดส่วนและความเหมาะสมของโทษที่ได้บัญญัติไว้จะพบว่าไม่สามารถส่งผลในเชิงยับยั้ง⁸³ มิให้เกิดการกระทำความผิดหรือกระทำผิดซ้ำได้เนื่องจากการที่มีอัตราโทษที่จะลงนั้นต่ำมาก คือต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหากเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้ที่จะกระทำความผิดคิดว่าจะได้รับ เช่นในกรณีที่บริษัทหนังสือพิมพ์ หากเปรียบเทียบระหว่างค่าปรับสองหมื่นบาทกับยอดขายของหนังสือพิมพ์ที่จะได้รับ เนื่องจากการตีพิมพ์ข่าวเกี่ยวกับคดีที่มีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนแล้วนั้น ก็ย่อมจะเลือกที่จะ

⁸² พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 192.

⁸³ อัจฉริยา ชูตินันท์ ข (2555). *อาชญวิทยาและทัชวิทยา*. หน้า 131-132.

กระทำความผิดและยอมเสียค่าปรับอย่างแน่นอน ส่วนกรณีโทษจำคุกนั้นเนื่องจากการบัญญัติโทษไว้เพียงจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ซึ่งเป็นโทษที่ไม่สูงและศาลอาจจะพิจารณาเพียงให้รอการลงโทษเอาไว้ ดังนั้นโทษของการฝ่าฝืนมาตรา 130 นี้ทั้งโทษปรับและโทษจำคุกจึงมีอาจส่งผลในทางยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นได้ รวมถึงความไม่ได้สัดส่วนกันระหว่างโทษและความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

3. การคุ้มครองการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จากการละเมิดโดยเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายวางมาตรการไว้ว่า ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้และได้รู้ความลับของผู้อื่นเพราะการปฏิบัติกรตามตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยประการใดๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁴

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในสถานพินิจ เจ้าพนักงานคุมประพฤติสามารถสืบเสาะข้อมูลของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ซึ่งโดยปกติแล้วการสืบเสาะข้อมูลดังกล่าวถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเด็กหรือเยาวชนรวมทั้งบุคคลในครอบครัวและหากข้อมูลลับดังกล่าวเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้วย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็กหรือเยาวชนรวมทั้งบุคคลในครอบครัว ดังนั้นเพื่อป้องกันข้อมูลลับดังกล่าวมิให้รั่วไหลสู่บุคคลภายนอกกฎหมายจึงห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานในสถานพินิจ เจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือเจ้าพนักงานของศาลเยาวชนเปิดเผยความลับของเด็กเยาวชนรวมทั้งคู่ความในคดี ต่อบุคคลภายนอก และหากมีการฝ่าฝืนเจ้าพนักงานดังกล่าวก็ต้องรับโทษตามมาตรานี้

มาตรานี้ยังมีอัตราโทษเท่ากับมาตรา 192 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษของการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 130 และ 136 ดังนั้นเช่นเดียวกัน ผู้เขียนมีความเห็นว่าอัตราโทษนั้น ไม่อาจส่งผลในเชิงยับยั้ง ช่มชู้มิให้เกิดการกระทำความผิดได้ รวมไปถึงไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนด้วย

เด็กและเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดถือเป็นกลุ่มเด็กที่รัฐต้องให้การคุ้มครองเป็นพิเศษทั้งนี้เนื่องจากรัฐมีแนวความคิดที่ว่า เด็กและเยาวชนเหล่านี้กระทำความผิดในภาวะที่ยังเป็นผู้เยาว์ ซึ่งยังไม่สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ ดังนั้นการกระทำความผิดอาจจะกระทำด้วย

⁸⁴ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 185.

ความพลั้งเผลอ หรือความไม่รู้ ดังนั้นจึงสมควรให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนเหล่านี้กลับคืนสู่สังคมอีกครั้งด้วยการควบคุมมิให้ผู้ใด บันทึกภาพ แพร่ภาพ เปิดเผยโฆษณาข้อมูลประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนเพราะจะทำให้กระบวนการฟื้นฟูกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้มีปัญหาได้ รวมทั้งการควบคุมเจ้าพนักงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดที่สุดและรู้ข้อมูลมากที่สุดและยังขยายควบคุมไปถึงบุคคลอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี เช่น ล่าม พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษอีกด้วย

บทที่ 3

มาตรการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของกฎหมายต่างประเทศ

แนวทางในการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของแต่ละประเทศจะมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอันเป็นผลมาจากความแตกต่างของระบบกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงแนวคิดของสังคม แต่โดยรวมของแนวความคิดของการให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมนั้น เห็นว่าการกระทำความผิดเด็กและเยาวชนนั้นเกิดจากความอ่อนวัยขาดความยั้งคิด ความรู้สึกผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตามผลของการกระทำนั้นก็ได้แตกต่างจากผู้ใหญ่และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนของแต่ละประเทศจึงได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กไว้ดังนี้

3.1 ประเทศแคนาดา

The Youth Criminal Justice Act 2002¹ หรือ YCJA ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายในประเทศแคนาดา เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546 เพื่อรองรับในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนของประเทศแคนาดาต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กฎหมายฉบับนี้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ทั้งในฐานะเหยื่อ พยานหรือผู้กระทำความผิดในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ ในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาคดีและชั้นหลังมีคำพิพากษา

The Youth Criminal Justice Act 2002 มาตรา 2 (1) บัญญัติว่า “เยาวชน หมายถึง บุคคลผู้หนึ่งซึ่งปรากฏว่ามีอายุตั้งแต่ 12 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์และให้รวมถึงบุคคลผู้ใดที่ได้กระทำความผิดในขณะที่ยังเป็นเยาวชนหรือพบว่าได้กระทำการที่เป็นความผิดตามกฎหมายฉบับนี้”

¹ Department of Justice Canada, The Youth Criminal Justice Act 2002. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2555, <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/Y-1.5/index.html>.

ประเทศแคนาดาได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ภายใต้บทบัญญัติของ The Youth Criminal Justice Act 2002 โดยต้องเป็นบุคคลอายุตั้งแต่ 12 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาญา² ทั้งนี้รวมถึงบุคคลใดๆ ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือถูกพบว่ามีความผิดในขณะที่เป็นเยาวชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศแคนาดา มีดังนี้

3.1.1 ขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

1. การห้ามเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลอื่นใดของเยาวชนต่อสาธารณะ

The Youth Criminal Justice Act 2002 ไม่อนุญาตให้ผู้ใดเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลใดๆ ที่อาจระบุตัวตน เด็กหรือเยาวชนที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ต่อสาธารณชนซึ่งหมายความว่าห้ามสื่อมวลชนหรือบุคคลอื่นใดตีพิมพ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนของเด็กและเยาวชนผ่านทางสื่อหรือทางอื่นใดก็ตามแก่สาธารณชนโดยเด็ดขาด³

เยาวชนตามกฎหมายฉบับนี้หมายถึง ผู้ที่มีหรือไม่มีหลักฐานใจจะได้แย้งว่ามีได้มีอายุ ตั้งแต่ 12 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และถูกกล่าวหาว่าภายใต้กฎหมายฉบับนี้ว่า ได้กระทำความผิดขณะที่ยังเป็นเยาวชนหรือได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดจริงภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้⁴

2. การห้ามเข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชน

กฎพื้นฐานของ The Youth Criminal Justice Act 2002 คือห้ามผู้ใดเข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชน⁵ แต่หากบุคคลใดได้รับการอนุญาตไว้ในกฎหมายฉบับนี้ บุคคลนั้นก็สามารเข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชนได้⁶ เช่น เด็กหรือเยาวชนผู้เกี่ยวข้องกับบันทึกนั้น เหตุของการกระทำความผิดนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้นหรืออัยการของรัฐ

² The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 2 (1).

³ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (1).

⁴ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 2 (1).

⁵ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 118.

⁶ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 119.

3.1.2 การอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

1. การอนุญาตให้เปิดเผยชื่อหรือข้อมูลอื่นใดของเยาวชนต่อสาธารณะ

1.1 ในชั้นจับกุมเมื่อปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดยังไม่ถูกจับกุมและเป็นที่ยอมรับใจแก่ศาลว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่นและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนมีความจำเป็นในการจับตัวเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น⁷ อย่างเป็นทางการการเผยแพร่ข้อมูลจะสามารถทำได้สูงสุดไม่เกิน 5 วันนับแต่มีคำสั่งดังกล่าว⁸

1.2 การเผยแพร่ชื่อของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดต่อสาธารณชนอาจกระทำได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ของการบริหารงานยุติธรรม และการเผยแพร่นั้นต้องมีได้มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการแจ้งให้ชุมชนรับรู้⁹

นอกจากนั้น The Youth Criminal Justice Act 2002 ยังมีการกำหนดข้อยกเว้นอนุญาตให้เปิดเผยชื่อหรือข้อมูลอื่นใดของเยาวชนต่อสาธารณะในชั้นพิจารณาไว้อีกด้วย คือในกรณีเด็กหรือเยาวชนได้ถูกตั้งข้อหาซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ในข้อหานั้นศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการพิจารณาและพิพากษาคดีโดยวิธีการอย่างผู้ใหญ่ได้ (Presumptive Offences)¹⁰ และศาลได้พิพากษาลงโทษโดยวิธีการอย่างผู้ใหญ่¹¹ การเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชนก็สามารถทำได้หรือในกรณีเด็กหรือเยาวชนได้ถูกตั้งข้อหาซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ในข้อหานั้นศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการพิจารณาและพิพากษาคดีโดยวิธีการอย่างผู้ใหญ่ได้ (Presumptive Offences)¹² และพนักงานอัยการได้มีคำร้องขอต่อศาลให้ลงโทษเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น โดยวิธีการอย่างผู้ใหญ่¹³ และศาลได้มีคำพิพากษาตามคำร้องนั้น การเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชนก็สามารถทำได้ หรือในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดฐานฆาตกรรมที่มีการไต่ตรองหรือไม่มีการไต่ตรองเอาไว้ล่วงหน้า

⁷ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (4).

⁸ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (5).

⁹ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (2) (C).

¹⁰ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 2 (1),

(a) ฆาตกรรมโดยเจตนาและไม่เจตนา การฆ่าโดยมิได้ไต่ตรอง พยายามฆ่าหรือการทำร้ายทางเพศ

(b) ความผิดใดๆ ที่เคยมีคำพิพากษาในคดีก่อนอย่างน้อยสองคดีว่าเป็น ความผิดร้ายแรง

คำพิพากษาให้ความผิดใดเป็นความผิดร้ายแรงนั้น มีที่มาจากกรณีที่พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลว่าความผิดในคดีเยาวชนได้กระทำนั้นเป็นความผิดร้ายแรงและเยาวชนผู้นั้นสมควรที่จะได้รับการลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่และศาลเห็นด้วยกับคำร้องเช่นนั้น

¹¹ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (2) (a).

¹² The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 2 (1).

¹³ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (2) (a).

ความผิดฐานฆาตกรรมโดยเจตนาหรือโดยประมาทหรือฐานข่มขืนกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หากอัยการร้องขอไม่ให้มีการลงโทษอย่างผู้ใหญ่ ก็ห้ามมีการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชน¹⁴

2. การอนุญาตให้เข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชน

บุคคลหรือกลุ่มของบุคคลใดๆ อาจได้รับอนุญาตจากศาลเป็นกรณีพิเศษให้เข้าถึงบันทึกได้หากผู้นั้นได้ร้องขอต่อศาล และหากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีเหตุผล และเป็นที่น่าพอใจแก่ศาลว่าการเปิดเผยบันทึกนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ สำหรับการค้นคว้าวิจัยหรือในด้านการจัดทำสถิติ หรือการเปิดเผยบันทึกนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรม¹⁵

3.1.3 การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ

1. บทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนโดยไม่ได้รับอนุญาต

หากผู้ใดเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนของเด็กหรือเยาวชนซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางอาญาและอาจต้องรับโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 2 ปี¹⁶

2. บทกำหนดโทษของเข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชนโดยไม่ได้รับอนุญาต

ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในการห้ามเข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชนมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี¹⁷

3.2 ประเทศออสเตรเลีย

3.2.1 มลรัฐควีนแลนด์

ในมลรัฐควีนแลนด์นั้น สื่อมวลชนมีสิทธิที่จะรายงานการพิจารณาคดีที่มีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนได้ หากได้รับอนุญาตจากศาล¹⁸ อย่างไรก็ตามต่อมาได้มีการกำหนดห้ามมิให้มีการเผยแพร่ ข้อมูลที่เป็นสาระบุตัวตนของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา¹⁹

¹⁴ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 65.

¹⁵ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 119 (1) (s).

¹⁶ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 138.

¹⁷ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 119 (1) (s).

¹⁸ The Children's Court Act 1992, section 20 (2).

¹⁹ The Juvenile Justice Act 1992, section 62 (2).

มลรัฐควีนแลนด์ ได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาไว้ในบทบัญญัติของ The Juvenile Justice Act 1992²⁰ โดยต้องเป็นบุคคลอายุที่มีอายุไม่ถึง 17 ปี บริบูรณ์หรือบุคคลที่เจ้าพนักงานได้กำหนดให้ยังเป็นเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมายนี้ แต่ทั้งนี้ต้องอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์²¹

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐควีนแลนด์มีดังนี้

3.2.1.1 ขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

The Juvenile Justice Act 1992 ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ระบุตัวตน (Identifying Matter) ของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²²

“กระบวนการยุติธรรมทางอาญา” หมายถึง กระบวนการยุติธรรมใดๆ ทั้งกระบวนการนั้นก็คือเริ่มต้นให้ความคุ้มครองตั้งแต่มีการจับกุมเด็กและเยาวชน ที่เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องและเป็นกระบวนการยุติธรรมสำหรับความผิดอาญาร้ายแรงหรือความผิดอาญาทั่วไป²³

“Identifying Matter” ข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ระบุตัวตนหมายถึง

1. ชื่อ ที่อยู่ โรงเรียน สถานที่ทำงานหรือข้อมูลอื่นใดที่คล้ายกัน ซึ่งอาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกล่าวโทษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้

2. รูปถ่าย รูปภาพ วิดีโอเทปหรือสื่อบันทึกใดๆ ที่แสดงให้เห็นถึงหน้าตาของเด็กและเยาวชน อันอาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกล่าวโทษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้²⁴

“การเผยแพร่” หมายถึง การเผยแพร่ ภายในมลรัฐควีนแลนด์หรือที่อื่นใดต่อสาธารณชนผ่านทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุหรือทางอื่นใดที่เป็นการสื่อสารข้อมูลออกไป²⁵

²⁰ The Juvenile Justice Act 1992. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก www.legislation.qld.gov.au/LEGISLTN/CURRENT/Y/YouthJustA92.pdf.

²¹ The Juvenile Justice Act 1992, section 6.

²² The Juvenile Justice Act 1992, section 62 (2).

²³ The Juvenile Justice Act 1992, section 62 (1).

²⁴ The Juvenile Justice Act 1992, section 62 (1).

²⁵ แหล่งเดิม.

3.2.1.2 การอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

The Juvenile Justice Act 1992 มิได้กำหนดข้อยกเว้นใดเอาไว้ อันแสดงให้เห็นถึงความเข้มงวดของเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะแก้ไข ฟันฟุเยาวชนผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะลงโทษ ซึ่งเป็นไปตามหมายเหตุท้าย The Juvenile Justice Act 1992 ที่ได้ให้เหตุผลของเอาไว้ว่าเพื่อจุดประสงค์ในการสนับสนุน การแก้ไขและฟันฟุเด็กและเยาวชน และเพื่อปกป้องคุ้มครองจากการถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นอาชญากร

3.2.1.3 การกำหนดความรับผิดและบทกำหนดโทษ

หากผู้ใดฝ่าฝืนหากเป็นนิติบุคคลมีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 15,000 ดอลลาร์ (ประมาณ 465,000 บาท) และหากเป็นบุคคลธรรมดา มีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 7,500 ดอลลาร์ (232,500 บาท)²⁶

3.2.2 มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาไว้ใน The Children's Court of Western Australia Act 1988²⁷ โดยบัญญัติว่าต้องเป็นบุคคลอายุที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์หรือในขณะที่กระทำความผิดทางอาญามีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ หรือในกรณีที่ขาดหลักฐานในการยืนยันอายุ หากเป็นที่ปรากฏชัดแจ้งว่าบุคคลนั้นอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีดังนี้

3.2.2.1 ขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

The Children's Court of Western Australia Act 1988 ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่รายงานการพิจารณาคดีในศาลเด็กและเยาวชนหรือในศาลที่พิจารณาคำร้องอุทธรณ์ที่มาจากศาลเด็กและเยาวชน หากการเผยแพร่นั้นอาจนำไปสู่การระบุตัวของเด็กและเยาวชนในกรณีที่เด็กและเยาวชนนั้นเป็น

1. ผู้ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับการพิจารณาคดีในศาล
2. พยาน
3. ผู้ที่กระทำความผิดหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด

ในการพิจารณาคดีอาญาในศาลสูงสุดหรือศาลชั้นต้น หากศาลได้มีการพิจารณา ชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของสาธารณะและประโยชน์ของเด็กและเยาวชนแล้ว อาจมีคำสั่งห้าม

²⁶ The Juvenile Justice Act 1992, section 62 (2).

²⁷ The Children's Court of Western Australia Act 1988. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก

มิให้ผู้ใดเผยแพร่ รายงานการพิจารณาคดีซึ่งมีข้อมูลใดๆ ที่อาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีไม่ว่าจะในฐานะผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับการพิจารณาคดี พยานหรือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลยในคดีนั้น²⁸

The Children's Court of Western Australia Act 1988 นั้นให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีในศาลเด็กและเยาวชนในทั้งกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทุกชั้นศาลและทุกฐานะไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลย

3.2.2.2 การอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกตัดสินว่ามีความผิด กฎหมายห้ามมิให้มีการเผยแพร่รายงานการพิจารณาที่มีข้อมูลอันอาจทำให้ระบุตัวตนของเด็กและเยาวชนได้ก็ตามแต่หากเป็นการเผยแพร่แก่บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดก็สามารถทำได้ซึ่งได้แก่

1. ศาล
2. ผู้ซึ่งปฏิบัติตามหน้าที่ภายใต้กฎหมาย
3. ผู้ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวหรือสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน
4. ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากศาลตามมาตรา 36 (A) (ที่จะกล่าวต่อไป)²⁹

ทั้งนี้ก่อนที่ศาลสูงสุดจะมีคำสั่งอนุญาตนั้น ศาลจะต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้น ซึ่งในการพิจารณานั้นจะต้องพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้ทั้งหมดหรือข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้³⁰

1. อายุ ความปลอดภัยหรือความเป็นอยู่ของเด็กหรือเยาวชน
2. ความปลอดภัยหรือความเป็นอยู่ของบุคคลอื่นนอกจากเด็กหรือเยาวชน
3. ความปลอดภัยหรือความเป็นอยู่หรือความคุ้มครองของทรัพย์สิน
4. ประโยชน์ของสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการหลบหนีเพื่อจุดประสงค์ในการให้ได้

เด็กหรือเยาวชนผู้หลบหนีกลับมา

5. ประโยชน์ของสาธารณะในการป้องกันหรือเฝ้าระวังอาชญากรรม

คำสั่งอนุญาตของศาลสูงสุดตามมาตรานี้อาจประกอบไปด้วยวิธีปฏิบัติใดๆ ที่ศาลเห็นว่าเหมาะสมแก่กรณี แต่ทั้งนี้คำสั่งนั้นต้องรวมไปถึงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ทั้งหมด

²⁸ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 35.

²⁹ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36.

³⁰ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (2).

1. เรื่องใดบ้างที่อนุญาตให้เผยแพร่
2. การเผยแพร่นั้นจะกระทำด้วยวิธีไหน ที่ไหนและเมื่อไร
3. ระยะเวลาของการบังคับใช้คำสั่งนั้น³¹

อย่างไรก็ตามผู้ที่มีอำนาจในการทำคำขอให้เปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการระบุตัวตนของเด็กและเยาวชนตามที่ได้กล่าวมานี้มีเพียงอัยการสูงสุดและอธิบดีกรมตำรวจเท่านั้น³²

3.2.1.3 การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 35 (1) หรือคำสั่งที่ออกตามบทบัญญัติมาตรา 35 (2) นี้เป็นความผิดซึ่งจะต้องถูกลงโทษจากศาลสูงสุดในข้อหาหมิ่นประมาทหรือ หากตัดสินว่ามีความผิดต้องรับโทษปรับ 10,000 ดอลลาร์ (310,000 บาท) หรือโทษจำคุก 12 เดือน³³

3.2.3 มลรัฐวิกตอเรีย

มลรัฐวิกตอเรีย ได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาไว้ในบทบัญญัติของ The Children and Young Persons Act 1989³⁴ โดยต้องเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดซึ่งมีอายุไม่ถึง 17 ปีบริบูรณ์ แต่มากกว่า 10 ปีในขณะที่ลงมือกระทำความผิดนั้น แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้ที่มีอายุ 18 ปี หรือมากกว่าในเวลาก่อนที่จะมีศาลเด็กแห่งมลรัฐวิกตอเรียและในกรณีที่มีคำสั่งให้รวมไปถึงผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐวิกตอเรีย มีดังนี้

3.2.3.1 ขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

รายงานการพิจารณาคดีในศาลเด็กหรือในศาลที่พิจารณาอุทธรณ์ที่มาจากศาลเด็กนั้น The Children and Young Persons Act 1989 ห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่หรือเป็นสาเหตุให้มีการเผยแพร่ซึ่งรายงานใดๆที่มีข้อมูลซึ่งอาจทำให้สามารถระบุตัวตนของเด็กซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการพิจารณาคดี³⁵

การห้ามเผยแพร่งดกล่ารวมไปถึงที่ตั้งของศาลเด็กที่มีการพิจารณาคดีนั้น³⁶ และคู่ความฝ่ายอื่นในการพิจารณาคดีนั้น³⁷ หรือพยานที่เข้าให้การในการพิจารณาคดีนั้น³⁸

³¹ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (3).

³² The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (3).

³³ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 35 (4).

³⁴ The Children and Young Persons Act 1989, สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก

www.legislation.vic.gov.au/domino/Web...nsf/.../89-56a075doc.doc.

³⁵ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (a) (ii).

³⁶ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (a) (i).

การห้ามเผยแพร่³⁷นั้นรวมไปถึงรูปภาพของเด็กหรือคู่ความอื่นๆหรือพยานในการพิจารณาตัดสิน³⁸ ด้วย³⁹

3.2.3.2 การอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน การเผยแพร่รายงานการพิจารณาคดีในศาลเด็กอันอาจทำให้รู้ถึงตัวตนของเด็กซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการพิจารณา⁴⁰ รวมไปถึงรูปภาพของเด็กหรือคู่ความอื่นๆหรือพยานในการพิจารณาสามารถกระทำได้หากได้รับการอนุญาตจากผู้พิพากษาอาวุโสในศาลเด็กนั้น⁴¹

3.2.3.3 การกำหนดความรับผิดและบทกำหนดโทษ

หากผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวในกรณีเป็นนิติบุคคลมีโทษปรับ 50,000 ดอลลาร์ (1,550,000 บาท) และหากเป็นบุคคลธรรมดา มีโทษปรับ 10,000 ดอลลาร์ (310,000 บาท) หรือโทษจำคุก 2 ปี⁴²

3.2.4 มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย

ในการพิจารณามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเยาวชนในกฎหมายของมลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย⁴³ นั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับเยาวชน 2 ฉบับคือ The Youth Court Act 1993⁴³ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจของศาลเยาวชนและ The Young Offender Court Act 1993⁴⁴ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีปฏิบัติต่อเยาวชนที่กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดรวมถึงการคุ้มครองสิทธิต่างๆ รวมไปถึงสิทธิส่วนบุคคลของเยาวชนที่กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดด้วย

มลรัฐเซาท์ออสเตรเลียได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาไว้ในบทบัญญัติของ The Young Offender Court Act 1993 โดยต้องเป็นบุคคลซึ่งมีอายุ

³⁷ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (a) (ii).

³⁸ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (a) (iii).

³⁹ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (1) (b).

⁴⁰ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (a) (i).

⁴¹ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (1) (b).

⁴² The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (a) (ii).

⁴³ The Youth Court Act 1993. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก

<http://www.legislation.sa.gov.au/LZ/C/A/YOUTH%20COURT%20ACT%201993.aspx>.

⁴⁴ The Young Offender Court Act 1993. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก

<http://www.archive.aiatsis.gov.au/removeprotect/54197.pdf>.

มากกว่า 10 ปีแต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ รวมถึงผู้ที่ในขณะที่ยังมือกระทำความผิดนั้นอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ด้วย⁴⁵

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย มีดังนี้

3.2.4.1 ขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

The Young Court Act 1993 ให้อำนาจศาลที่อาจจะสั่งห้ามการเผยแพร่ ไม่ว่าจะในทางใดๆ ซึ่งรายงานการพิจารณาคดีใดๆของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรืออุทธรณ์ขอการคุ้มครอง⁴⁶ และ The Young Offender Court Act 1993 นั้นยังห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ ไม่ว่าจะในทางใดๆ ซึ่งรายงานของการกระทำหรือกระบวนการใดๆของตำรวจที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

แต่หากจะมีการเผยแพร่รายงานใดไม่ว่าจะเป็นรายงานตาม The Young Court Act 1993 หรือ The Young Offender Court Act 1993 รายงานนั้นจะต้อง ไม่มีการระบุซึ่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนหรือข้อมูลที่สามารถนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนนั้น

2. การเปิดเผยชื่อตัว ที่อยู่หรือ โรงเรียนหรือรายละเอียดอื่นใด รูปภาพหรือภาพยนตร์ ซึ่งอาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้อยู่ในกระบวนการพิจารณาคดีรวมถึง คู่ความฝ่ายอื่นหรือพยาน⁴⁷

การเผยแพร่ข้อมูลใดๆเกี่ยวกับคดีที่มีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนหากศาลมิได้สั่งห้าม ก็สามารถกระทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่มีข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลใดที่อาจระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนผู้นั้นได้

3.2.2.2 การอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

ศาลมีอำนาจอนุญาตให้มีการเผยแพร่ รายละเอียด รูปภาพหรือภาพยนตร์ซึ่งภายใต้บังคับของ The Young Court Act 1993 หรือ The Young Offender Court Act 1993 ได้ทั้งนี้ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขใดซึ่งเห็นว่าเหมาะสมได้⁴⁸

⁴⁵ The Young Offender Court Act 1993, section 4 (1).

⁴⁶ The Young Court Act 1993, section 25 (1).

⁴⁷ The Young Court Act 1993, section 25 (1) (b).

⁴⁸ The Young Offender Court Act 1993, section 25 (2).

3.2.1.3 การกำหนดความรับผิดและบทกำหนดโทษ

ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติการห้ามเผยแพร่รายงานของเยาวชนทั้งในชั้นศาล⁴⁹ และชั้นตำรวจ⁵⁰ มีโทษปรับไม่เกินกว่า 10,000 ดอลลาร์ (310,000 บาท) และในกรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้สำหรับการเผยแพร่นั้น มีโทษปรับไม่เกินกว่า 10,000 ดอลลาร์ (310,000 บาท) เช่นเดียวกัน⁵¹

⁴⁹ The Young Offender Court Act 1993, section 25 (3).

⁵⁰ The Young Court Act 1993, section 13 (3).

⁵¹ The Young Offender Court Act 1993, section 25 (3).

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามกฎหมายของ ประเทศไทยและกฎหมายของต่างประเทศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดจากการที่ผู้เขียนเห็นว่าในปัจจุบันสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะสิทธิส่วนบุคคล อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญตามรัฐธรรมนูญและหลักสากลเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น ยังมิได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากการพบเห็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามสื่อต่างได้ยู่บ่อยครั้งในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นทาง สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ทั้งที่ประเทศไทยได้มีกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอยู่แล้ว แต่ปัญหาในการละเมิดสิทธิดังกล่าวก็ยังคงเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง

ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาของการละเมิดสิทธิดังกล่าวในสังคมไทย รวมไปถึงการศึกษากฎหมายของต่างประเทศเพื่อค้นหาวิธีการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศต่างๆ และวิเคราะห์หาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน ทั้งกรณีที่ถูกเป็นเหยื่อ พยาน ผู้ต้องหาและจำเลยเป็นพิเศษมากกว่ากรณีที่บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ใหญ่อันเนื่องมาจากความด้วยความอ่อนเยาว์ของวัยและความไร้เดียงสาไม่มีประสบการณ์ชีวิต ที่จะนำมาใช้ในการคิดและตัดสินใจที่จะเลือกว่า พฤติกรรมหรือตัวอย่างใดควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กหันไปมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากทางที่ถูกที่ควรหรือก็คือการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองนั่นเอง

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 แต่ยังคงพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จึงเป็นเหตุให้ยังคงมีการกระทำที่เป็นการคุกคามต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในลักษณะที่เป็นวงกว้าง โดยมีการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตั้งแต่ขั้นตอนการจับกุมที่เป็นการนำเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเข้ามาสู่ภายใต้อำนาจรัฐ ทำให้สิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมิได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้

4.1.1 วิเคราะห์ข้อยกเว้นของกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 แล้วพบว่าโดยหลักแล้วห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน แต่ก็อาจยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้บางกรณีตามกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน¹ กระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา หรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ² เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนพบปัญหาของข้อยกเว้นของกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนดังนี้

4.1.1.1 ผู้ที่มีอำนาจร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ข้อยกเว้นของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนจะพบได้ว่า

ในชั้นจับกุมนั้นมิได้มีการกำหนดตัวบุคคลที่มีอำนาจในการร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเอาไว้³ จึงสามารถตีความจากบทบัญญัติได้ว่า

¹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76.

² พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 130.

³ มาตรา 76 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชนหรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน.”

หากเจ้าพนักงานผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนแล้วแต่กรณี มีความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นเป็นประโยชน์ในทางสอบสวนก็สามารถอนุญาตให้มีการถ่ายภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้ ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นอำนาจตามดุลพินิจของเจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือพนักงานสอบสวนแต่เพียงผู้เดียวโดยไม่ต้องมีการร้องขอให้ผู้ใดหรือหน่วยงานใดอนุญาต

ในชั้นสอบสวนนั้น เช่นเดียวกันมิได้มีการกำหนดว่า ผู้ใดเป็นผู้มีสิทธิในการร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน⁴ ซึ่งหากเพียงพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าว ก็สามารถตีความได้ว่าไม่ว่าผู้ใดก็ตามที่เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นกระทำการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้นั้นก็สามารถร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานหรือหน่วยงานราชการใดๆ ที่อาจจะมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือแม้กระทั่งสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป มีสิทธิในการร้องขอต่อศาลเพื่อให้อนุญาตให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นสอบสวนได้แม้จะมีได้เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีก็ตาม อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั่นเอง

4.1.1.2 การพิจารณาและการตรวจสอบ

การอนุญาตให้เปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจนำมาใช้เพื่อระบุถึงตัวตนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความยุติธรรม ที่จะต้องมีการพิจารณาและตรวจสอบถึงเหตุผลที่เหมาะสมในการที่จะเปิดเผยหรือเผยแพร่เสียก่อน เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้นั้นมีการกำหนดตัวผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาและตรวจสอบการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลไว้เพียงกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้นที่ให้ศาลมีบทบาทในการพิจารณาและตรวจสอบคำขออนุญาตเสียก่อน⁵ แต่ในกรณีข้อยกเว้นอื่นๆ คือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน⁶ ในชั้นจับกุมและเพื่อประโยชน์ในทางราชการ⁷ ในชั้นจับกุมและ

⁴ มาตรา 130 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จัก ชื่อตัวหรือชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น แต่หากเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการก็สามารถกระทำได้.”

⁵ แหล่งเดิม.

⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76.

ชั้นสอบสวนนั้น มิได้มีการกำหนดตัวผู้มีหน้าที่ในการพิจารณาและตรวจสอบว่ามีเหตุผลที่เหมาะสมที่จะเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลนี้อาจทำให้ระบุตัวตนของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน และทำการพิจารณาซึ่งนำหน้าระหว่างเหตุผลดังกล่าวกับผลเสียที่จะเกิดกับเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเสียก่อนที่จะมีการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูล อันจะเป็นการกระทบและละเมิดซึ่งสิทธิของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในกฎหมายฉบับนี้ อันจะเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบรรลุถึงเจตนารมณ์ในการรับรองและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายฉบับนี้

4.1.2 วิเคราะห์ขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

บทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้นแม้จะมีการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้ในบางกรณีตามกฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งผู้เขียนพบปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนดังนี้

4.1.2.1 ประเภทของข้อมูลส่วนบุคคลที่อนุญาตให้เปิดเผย

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 แม้โดยหลักจะห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน⁷ แต่ก็ได้มีการบัญญัติข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนได้ในบางกรณี ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ามิได้มีการกำหนดถึงข้อมูลประเภทใดบ้างที่กฎหมายอนุญาตให้เปิดเผยไม่ว่าจะต่อหน่วยงานของรัฐหรือต่อสาธารณชน

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ มากมายที่สามารถนำมาใช้เพื่อระบุถึงตัวตนของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน อาทิเช่น ชื่อ รูปถ่าย ชื่อหรือรูปถ่ายบุคคลในครอบครัว ที่อยู่ ชื่อสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและ

⁷ แหล่งเดิม.

⁸ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76 และมาตรา 130.

เยาวชนเป็นสำคัญ เห็นได้จากการบัญญัติกฎหมายกำหนดให้การปกปิดข้อมูลใดๆ ที่อาจทำให้รู้ถึงตัวตนของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นหลัก และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อยกเว้น ดังนั้นหากมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลใดๆ ที่อาจใช้ระบุตัวตนของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จึงควรพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไปว่าข้อมูลประเภทใดที่จำเป็นและมีประโยชน์สำหรับเรื่องนั้นก็ให้ดำเนินการเปิดเผยเท่าที่จำเป็น แต่ข้อมูลใดที่ไม่มีความจำเป็นหรือเป็นประโยชน์สำหรับเรื่องนั้นก็ให้รักษาเป็นความลับต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั่นเอง

4.1.2.2 ผู้มีสิทธิในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ผู้มีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นถือเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างมากเป็นสิ่งที่อาจทำให้รู้ถึงตัวตนของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนซึ่ง กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะรักษาเอาไว้เป็นความลับ เพื่อสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเหล่านั้น การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการจำกัดไว้เฉพาะบุคคลหรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องและมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลดังกล่าว ในการดำเนินการสอบสวนคดีที่มีผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเท่านั้น แต่จากการศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้น ไม่พบบทบัญญัติใดที่กำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่มีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ

2. ผู้มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคล

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้นมุ่งคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเป็นหลัก ดังนั้นในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจึงเป็นข้อยกเว้นที่จะอนุญาตให้เปิดเผยได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวออกไป เพื่อสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนควรมีการจำกัดผู้มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลที่ถูกเผยแพร่ออกไปนั้นเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อมิให้ข้อมูลเหล่านั้นเผยแพร่เป็นวงกว้างโดยไม่จำเป็น เพื่อให้กระทบสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้น้อยที่สุด แต่จากการศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้นทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนไม่พบบทบัญญัติ

ใดที่กำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้เป็นการเฉพาะ

4.1.2.3 ระยะเวลาในการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จากการศึกษาพบว่ายังไม่มีการบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นมีความสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่อ การกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นนอกจากการเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับแล้ว การจำกัดระยะเวลาในการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวของผู้ที่มีสิทธิเข้าถึง เมื่อเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหานั้นได้พ้นจากการเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อมิให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นตราบาปติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปจนชั่วชีวิต แม้จะได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือ ได้ผ่านการแก้ไขฟื้นฟูแล้วก็ตาม

4.2 ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย

4.2.1 วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนกับผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

เด็กและเยาวชนเมื่อได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนผู้ที่ มีบทบาทสำคัญที่สุดคือพนักงานสอบสวน เพราะเป็นบุคคลแรกในกระบวนการยุติธรรมที่อาจจะ เป็นทั้งผู้ให้ความคุ้มครอง หรือเป็นผู้ละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั่นเอง

ชั้นสอบสวนนั้น นอกจากหน้าที่ในการจัดให้มีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดเข้าร่วมในการสอบสวนและจัดสถานที่สำหรับการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสมแยกเป็นส่วนศักดิ์แล้ว⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ยังกำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนต่อผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 133 ทวิ และ มาตรา 134/2.

4.2.1.1 อำนาจหน้าที่ในขั้นตอนการจับกุม

ขั้นตอนการจับกุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน กฎหมายฉบับนี้กำหนดหน้าที่แก่เจ้าพนักงานผู้จับกุม ที่จะต้องป้องกันมิให้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนถูกเปิดเผยแก่สาธารณชน โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ด้วยการบัญญัติห้ามมิให้ในการจับกุมเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการประจาน¹⁰ และต้องป้องกันมิให้มีการถ่ายภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น¹¹ เพื่อเป็นการคุ้มครองและป้องกันมิให้สาธารณชนรับรู้ถึงตัวตนที่แท้จริงของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น แต่ทั้งนี้เจ้าพนักงานผู้จับกุมก็มีอำนาจที่จะอนุญาตให้มีการถ่ายภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางสอบสวน

4.2.1.2 อำนาจหน้าที่ในขั้นตอนการสอบสวน

ขั้นตอนการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น กฎหมายฉบับนี้กำหนดหน้าที่แก่พนักงานสอบสวนต้องป้องกันมิให้มีการถ่ายภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในขณะที่ทำการสอบสวน¹² และห้ามพนักงานสอบสวน แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน อันอาจทำให้บุคคลอื่นรู้จัก ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น แต่ทั้งนี้หากเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการพนักงานสอบสวนก็สามารถเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้ได้¹³ อีกทั้งพนักงานสอบสวนยังมีหน้าที่เก็บความลับของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอันได้มาจากการปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่กระทำการ โดยประการใดๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่ง¹⁴

อำนาจในการเปิดเผยรูปภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง อันเป็นข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวเป็นอำนาจที่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและ

¹⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 69 วรรคสาม.

¹¹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76.

¹² แหล่งเดิม.

¹³ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 130.

¹⁴ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 185.

เยาวชนรวมไปถึงครอบครัวอย่างมาก เพราะการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนรวมถึงครอบครัวเหล่านั้นต้องตกเป็นจำเลยของสังคมทันทีนับตั้งแต่มีการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลออกไป แม้จะไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเป็นผู้กระทำผิดจริงก็ตาม แต่ตราบาปที่เกิดขึ้นจากการตกเป็นจำเลยของสังคมก็ได้หายไป ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตเยี่ยงพลเมืองที่ดีของสังคมได้อีกต่อไป แม้จะได้ผ่านกระบวนการแก้ไข เยียวยาและปรับปรุงพฤติกรรมจากระบบการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหรือแม้กระทั่งมีคำพิพากษาว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์แล้วก็ตาม ทำให้ในท้ายที่สุดเมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ดังเดิมและอาจจะย้อนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกกลายเป็นปัญหาสังคมที่ไม่จบสิ้นต่อไป

4.2.2 วิเคราะห์การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ

โทษทางอาญา เป็นสภาพบังคับหลักทางอาญาที่สามารถใช้ได้กับการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายอื่นด้วย เช่น โทษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน พ.ศ. 2553 ซึ่งคล้ายพินิจในการกำหนดโทษ ที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะหนักเบาเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับทฤษฎีซึ่งเกี่ยวกับจุดประสงค์ในการลงโทษ ซึ่งหนึ่งในทฤษฎีที่มีบทบาทสำคัญในกฎหมายไทยคือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งการทำความผิด อันมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรกเพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษเช่นนี้ เพื่อให้คนทั่วไปที่ได้ทราบเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิด ถือว่าเป็นการยับยั้งโดยทั่วไป ประการที่สองเพื่อให้ผลแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง คือทำให้ผู้กระทำความผิดซึ่งถูกลงโทษมีความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีกซึ่งเป็นการยับยั้งเป็นพิเศษ¹⁵

การที่จะกำหนดโทษเพื่อให้มีผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว โทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น กฎหมายควรจะกำหนดไว้ให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ทรมานให้สาสมหรือมากยิ่งขึ้นกว่าความพอใจที่เขาได้รับจากการกระทำความผิด หรือประกอบอาชญากรรมนั้น โดยจะส่งผลให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้าประกอบอาชญากรรมขึ้นอีก¹⁶

จากหลักทฤษฎีดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณากับบทกำหนดโทษของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของกฎหมายฉบับนี้ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ

¹⁵ อัจฉริยา ชุตินันท์ ข เล่มเดิม. หน้าเดิม.

¹⁶ แหล่งเดิม. หน้า 140.

ครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดโทษของการฝ่าฝืนไว้เพียง จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁷ ผู้เขียนเห็นว่าโทษดังกล่าวไม่อาจส่งผลในการข่มขู่หรือยับยั้งผู้ที่จะกระทำความผิดหรือเคยกระทำความผิดมาแล้วได้ เพราะโทษดังกล่าวนั้นเมื่อนำมาชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดแล้ว ผลประโยชน์ที่จะได้รับนั้นกลับมีน้ำหนักมากกว่าโทษ เช่น ในกรณีที่สื่อมวลชนเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์เป็นตัวเงินที่เกิดจากการขายข่าวที่ประชาชนให้ความสนใจได้เป็นวงกว้าง กับโทษปรับเพียงไม่เกินสองหมื่นบาท น้ำหนักของผลประโยชน์ย่อมที่จะมากกว่ายังเห็นได้ชัด สื่อมวลชนย่อมเลือกจะกระทำความผิดอย่างแน่นอน จึงอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดความรับผิดและบทกำหนดโทษของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนั้น ไม่อาจข่มขู่หรือยับยั้งความคิดที่จะกระทำความผิดได้นั่นเอง

ในชั้นจับกุม¹⁸ แม้จะเป็นบทบัญญัติในเชิงบังคับมิให้กระทำการและบทบัญญัติที่เป็นการวางแนวทางในการปฏิบัติ แต่บทบัญญัติทั้งสองก็มิได้กำหนดโทษใดๆ ไว้บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่มีผลในการยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดเสียยิ่งกว่าบทบัญญัติในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ไม่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างสิ้นเชิง

4.3 เปรียบเทียบขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของกฎหมายต่างประเทศนั้นจะมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ ขอบเขตและข้อยกเว้นของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ผู้มีอำนาจร้องขอให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน การพิจารณา ตรวจสอบและอนุญาตเกี่ยวกับการกระทำต่างๆ ที่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนนั้น ใช้อย่างชัดเจน รวมไปถึงไปถึงการกำหนดความรับผิดและบทกำหนดโทษ ที่ได้สัดส่วนกันระหว่างความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้นและมีประสิทธิภาพในการยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีก

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 192.

¹⁸ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76 และมาตรา 70 วรรค 2.

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในต่างประเทศนั้น ขอบเขตความคุ้มครองจะครอบคลุมไปทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่ด้วยบริบทของสังคมที่ต่างกันปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของประเทศไทยนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ดังนั้นผู้เขียนขอยกเฉพาะแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพของกฎหมายต่างประเทศซึ่งครอบคลุมไปทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มาพิจารณา วิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยเฉพาะในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเท่านั้น เพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงที่มีความเหมาะสมกับปัญหาและบริบทของสังคมไทยต่อไป

4.3.1 ขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

4.3.1.1 เหตุที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

ในประเทศแคนาดา The Youth Criminal Justice Act 2002¹⁹ มีการกำหนดไว้อย่างละเอียดว่าความผิดเช่นใดบ้างที่อนุญาตให้มีการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชน²⁰ และในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของการบริหารงานยุติธรรม และการเผยแพร่ก็สามารถทำได้แต่ต้องมีได้มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการแจ้งให้ชุมชนรับรู้²¹

สำหรับประเทศไทยนั้นได้กำหนดกรณีที่อนุญาตให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมและพนักงานสอบสวน สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ในกรณีเป็นไปเพื่อ

¹⁹ Department of Justice Canada, The Youth Criminal Justice Act 2002. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2555, <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/Y-1.5/index.html>.

²⁰ The Youth Criminal Justice Act, มาตรา 2 (1),

(a) ฆาตกรรม โดยเจตนาและไม่เจตนา การฆ่าโดยมิได้ไตร่ตรอง พยายามฆ่าหรือการทำร้ายทางเพศ

(b) ความผิดใดๆ ที่เคยมีคำพิพากษาในคดีก่อนอย่างน้อยสองคดีว่าเป็น ความผิดร้ายแรง

คำพิพากษาให้ความผิดใดเป็นความผิดร้ายแรงนั้น มีที่มาจากกรณีที่พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลว่าความผิดในคดีเยาวชนได้กระทำนั้นเป็นความผิดร้ายแรงและเยาวชนผู้นั้นสมควรที่จะได้รับการลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่และศาลเห็นด้วยกับคำร้องเช่นนั้น

The Youth Criminal Justice Act, มาตรา 110 (2) (a).

The Youth Criminal Justice Act, มาตรา 65.

The Youth Criminal Justice Act, มาตรา 110 (4).

²¹ The Youth Criminal Justice Act, มาตรา 110 (2) (C).

ประโยชน์ในทางสอบสวน²² เป็นกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ²³ เท่านั้น แต่ไม่มีการกำหนดลักษณะความผิดและเพื่อประโยชน์ในการจับกุม²⁴ ที่ต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนแก่สาธารณชนไว้ อย่างเช่นประเทศแคนาดา ซึ่งกฎหมายของประเทศแคนาดานั้นจะอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้เฉพาะในกรณี que เห็นว่า มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสาธารณะในกรณีที่การกระทำของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นกระทบต่อประโยชน์ของสาธารณะเท่านั้น

4.3.1.2 ประเภทของข้อมูลส่วนบุคคลที่อนุญาตให้เปิดเผย

1. ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

The Children's Court of Western Australia Act 1988²⁵ ได้บัญญัติว่าในการที่ศาลจะอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น คำสั่งนั้นต้องระบุไว้อย่างชัดเจนว่า เรื่องใดบ้างที่อนุญาตให้เผยแพร่²⁶

2. ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย

The Youth Court Act 1993²⁷ ได้บัญญัติไว้ว่าหากจะมีการเผยแพร่รายงานใดที่มีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนรายงานนั้นจะต้องไม่มีการระบุซึ่งข้อมูลดัง²⁸ ต่อไปนี้

1) การระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนหรือข้อมูลที่สามารถนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนนั้น

2) การเปิดเผยชื่อตัว ที่อยู่หรือโรงเรียนหรือรายละเอียดอื่นใด รูปภาพหรือภาพยนตร์ซึ่งอาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้อยู่ในกระบวนการพิจารณาคดีรวมถึงคู่ความฝ่ายอื่นหรือพยาน

²² พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76.

²³ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 130.

²⁴ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (4).

²⁵ The Children's Court of Western Australia Act 1988. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/consol_act/ccowaa1988385/.

²⁶ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (3).

²⁷ The Youth Court Act 1993. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.legislation.sa.gov.au/LZ/C/A/YOUTH%20COURT%20ACT%201993.aspx>.

²⁸ The Young Court Act 1993, section 25 (1) (b).

สำหรับประเทศไทยนั้นแม้จะบัญญัติถึงกรณีที่ยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเอาไว้ แต่ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้นไม่มีการบัญญัติถึงประเภทของข้อมูลส่วนบุคคลที่อนุญาตให้เปิดเผยดังเช่นกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย

4.3.1.3 ระยะเวลาของการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล

1. ประเทศแคนาดา

The Youth Criminal Justice Act 2002 ได้บัญญัติจำกัดระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้ไม่เกิน 5 วัน²⁹ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดยังไม่ถูกจับกุมและเป็นที่น่าพอใจแก่ศาลว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่นและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนมีความจำเป็นในการจับตัวเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น³⁰

2. ประเทศออสเตรเลีย

กฎหมายของมลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย The Children's Court of Western Australia Act 1988 ได้บัญญัติว่าในการที่ศาลจะอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น คำสั่งนั้นต้องระบุไว้อย่างชัดเจนถึงระยะเวลาของการบังคับใช้คำสั่งนั้น³¹

สำหรับประเทศไทยนั้นแม้จะบัญญัติถึงกรณีที่ยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเอาไว้ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นั้นไม่มีการบัญญัติถึงระยะเวลาของการเปิดเผยระยะเวลาในการเข้าถึงหรือการทำลายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

4.3.2 การเข้าถึงข้อมูลและการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

4.3.2.1 ประเทศแคนาดา

ในประเทศแคนาดา The Youth Criminal Justice Act 2002 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนจำกัดผู้ที่มิสิทธิรับรู้และเข้าถึงข้อมูลไว้ เฉพาะแต่บุคคลที่มีความจำเป็นที่จะต้องรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน³² เช่น ศาล คณะกรรมการตรวจสอบ³³ และเจ้าหน้าที่ที่มี

²⁹ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (5).

³⁰ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (4).

³¹ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (3).

³² The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 118.

หน้าที่เก็บรักษาเอกสาร³⁴ แต่หากบุคคลใดได้รับการอนุญาตไว้ในกฎหมายฉบับนี้ บุคคลนั้นก็ สามารถเข้าถึงบันทึกของเด็กและเยาวชนได้³⁵ เช่น เด็กหรือเยาวชนผู้เกี่ยวข้องกับบันทึกนั้น รวมไปถึง ถึงบุคคลหรือกลุ่มของบุคคลใดๆ อาจได้รับอนุญาตจากศาลเป็นกรณีพิเศษให้เข้าถึงบันทึกได้หาก ผู้นั้นได้ร้องขอต่อศาลและหากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีเหตุผล และเป็นที่น่าพอใจแก่ศาลว่า การเปิดเผย บันทึกนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ สำหรับการค้นคว้าวิจัยหรือในด้านการจัดทำสถิติหรือ การเปิดเผยบันทึกนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรม³⁶

4.3.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

กฎหมายของมลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย The Children's Court of Western Australia Act 1988 บัญญัติอนุญาตให้บุคคลดังต่อไปนี้เท่านั้น มีสิทธิเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน คือศาล ผู้ซึ่งปฏิบัติตามหน้าที่ภายใต้กฎหมาย ผู้ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้อง เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวหรือสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนและผู้ที่ได้รับอนุญาตจากศาล³⁷

สำหรับประเทศไทยนั้นแม้จะบัญญัติถึงกรณีที่ยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเอาไว้ แต่มิได้มีการบัญญัติกำหนดว่า ผู้ใดที่มีสิทธิในการเข้าถึงหรือ รับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน เพียงแต่บัญญัติถึงกรณีที่สามารถเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น

4.3.3 การตรวจสอบการใช้อำนาจเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและ เยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

4.3.3.1 ประเทศแคนาดา

The Youth Criminal Justice Act 2002 ได้กำหนดว่า การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดนั้น ยังไม่ถูกจับกุมและศาลพิจารณาแล้วว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่นและการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนมีความจำเป็นในการจับตัวเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น³⁸

นอกจากนี้ในเรื่องการอนุญาตให้เข้าถึงหรือรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น เด็กและเยาวชนนั้น นอกจากบุคคลที่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิแล้ว บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น

³³ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 114.

³⁴ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 116.

³⁵ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 119.

³⁶ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 119 (1) (s).

³⁷ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36.

³⁸ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 110 (4).

อาจได้รับอนุญาตจากศาลเป็นกรณีพิเศษให้เข้าถึงบันทึกได้ หากผู้นั้นได้ร้องขอต่อศาลและหากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีเหตุผล และเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าการเปิดเผยบันทึกนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ สำหรับการค้นคว้าวิจัยหรือในด้านการจัดทำสถิติหรือการเปิดเผยบันทึกนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรม³⁹

หลักกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามกฎหมายของประเทศแคนาดานั้น ผู้พิพากษาเป็นผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบว่าคำร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนั้นเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ก่อนที่จะมีคำสั่งอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลเหล่านั้นสู่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด

4.3.3.2 ประเทศออสเตรเลีย

1. มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

The Children's Court of Western Australia Act 1988 กำหนดให้ศาลสูงสุดเป็นผู้มีหน้าที่ตรวจสอบและออกคำสั่งอนุญาตให้มีการเผยแพร่หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่ถูกสั่งห้ามมิให้เปิดเผย⁴⁰ ทั้งนี้ก่อนที่ศาลสูงสุดจะมีคำสั่งอนุญาตนั้น กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ศาลจะต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้น ซึ่งในการพิจารณานั้นจะต้องพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้ทั้งหมด หรือข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) อายุ ความปลอดภัยหรือความเป็นอยู่ของเด็กหรือเยาวชน
- 2) ความปลอดภัยหรือความเป็นอยู่ของบุคคลอื่นนอกจากเด็กหรือเยาวชน
- 3) ความปลอดภัยหรือความเป็นอยู่หรือความคุ้มครองของทรัพย์สิน
- 4) ประโยชน์ของสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการหลบหนีเพื่อจุดประสงค์ในการให้ได้เด็กหรือเยาวชนผู้หลบหนีกลับมา
- 5) ประโยชน์ของสาธารณะในการป้องกันหรือเฝ้าระวังอาชญากรรม⁴¹

หลักกฎหมายดังกล่าวของมลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย นอกจากการกำหนดหน้าที่แก่ศาลสูงสุดเป็นมีอำนาจตรวจสอบคำร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนแล้ว ยังกำหนดแนวทางการใช้ดุลพินิจของศาลสูงสุด ด้วยการบัญญัติให้ศาลซึ่งนำหนัก

³⁹ The Youth Criminal Justice Act 2002, มาตรา 119 (1) (s).

⁴⁰ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A).

⁴¹ The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (2).

ระหว่างประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้น ทั้งยังกำหนดปัจจัยต่างๆ ที่ศาลต้องพิจารณาก่อนมีคำสั่งอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านั้น

นอกจากการกำหนดให้ศาลสูงสุดเป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดมาตรการในการตรวจสอบคำร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้ก่อนหน้าขั้นตอนของศาลอีกชั้นหนึ่ง คือการกำหนดให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลต้องเป็นอัยการสูงสุดหรืออธิบดีกรมตำรวจเท่านั้น⁴² เพื่อให้บุคคลดังกล่าวทำการตรวจสอบคำร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวเสียก่อนที่ส่งให้ศาลสูงสุดพิจารณาตรวจสอบ

2. มลรัฐวิกตอเรีย

The Children and Young Persons Act 1989⁴³ กำหนดให้ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลที่พิจารณาคดีของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ในการตรวจสอบมีคำสั่งอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

3. มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย

The Young Offender Court Act 1993⁴⁴ กำหนดให้ศาลมีหน้าที่ในการตรวจสอบและมีคำสั่งอนุญาตให้มีการเผยแพร่ รายละเอียด รูปภาพหรือภาพยนตร์ และยังให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขใดซึ่งเห็นว่าเหมาะสมและยุติธรรมได้⁴⁵

สำหรับประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติกรณีที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไว้ สามกรณีคือ

1. กรณีเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางสอบสวน⁴⁶
2. กรณีที่เป็นกระทำได้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหรือ⁴⁷
3. กรณีที่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ⁴⁸

⁴² The Children's Court of Western Australia Act 1988, section 36 (A) (3).

⁴³ The Children and Young Persons Act 1989. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก www.legislation.vic.gov.au/domino/Web...nsf/.../89-56a075doc.doc.

⁴⁴ The Young Offender Court Act 1993. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2555, จาก www.archive.aiatsis.gov.au/removeprotect/54197.pdf.

⁴⁵ The Young Offender Court Act 1993, section 25 (2).

⁴⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76

⁴⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 130.

อย่างไรก็ตามมีเพียงกรณีเดียวคือ กรณีที่เป็นกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ที่มีการกำหนดหน้าที่ในการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนแก่ผู้พิพากษา แต่ก็ได้บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้พิพากษาในการกำหนดวิธีปฏิบัติใดๆ ที่ความเหมาะสมและยุติธรรมในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น

4.3.4 การกำหนดความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษ

4.3.4.1 ประเทศแคนาดา

บทกำหนดโทษของการฝ่าฝืนมาตรการในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนในประเทศแคนาดานั้น ในส่วนของอัตราโทษนั้นไม่มีความแตกต่างจากกฎหมายไทย แต่ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดและน่าสนใจก็คือในกฎหมายของประเทศแคนาดา นั้นจะมีการบัญญัติบทกำหนดโทษสำหรับบทบัญญัติที่มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนทุกบทบัญญัติ ทำให้บทบัญญัติเหล่านั้นมีสภาพบังคับสามารถข่มขู่และยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดซ้ำได้

เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยที่แม้จะมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิดังกล่าวในชั้นจับกุม แต่ก็มิได้มีการกำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนบทบัญญัตินั้น⁴⁹ ทำให้บทบัญญัติดังกล่าวขาดสภาพบังคับและไม่สามารถข่มขู่และยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดซ้ำได้

4.3.4.2 ประเทศออสเตรเลีย

มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวของประเทศออสเตรเลียคือ บทกำหนดโทษที่มีความรุนแรงได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้นและมีความเหมาะสมกับฐานะของผู้กระทำความผิด

บทกำหนดโทษในการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของทั้งสามมลรัฐที่กล่าวมานั้นจะมีบทกำหนดโทษที่รุนแรงนั้นก็คือโทษปรับเป็นเงินจำนวนมาก เช่น ในมลรัฐวิกตอเรีย มีโทษปรับถึง 50,000 ดอลลาร์ หรือประมาณ 1,550,000 บาท⁵⁰ ซึ่งบทกำหนดโทษดังกล่าวมีความรุนแรงมากพอสำหรับการข่มขู่และยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นและบทกำหนดโทษดังกล่าวยังมีการแบ่งการลงโทษ ออกเป็น โทษสำหรับนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา⁵¹ เป็นการ

⁴⁸ แหล่งเดิม.

⁴⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 76.

⁵⁰ The Children and Young Persons Act 1989, section 26 (1) (b).

⁵¹ แหล่งเดิม.

แสดงให้เห็นถึงความได้สัดส่วนระหว่างโทษกับความเสียหายที่เกิดขึ้นและความเหมาะสมกับฐานะของผู้กระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีความสามารถในการจ่ายค่าเสียหายสังคมได้มากกว่าจะได้รับโทษปรับเป็นเงินจำนวนสูงกว่าที่บุคคลธรรมดาจะได้รับ

สำหรับบทกำหนดโทษของประเทศไทย นั้นมีเพียงโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาทและโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถส่งผลในทางข่มขู่และยับยั้งการกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดซ้ำได้ และบทกำหนดโทษของประเทศไทยนั้น ไม่มีการแบ่งแยกโทษระหว่างนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา ซึ่งหากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระทำความผิด เช่น ยอดขายหนังสือพิมพ์หลายล้านบาททั่วประเทศที่มีภาพข่าวของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน กับโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท นิติบุคคลย่อมที่จะเลือกที่จะกระทำความผิดอย่างแน่นอน

4.4 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดขอบเขตและเงื่อนไขของการพิจารณาอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นั้น ได้บัญญัติไว้ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแดงว่าบุคคลได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้⁵²

การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเป็นการกระทำที่ทำให้สังคมได้รู้ถึงตัวตนของเด็กและเยาวชนรวมไปถึงครอบครัว ในขณะที่เด็กและเยาวชนเหล่านั้นยังเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดเป็นการทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นต้องตกเป็นจำเลยของสังคม ถูกตั้งรังเกียจจากคนในสังคม โดยเฉพาะจากบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว เช่น คนในชุมชนเดียวกันหรือคนในสถานศึกษาเดียวกัน เป็นต้น ซึ่งถึงแม้ในเวลาต่อเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์หรือได้ผ่านกระบวนการแก้ไขและเยียวยาแล้วก็ตาม แต่ตราบาปที่เกิดขึ้นจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ก็จะติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นอยู่ตลอดไป ทำให้ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมเยี่ยงพลเมืองที่ดีคนหนึ่งในสังคมได้ และในท้ายที่สุดเด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็จะถูกกดดันและบีบบังคับจากสังคมให้ลงมือกระทำความผิดหรือหันกลับมากระทำความผิดซ้ำกลายเป็นปัญหาของสังคมต่อไป

⁵² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, มาตรา 39.

การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเป็นการกระทำที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ เช่น เป็นการกระตุ้นเตือนให้สังคมให้ความดูแลและระแวดระวัง เด็กและเยาวชนมิให้กระทำความผิด เป็นการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและวิธีการกระทำความผิดเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นอย่างแน่นอน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนจะต้องทำการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของสาธารณะและความเสียหายที่จะเกิดต่อเด็กและเยาวชนอย่างรอบคอบและเป็นธรรม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง กำหนดขอบเขตและเงื่อนไขการพิจารณาอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนให้ มีความชัดเจนและเป็นธรรม เพื่อเป็นการคุ้มครองทั้งประโยชน์ของสาธารณะและประโยชน์ของเด็กและเยาวชนอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

นับแต่ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ของสหประชาชาติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลบังคับใช้ในฐานะกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 เป็นต้นมาทำให้ประเทศไทยมีพันธะต้องรับรองสถานะของเด็กว่า “เด็กเป็นบุคคลที่มีศักดิ์ศรีและมีสิทธิในฐานะเป็นมนุษย์เต็มสมบูรณ์” และมีพันธะที่จะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งระบุไว้ว่า เด็กและเยาวชนของทุกประเทศจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกและในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 มาตรา 37 ได้วางหลักปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

(1) จะไม่มีเด็กคนใดถูกทรมาน หรือ ถูกลงโทษ หรือถูกกระทำในลักษณะที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือทำให้อับอาย

(2) จะไม่มีเด็กคนไหนถูกกีดกันไม่ให้มีเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยพลการ หากจำเป็นต้องกระทำให้อึดว่าเป็นทางเลือกสุดท้ายและจะต้องใช้ช่วงเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะเหมาะสม เช่น การคุมขังเด็ก

(3) เด็กทุกคนที่ถูกกีดกันเสรีภาพจะต้องได้รับการดำเนินการตามหลักมนุษยธรรมและด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับการปฏิบัติอันเหมาะสม ทั้งจากสังคมและภาครัฐ ทว่าในสังคมปัจจุบันกลับพบว่าเด็กยังไม่ได้รับการดูแลอย่างดีตามสิทธิข้างต้น เด็กยังคงถูกทำร้ายไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกหมิ่นและถูกละเมิดในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ เด็กจะละเยาวชนจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง ดูแลและเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ในสังคมอย่างจริงจัง

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันคือปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

เด็กและเยาวชนคือผู้ที่ยังด้อยความสามารถในการคิดและตัดสินใจ อันเนื่องมาจากความไร้เดียงสา ขาดประสบการณ์หรือไม่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม ดังนั้นเมื่อเด็กหรือเยาวชนได้ตัดสินใจกระทำความผิดลงไป จึงไม่สมควรที่จะมุ่งแต่ลงโทษเพื่อให้เข็ดหลาบ แต่ควรจะมุ่งเน้นการแก้ไขและเยียวยาเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น ไม่ให้คิดที่จะกลับไปกระทำความผิดอีก สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติและเป็นคนดีของสังคมต่อไป แต่ในปัจจุบันการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของสังคมได้อย่างปกติสุขและต้องหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกด้วยความจำยอม

ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้นมีสาเหตุสำคัญมาจากความต้องการข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ในปัจจุบัน ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ที่มีหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือก็คือสื่อมวลชนอย่างดุเดือด ทำให้สื่อมวลชนเลือกที่จะละเมิดต่ออุดมการณ์ จริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน หรือแม้กระทั่งกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของเด็ก เพื่อที่จะตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นอย่างไร้ขีดจำกัดของคนในสังคม โดยเฉพาะข่าวที่สร้างความสะเทือนใจและความน่าสลดใจแก่สังคม เช่น ข่าวการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน จึงทำให้การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเป็นไปในลักษณะที่ขาดความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และรูปแบบ เช่น การนำเสนอภาพของเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดโดยมีเพียงแถบคาดตาสีดำบนใบหน้าของผู้ต้องหาเด็กหรือเยาวชน ซึ่งไม่เป็นการยากเลยที่จะรู้ถึงตัวตนของเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น การกระทำเหล่านี้ล้วนเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนรวมถึงจรรยาบรรณของสื่อมวลชนและตัวบทกฎหมายด้วย

ในปัจจุบันเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารมีความก้าวหน้าและง่ายต่อการเข้าถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นไปอย่างง่ายคายและรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่องทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ทำให้อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงคนในสังคมและคนในสังคมสามารถเข้าถึงได้ทั่วไปในปัจจุบัน ด้วยปัจจัยดังกล่าวทำให้ผู้ที่ละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนมิใช่เพียงแต่สื่อมวลชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นแต่รวมไปถึงบุคคลทั่วไปในสังคมด้วย โดยอาศัยช่องทางอินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพหรือประวัติต่างของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนโดยไม่มีอำนาจหรือโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้นในปัจจุบันในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้น มิใช่แค่เพียงปกป้องจากสื่อมวลชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นแต่รวมไปถึงการคุ้มครองจากบุคคลทั่วไปในสังคมด้วย

รัฐได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นอนาคตของชาติ จึงได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำ ความผิดจากการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากทั้งสื่อมวลชน เจ้าหน้าที่รัฐและบุคคลทั่วไปในสังคม รวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเสรีภาพในการแสดงออกของสื่อมวลชนและ บุคคลทั่วไปในสังคมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ให้ความคุ้มครองเด็กที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่กระทำ ความผิดโดยแบ่งการคุ้มครองได้ดังนี้

(1) การคุ้มครองในชั้นจับกุม

ในการจับกุมเด็กและเยาวชนนั้นจะต้องกระทำโดยละมุนละม่อมและไม่เป็นการ ประจาน เมื่อได้มีการจับกุมแล้วห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุม จัดให้มีการถ่ายรูปหรือบันทึกภาพเด็ก หรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่าทำความผิด ยกเว้นในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางสอบสวน

(2) การคุ้มครองในชั้นสอบสวน

ในการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น พนักงานสอบสวนต้องกระทำในที่ ที่เหมาะสมเป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากห้องสอบสวนของผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ไม่เป็นการประจาน เด็กหรือเยาวชน และห้ามมิให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการถ่ายรูปหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่าทำความผิด แต่เช่นเดียวกับในชั้นจับกุมจะยกเว้นในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ในทางสอบสวนก็สามารถทำได้

ในชั้นสอบสวนนั้นมาตรการที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผย ข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นสอบสวน คือการห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูปหรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่าทำความผิดหรือบุคคลที่ เกี่ยวข้องหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จัก อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ จำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางการศึกษาหรือที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการก็สามารถทำได้

(3) การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจากการละเมิดโดยเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้ซึ่งได้รู้ข้อมูลอันเป็นความลับของเด็กและเยาวชนที่เข้ามา เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ อันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อผู้อื่น โดยมิชอบด้วยหน้าที่แต่หากได้กระทำไปตามหน้าที่ก็สามารถทำได้

มาตรการทั้งสามที่กล่าวมานั้นเป็นมาตรการที่สำคัญในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 สำหรับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

ในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน เริ่มตั้งแต่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่อย่างไรก็ดีจากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนในประเทศไทยพบว่ายังคงมีความบกพร่องในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวอยู่ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมานานแม้ว่ารัฐจะมีการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ชื่อเสียง เกียรติยศและสิทธิส่วนบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือแม้กระทั่งมีกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองสิทธิดังกล่าวแต่ในสภาพความเป็นจริงนั้น ยังคงมีการกระทำที่เป็นการละเมิดและสร้างความเสียหายแก่สิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนอยู่เสมอ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาดังนี้

1. ควรแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในเรื่องการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งอาจนำไปสู่การระบุตัวตนของเด็กและเยาวชน โดยการบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับขอบเขตของการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1.1 ขอบเขตและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลนั้น
- 1.2 ประเภทของข้อมูลที่อนุญาตให้ทำการเปิดเผยหรือเผยแพร่
- 1.3 บุคคลที่มีสิทธิในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูล
- 1.4 วิธีการในการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูล
- 1.5 ระยะเวลาในการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูล
- 1.6 ผู้มีสิทธิร้องขอให้เปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูล
- 1.7 ผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตคำขอให้เปิดเผยหรือเผยแพร่

ข้อมูล

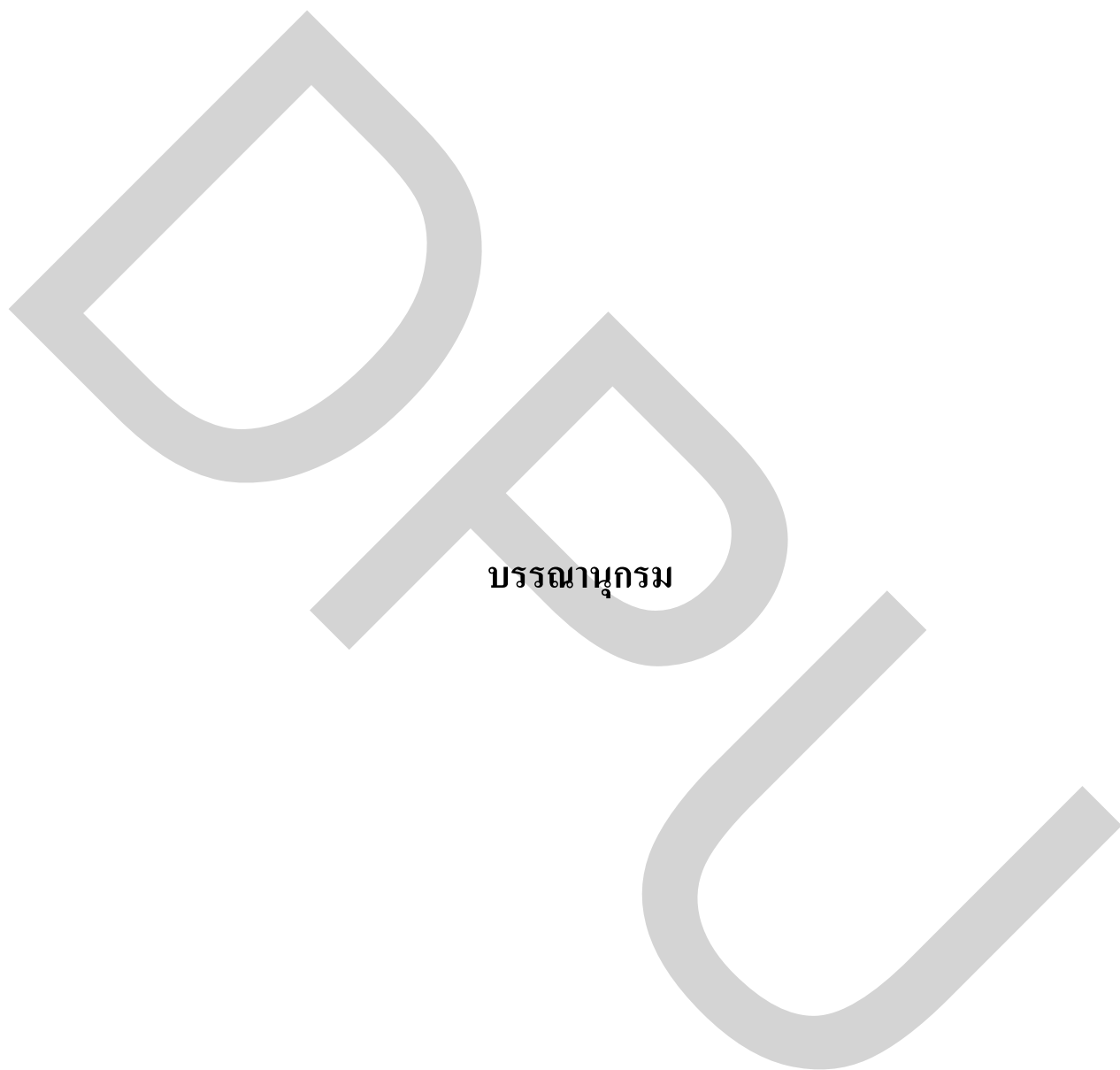
2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้มีบทกำหนดโทษที่รุนแรงมากขึ้นและมีการจัดสรรการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เพื่อให้ส่งผลในการข่มขู่หรือยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำความผิดหรือจะกระทำความผิดซ้ำ โดยหากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลซึ่งโดยสภาพไม่สามารถบังคับโทษจำคุกได้ ก็ต้องได้รับโทษปรับเป็นเงินจำนวนมาก

โดยบัญญัติอัตราโทษปรับขั้นต่ำเอาไว้และให้อำนาจศาลสามารถกำหนดเพิ่มอัตราโทษได้ตามพฤติการณ์และในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ต้องมีการกำหนดโทษจำคุกให้สูงขึ้นกว่าเดิมและบัญญัติกำหนดโทษไว้เพียงขั้นต่ำแต่ไม่กำหนดขั้นสูงเอาไว้เพื่อให้ศาลสามารถกำหนดโทษได้โดยพิจารณาจากพฤติการณ์และเพื่อให้ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น

3. ควรบัญญัติคุ้มครองคุณสมบัติของตำรวจที่มีหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาที่มีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชน โดยต้องมีความสุขรอบคอบ ทัศนคติ อหยาสัยและความประพฤติเหมาะสมและเข้าใจในเรื่องของเด็ก เยาวชนและครอบครัว สามารถปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมและจะต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเหล่านี้ประจำอยู่ในทุกๆ สถานีตำรวจ

ตำรวจเหล่านี้จะต้องมีการติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถาบันการศึกษาในแต่ละพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กและเยาวชน โดยให้ความสำคัญกับเด็กหรือเยาวชนที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิดเป็นพิเศษ เพื่อการเข้าไปดูแล แนะนำและหาแนวทางแก้ไขเด็กหรือเยาวชนนั้นให้ห่างไกลจากการกระทำความผิดโดยการประสานงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ในพื้นที่นั้นๆ

กำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้น การดูแลเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากการกระทำความผิดไม่กลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีกและในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมากกว่าการลงโทษเด็กและเยาวชนเหล่านั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กุลพล พลวัน. (2547). *สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- คณิต ฅ นคร. (2546). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2553). *กฎหมายอาญาภาคความผิด (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชวลิต ปัญญาลักษณ์. (2523). *หนังสือพิมพ์กับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน (พิมพ์ครั้งที่ 1)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เดโช สวานานนท์. (2541). *แนวทางการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
(พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.
- นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2530). *อาชญาวิทยาคลินิก (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตาม
รัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญเพราะ แสงเทียน. (2540). *คำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 1)*.
กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- _____. (2546). *กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- ประชุม โจนฉาย. (2546). *หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น โครงการตำราและวารสารนิติศาสตร์
(พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและวารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (2526). *กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและกฎหมายเกี่ยวกับ
ความผิดของเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2553). *หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 3)*.
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2538). *สื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางกฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วันชัย รุจนวงศ์. (2544). ผู้เป่ล, *The Innocent Digest กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.

วิษณุ เครืองาม. (2521). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ซีรานุสรณ์การพิมพ์.

สุธินี รัตนวราห. (2546). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน* (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

เสริน ปุณณะทิตานนท์. (2523). *การกระทำผิดในสังคม: สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรม*

เบี่ยงเบน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หยุด แสงอุทัย. (2512). *คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511* (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพฯ: นำชัยการพิมพ์

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชนและคดีครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

_____. (2555). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บทความ

คมชัดลึก. (2551, 29 กรกฎาคม). “จับ นร.หญิงม.ต้นฝักไฟล์เพลงลามกผ่านเว็บไซต์.” *คมชัดลึก*.

หน้า 1.

วิชา มหาคุณ. (2537, กันยายน-ตุลาคม). “สิทธิเด็กกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวแก่เด็กและเยาวชน.”

ศาลพาห, 41 (5). หน้า 8-9.

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2535, กรกฎาคม-สิงหาคม). “สื่อมวลชนกับกฎหมายว่าด้วยสิทธิในชีวิตส่วนตัว.”

ศาลพาห, 4 (39). หน้า 82.

วีระ โลจายะ. (2545). “สิทธิเสรีภาพของประชาชน.” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน*

เล่มที่ 2. หน้า 462.

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2555, มิถุนายน-สิงหาคม). “พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี

พิจารณาคดีเยาวชนแลครอบครัว พ.ศ. 2553.” วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 159.

วิทยานิพนธ์

ชูชีพ ปิณฑะสิริ. (2525). การละเมิดสิทธิส่วนตัว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปฐมาภรณ์ ข่ายสุวรรณ. (2540). มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการละเมิดของสื่อมวลชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย จันทร์สว่าง. (2544). การปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกของศาลในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดิศร ตรีเนตร. (2543). อำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจในการทำความเข้าใจไม่ฟ้องคดีอาญาที่เป็นเด็กและเยาวชนกระทำผิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิงอร เจตนาเลิศ. (2541). กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

ประมวลกฎหมายอาญา.

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2475.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วารสารปฏิรูปการเมือง. (2554). การกระจายอำนาจ. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2555, จาก

<http://www.cot.co.th/detail.php?ArticleID=429>.

ไอเอ็นเอ็น. (2555). ตร.ใช้ 10 ล้อปิดแยกมิตรสัมพันธ์จับ 48 แวน-ฉีม่วง 4 ราย. สืบค้นเมื่อ

5 เมษายน 2556, จาก <http://www.yanchaow.com/10-48-4-view1102.aspx>.

เดลินิวส์. (2555). คส.รวบหญิงสาวอายุ 17 ปี ค้าประเวณี 4 ราย ในโรงแรมกลางกรุง. สืบค้นเมื่อ

5 เมษายน 2556, จาก <http://news.tlcthai.com/news/49544.html>.

เดลินิวส์. (2555). จับแก๊งเด็กเสาบ รุมตี-ปล้นเหยื่อคืนเดียว 7 ครั้ง. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก

<http://www.dailynews.co.th/crime/177932>.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Karen Sampford. (1998). *Identification of Juvenile Offender (Electronic Version)*. Queensland Parliamentary Library.

Mary J.Clement. (2002). *The Juvenile Justice System: law and process (2nd / ed.)*. Butterworth-Heinemann College.

Steven Emanuel. (1985). *Tort*: Emanuel Law Outlines (1st/ed.). Aspen Publishers.

ELECTRONIC SOURCES

Department of Justice Canada, The Youth Criminal Justice Act 2002, Retrieved April 5, 2012, from <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/Y-1.5/index.html>

The Children's Court of Western Australia Act 1988, Retrieved May 10, 2012, from http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/consol_act/ccwaa1988385/

The Juvenile Justice Act 1992, Retrieved May 10, 2012, from www.legislation.qld.gov.au/LEGISLTN/CURRENT/Y/YouthJustA92.pdf

The Children and Young Persons Act 1989, Retrieved May 10, 2012, from

www.legislation.vic.gov.au/domino/Web...nsf/.../89-56a075doc.doc

The Youth Court Act 1993, Retrieved May 10, 2012, from

<http://www.legislation.sa.gov.au/LZ/C/A/YOUTH%20COURT%20ACT%201993.aspx>

The Young Offender Court Act 1993, Retrieved May 10, 2012, from

archive.aiatsis.gov.au/removeprotect/54197.pdf

INTERNATIONAL CONVENTIONS

Convention on the Right of the Child.

International Covenant on Civil and Political Rights 1966.

The Beijing Rules.

Universal Declaration of Human Right 1948.

LAWS

The Children and Young Persons Act 1989.

The Children's Court Act 1992.

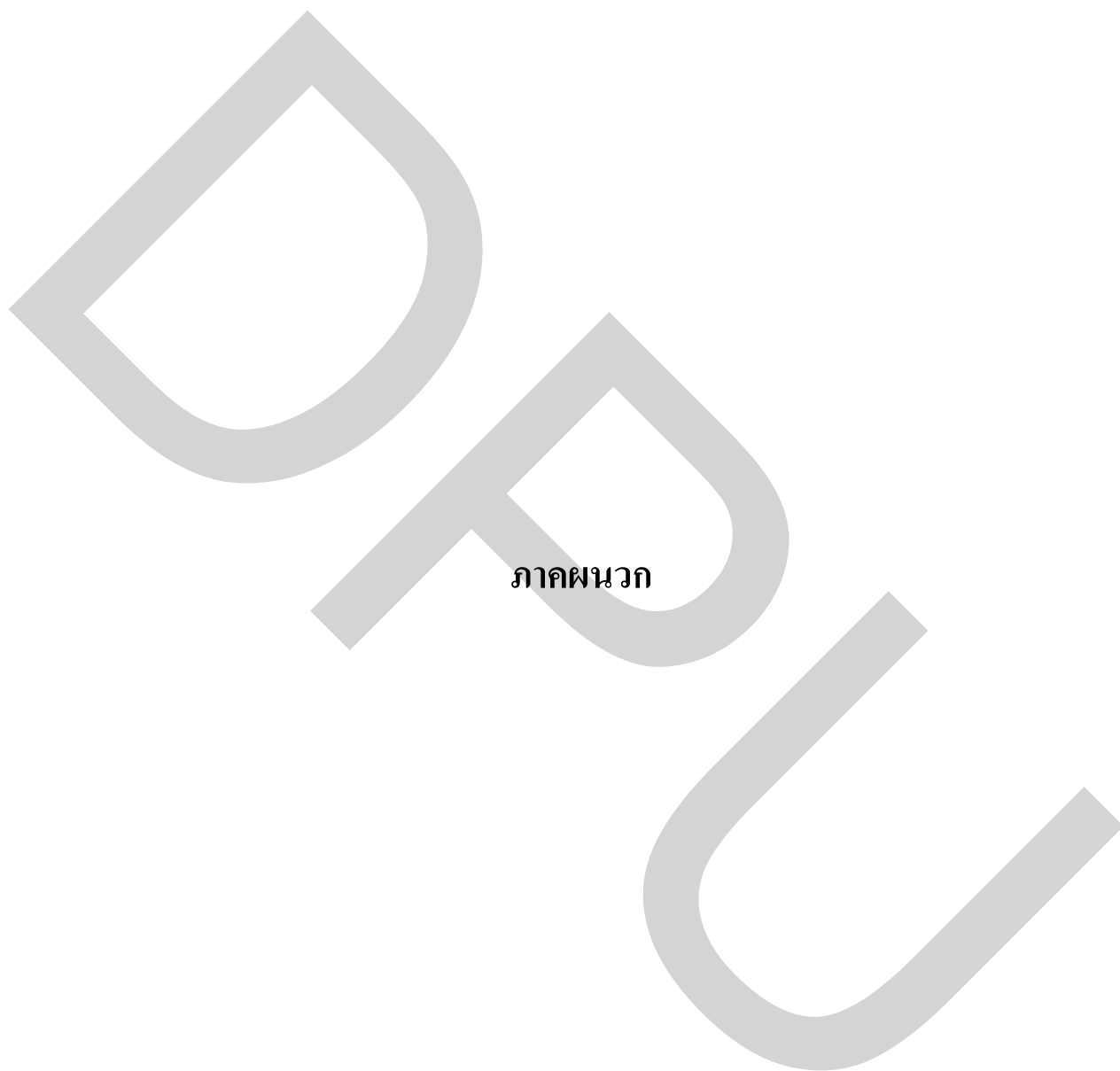
The Children's Court of Western Australia Act 1988.

The Juvenile Justice Act 1992.

The Young Court Act 1993.

The Young Offender Court Act 1993.

The Youth Criminal Justice Act 2002.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาพและเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

ตร. ใช้ 10 ล้อปิดแยกมิตรสัมพันธ์จับ 48 แว่น – จี้ม่วง 4 ราย (ไอเอ็นเอ็น)

ตำรวจมักกะสันสนธิ บก.จร. จับเด็กแว่นป่วนเมืองได้ 48 คน ยึดรถจยย.ของกลางได้กว่า 87 คันพบเยาวชนชาย 4 ราย ปัสสาวะม่วง เตรียมส่งฟ้องศาลแขวงฯ 14 พ.ค. นี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.มักกะสัน สนธิกำลังร่วมกันของฝ่ายปราบปรามและกำลังจากกองบังคับการตำรวจจราจร ทำการจับกุมกลุ่มเด็กแว่น บริเวณถนนเพชรบุรีหลังได้รับการร้องเรียนจากประชาชนว่ากลุ่มวัยรุ่นขี่รถจักรยานยนต์แข่งกันทุกคืนวันศุกร์และวันเสาร์ บนถนนเพชรบุรี โดยเจ้าหน้าที่ได้วางแผนจับกุม นำกำลังสกัดจับตั้งแต่บริเวณแยกอโศก-เพชรบุรีต่อเนื่องแยกมิตรสัมพันธ์ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ โดยการนำรถบรรทุก 6 ล้อ รถสายตรวจ และรถกู้ภัย ปิดถนนช่วงแยกมิตรสัมพันธ์

ทันทีที่กลุ่มวัยรุ่นเห็นเจ้าหน้าที่ได้พยายามหลบหนี โดยเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมเยาวชนอายุระหว่าง 17-22 ปี ได้กว่า 50 คน พร้อมยึดรถจักรยานยนต์ได้ประมาณ 100 คัน เพราะวัยรุ่นบางส่วนได้ทิ้งรถจักรยานยนต์ไว้แล้ววิ่งหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ได้คุมตัววัยรุ่นเด็กแว่นทั้งหมดมาที่ สน.มักกะสัน เพื่อทำบัญชีรายชื่อแยกช่วงอายุและตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด โดยจะมีการแยกกลุ่มเด็กแว่นที่เป็นเยาวชนก็จะส่งสถานพินิจไปก่อน ส่วนผู้ต้องหาที่อายุเกิน 18 ปี ก็จะส่งฟ้องต่อศาลแขวงพระนครเหนือ ในวันจันทร์ที่ 14 พ.ค. นี้ ในส่วนของรถจักรยานยนต์นั้น เจ้าหน้าที่จะต้องทำการตรวจยึดไว้และหากผู้ปกครองอยากได้รถคืนต้องไปยื่นคำร้องต่อศาลในข้อหาขับขีรถบนทางสาธารณะในลักษณะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น ตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก

อย่างไรก็ตาม ตลอดคืนที่ผ่านมาได้รับแจ้งจากประชาชนในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ไร้รถใช้ถนนสายหลักแจ้งว่า ได้มีกลุ่มรถจักรยานยนต์ซึ่งออกมาปิดถนนแข่งขันประลองความเร็วกันรวมแล้วประมาณร่วม 1,000 คน

ด้าน พ.ต.อ.ไชยา คงทรัพย์ ผกก.สน.มักกะสัน เปิดเผยกับสำนักข่าว INN ถึงความคืบหน้าในการนำกำลังสกัดจับกุมแก๊งรถจักรยานยนต์ซึ่ง ตั้งแต่บริเวณแยกอโศก-เพชรบุรีต่อเนื่องแยกมิตรสัมพันธ์ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เมื่อกลางดึกที่ผ่านมาว่า เบื้องต้นสามารถจับกุมได้จำนวน 48 ราย ยึดรถจักรยานยนต์จำนวน 87 คัน เนื่องจากส่วนใหญ่ได้วิ่งหนีและได้ทิ้งรถจักรยานยนต์ไว้ ซึ่งขณะนี้เจ้าหน้าที่ยังอยู่ระหว่างการสอบปากคำและตรวจปีศาจวะหาสารเสพติด ในเบื้องต้นพบเยาวชนชายจำนวน 4 ราย มีปีศาจวะสีม่วงซึ่งเจ้าหน้าที่จะนำส่งโรงพยาบาลเพื่อตรวจอย่างละเอียดอีกครั้ง ส่วนการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่จะนำตัวส่งสถานพินิจในวันพรุ่งนี้

อย่างไรก็ตามในส่วนของรถจักรยานยนต์ที่ยึดได้นั้น หากผู้ปกครองอยากได้รถคืนต้องไปยื่นคำร้องต่อศาล ในข้อหาขบขี้รถบนทางสาธารณะในลักษณะก่อความเดือดร้อนรำคาญให้กับผู้อื่นตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก

ที่มา: ไอเอ็นเอ็น. (2555). ตร.ใช้ 10 ล้อปิดแยกมิตรสัมพันธ์จับ 48 แวน-สีม่วง 4 ราย. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://www.yanchaow.com/10-48-4-view1102.aspx>.

คส. รวบหญิงสาวอายุ 17 ปี ค้าประเวณี 4 ราย ในโรงแรมกลางกรุง

เมื่อเวลา 20.30 น. วันที่ 7 ก.ย. พ.ต.ท.สำเริง สั่งเสียง รอง ผกก.คส. พร้อมด้วย นายพลิชฐ์ ศักดาณรงค์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นำกำลังเจ้าหน้าที่ ตร.คส. กว่า 10 นาย เข้าจับหญิงสาวอายุ 17 ปี ผู้ต้องหาค้าประเวณีจำนวน 4 ราย โดยจับกุมได้ภายในห้อง 217 ที่โรงแรมเดอม็อก เลขที่ 78 ถนนประชาธิปไตย แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร พ.ต.ท. สำเริงเปิดเผยว่าจากการได้ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน คส. ติดตามหาข่าวว่ามีการค้าประเวณีผ่านทางเว็บไซต์จนทราบว่ามีการค้าประเวณีจริงโดยมีผู้หญิงที่ชื่อ “กิ้ง ซอยมหาดไทย” เป็นแม่เล้าจัดหา จึงสั่งการให้ทางเจ้าหน้าที่ทำการติดต่อล่อซื้อหญิงสาวทั้ง 4 รายโดยตกลงค่าตัวรายละ 2,000 บาท ที่โรงแรมดังกล่าวจากนั้นเจ้าหน้าที่ทำการแสดงตัวเข้าจับกุม

ด้าน นายพลิชฐ์เปิดเผยว่าในการจับกุมในครั้งนี้ได้รับการประสานงานจากกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ว่ามีเยาวชนหญิงขายบริการทางเพศจนจับกุมได้ดังกล่าวจากการสอบสวนพบว่าเด็กทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเยาวชนเรียนอยู่ในชั้นมัธยม ได้รับการชักชวนจากเพื่อนพามาขายบริการทางเพศเพราะขาดเงินเพื่อนำเงินไปเที่ยวเตร่ ในการจับกุมครั้งนี้ยังมีแม่เล้าซึ่งการค้าประเวณีดังกล่าวทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ที่แพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่น จึงอยากให้เยาวชนคนไหนที่คิดจะทำงานในทำนองดังกล่าวนี้ขอให้เลิกล้มความคิดก่อนที่จะสายเกินไป จากนั้นเจ้าหน้าที่นำตัวเยาวชนทั้งหมดไปสอบสวนก่อนแจ้งข้อหา “เป็นธุระจัดหาและค้าประเวณี” เพื่อดำเนินคดี อย่างไรก็ตามทางเจ้าหน้าที่จะทำการสอบสวนอย่างละเอียดอีกครั้งเพื่อนำไปขยายผลหาตัวผู้ที่เป็นธุระจัดหาที่แท้จริงต่อไป

ที่มา: เดลินิวส์

เมื่อเวลา 02.30 น.วันนี้ (13 ม.ค.) พ.ต.อ.ไชยา คงทรัพย์ ผกก.สน.ลุมพินี พร้อมด้วย พ.ต.ท.อัศววัฒน์ พุ่มไพศาลชัย รอง ผกก.สส.สน.ลุมพินี พ.ต.ท.ณัฐวุฒิ เขียมศรีพงษ์ รอง ผกก.ป. สน.ลุมพินี พ.ต.ต.กฤษดา มานะวงศ์สกุล สว.สส. พ.ต.ต.ชเนศ มีทอง สว.สส. พ.ต.ต.วงศ สุวรรณวัฒน์ สว.ป. พ.ต.ท.วิพงษ์ กงแก้ว สว.ป. นำกำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและสายตรวจ เข้าจับกุมตัว แก๊งเยาวชนปล้นทรัพย์ประกอบด้วย นายเนม อายุ 16 ปี นายบอส อายุ 15 ปี นายเพียร์ อายุ 16 ปี ค.ช. บอม อายุ 14 ปี ค.ช. บาส อายุ 14 ปี ค.ช. หรั่ง อายุ 13 ปี และ ค.ช. เคน อายุ 13 ปี (ทั้งหมดนาม สมมติ) พร้อมด้วยของกลางรถยนต์ยี่ห้อมอนด้าเวฟไอคอนสีเหลือง หมายเลขทะเบียน ยทล-79 กทม. รถจักรยานยนต์ยี่ห้อมอนด้าเวฟ สีน้ำเงิน หมายเลขทะเบียน อจธ-646 กทม. เงินสดจำนวน 4,000 บาท โทรศัพท์มือถือ 4 เครื่อง นาฬิกาข้อมือ 4 เรือน จี๋ทองคำรูปหัวใจและแท็บเล็ต 1 เครื่อง โดยจับกุมได้ ภายในซอยสุขุมวิท 1 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา

การจับกุมครั้งนี้สืบเนื่องจากเมื่อ 01.00 น. ที่ผ่านมา กลุ่มผู้ต้องหาทั้งหมดซึ่งมีนายเนม เป็นหัวหน้าแก๊งได้พากันใช้รถจักรยานยนต์ออกตระเวนหาเหยื่อปล้นทรัพย์ถึง 3 รายซ้อนในช่วงเวลา ไล่เลี่ยกัน โดยเริ่มจากรายแรกกลุ่มผู้ต้องหาได้ใช้รถจักรยานยนต์ของกลางทั้ง 2 คันมาพบ นายญูสี จันทนป อายุ 39 ปี รปภ. ของอาคารสาทรสแควร์ ย่านถนนนราธิวาสราชนครินทร์ กำลังเดินอยู่บริเวณสวน ลุมไนท์บาร์ซาร์ ถนนวิฑู แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน เพื่อจะกลับบ้านย่านบ่อนไก่จึงตรงเข้าไปรุม กระทั่งและใช้ไม้ฟาดนายญูสีจนได้รับบาดเจ็บก่อนจะปล้นเอาเงินสดจำนวน 300 บาท โทรศัพท์มือถือและเครื่องแบบ รปภ. ของผู้เสียหายไป

หลังเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและสายตรวจ สน.ลุมพินี ได้นำกำลังกันออกติดตาม คนร้าย แต่หลังจากนั้น ไม่นานก็ได้รับแจ้งเหตุว่ามีกลุ่มวัยรุ่นใช้อาวุธปืนปลอมบุกปล้นเข้าไปปล้น ผู้เสียหายในบ้านเลขที่ 2117 ถนนดวงพิทักษ์ แขวงและเขตคลองเตย จึงรีบนำกำลังไปตรวจสอบ พบที่ซึ่งเมื่อไปถึงก็พบผู้เสียหายคือ น.ส.ทิวารรณ บุญเลี้ยง อายุ 23 ปี ผู้เสียหายให้การว่าเพิ่งถูก คนร้ายซึ่งมีรูปร่างคล้ายกับคนร้ายกลุ่มแรกใช้อาวุธปืนบุกเข้ามาปล้นสร้อยคอทองคำหนักสอง สลึงพร้อมจี้รูปหัวใจ จำนวน 1 เส้นพร้อมด้วยจี้ทอง แท็บเล็ต 1 เครื่อง ขณะกำลังนั่งกินข้าวอยู่ใน บ้านกับครอบครัวและเพิ่งออกจากบ้านไปไม่นาน เจ้าหน้าที่จึงกระจายกำลังกันออกติดตาม จนกระทั่งสามารถจับกุมนายบอส ผู้ต้องหาคนแรกเอาไว้ได้บริเวณไม่ห่างจากจุดเกิดเหตุนัก เบื้องต้นนายบอส สารภาพว่ากลุ่มเพื่อนกำลังจะจี้รถจักรยานยนต์ ออกไปปล้นต่อที่ย่านสุขุมวิท

จากนั้น ไม่นานเจ้าหน้าที่ก็ได้รับแจ้งเหตุว่ามีกลุ่มวัยรุ่นกำลังก่อเหตุปล้นทรัพย์อยู่ใน ซอยสุขุมวิท 1 ทางเจ้าหน้าที่จึงรีบนำกำลังไปตรวจสอบจนกระทั่งพบกลุ่มผู้ต้องหาเพิ่งก่อเหตุใช้ไม้ เบสบอลรุมทำร้าย นายกรุงสยาม เรืองวิเศษ อายุ 33 ปี พนักงาน โรงแรม โอกระ ย่านเพลินจิต ขณะกำลังนั่งดื่มเบียร์กับเพื่อนร่วมงานอีก 2 คน ก่อนปล้นเอาโทรศัพท์มือถือ 2 เครื่องและเงินสด

อีก 1,900 บาท ซึ่งเมื่อผู้ต้องหาเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจก็พยายามหลบหนีแต่ก็ถูกจับกุมเอาไว้ได้ทั้งหมด ส่วนนายกรุงสยาม ได้รับบาดเจ็บสาหัสศีรษะแตก แขนหัก ซี่โครงหัก ต้องรักษาตัวอยู่ในห้องไอซียู รพ. เพชรเวช

จากการสอบสวนผู้ต้องหาทั้งหมดให้การรับสารภาพโดยนายเนม หัวหน้าแก๊งให้การว่า ช่วง 2 ปี ที่ผ่านมادنเคยถูกตำรวจสน.พญาไท จับกุมมาแล้ว 4 ครั้ง เป็นคดีเสพยาเสพติดและครอบครองกัญชาเข้าออกบ้านเมตตาอยู่เป็นประจำ ตอนนี้นำกำลังเรียน กศน. อยู่ จนกระทั่งกลางดึกที่ผ่านมา ดืมเหล้ามาจนเมาได้ที่ ก็นึกอยากดืมเหล้าต่ออีก ซึ่งเป็นจังหวะเดียวกันกับกลุ่มน้องๆ ในชุมชนเดียวกันเพิ่งกลับมาจากไปเที่ยวคาราโอเกะย่านเพชรบุรี จึงชวนกันออกไปจี้จย. หาเหยื่อปล้นทรัพย์เพื่อหาเงินไปดืมเหล้ากันต่อแต่รายแรกได้ปล้นมาได้แค่ 300 บาทไม่พอจึงออกหาเหยื่อไปเรื่อยๆจนกระทั่งมาถูกจับกุมได้ดังกล่าว โดยก่อนหน้านี้นี้เคยพาน้องๆ ในกลุ่มออกจี้รถจย. ไปปล้นทรัพย์มาแล้วหลายครั้งได้เงินมาก็จะเอามาแบ่งกันไปกินเหล้าหรือเที่ยวเตร่ ส่วนทรัพย์สินอื่นๆพวกโทรศัพท์ นาฬิกา ก็จะแจกจ่ายให้น้องๆ ในกลุ่มไปใช้

จากการสอบสวนขยายผลเพิ่มเติมผู้ต้องหายอมรับสารภาพว่า ตั้งแต่ช่วงหัวค่ำของวันที่ 12 ม.ค. ได้พาพวกไปตระเวน ไปปล้นทรัพย์เหยื่อมาแล้วทั้งหมด 4 ครั้ง ในท้องที่ สน.พญาไท สน.ดินแดง และสน.มักกะสัน ก่อนจะมาก่อเหตุในท้องปล้นทรัพย์ที่ สน.ลุมพินี อีก 3 ครั้งรวมเป็น 7 ครั้ง เบื้องต้นได้แจ้งข้อหา ปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธและใช้ยานพาหนะก่อนนำตัวส่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางพิจารณาว่าการจับกุมกลุ่มเยาวชนทั้งหมดชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จากนั้นศาลจะพิจารณาส่งสถานพินิจต่อไป ทั้งนี้หากผู้เสียหายรายใดสงสัยว่าอาจจะถูกผู้ต้องหาในกลุ่มนี้ปล้นทรัพย์ไปก็ให้มาคูตัวและของกลางได้ที่สน.ลุมพินี

ที่มา: เดลินิวส์. (2555). ดส.รวบหญิงสาวอายุ 17 ปี ค้าประเวณี 4 รายในโรงแรมกลางกรุง. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://news.tlcthai.com/news/49544.html>.

ปตส.-ไอซีที จับนร.หญิงม.ต้น ฝากไฟล์เพลงลามกผ่านเว็บไซต์

พล.ต.ต.วิสุทธิ วานิชบุตร ผบก.ปตส. พ.ต.ท.ปัญญา ชะเอมเทศ สว.ฝป. 10 บก.ปตส. และนายสุรชัย นิลแสง รักษาการผู้อำนวยการศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ร่วมกันแถลงข่าวจับกุม น.ส.สวย (นามสมมติ) อายุ 15 ปี นักเรียนชั้นมัธยมต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งใน จ.สมุทรปราการ พร้อมของกลางเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ได้ที่บ้านพักย่านสุขสวัสดิ์ ต.บางจาก อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ นอกจากนี้ยังได้ทำการตรวจยึดเครื่องเซิร์ฟเวอร์ จำนวน 2 เครื่อง ของผู้ให้บริการเว็บไซต์ซึ่งเช่าพื้นที่วางเซิร์ฟเวอร์อยู่ที่บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) มาตรวจสอบ ทั้งนี้สืบเนื่องจากกระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับร้องเรียนจากผู้ปกครองของ

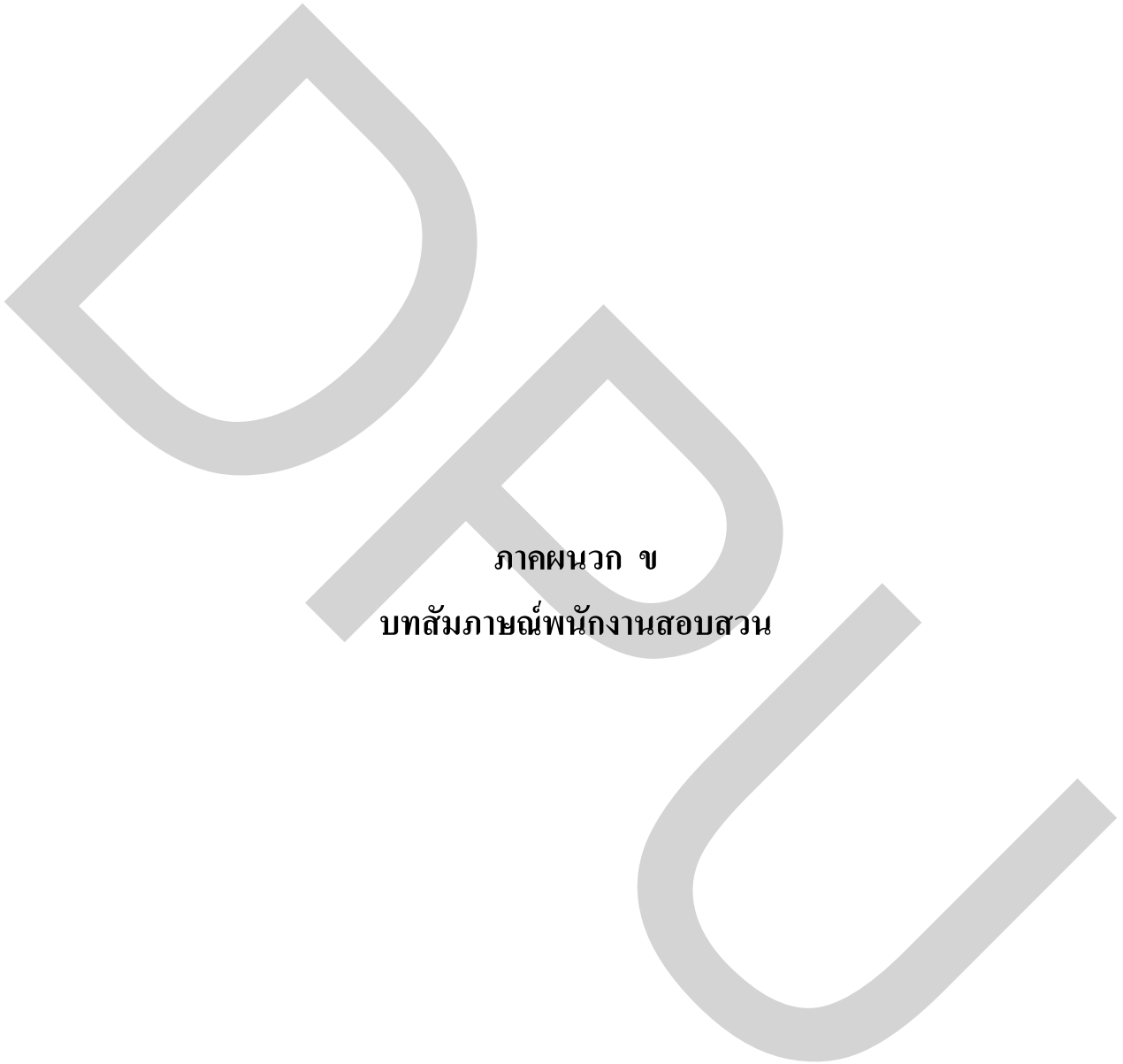
เด็กนักเรียนเป็นจำนวนมากว่าในกลุ่มเด็ก นักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมีชมหลายสถาบันการศึกษานิยมเผยแพร่เพลงลามก ที่ชื่อ “...รุ่งรัง” โดยมีดาวนัโหลดผ่านเว็บไซต์สร้างความเสื่อมเสียต่อวัฒนธรรมอันดีงามในหมู่เยาวชนจึงมีการประสานตำรวจปดส. สืบสวนจับกุม

ต่อมา พ.ต.อ.วรพงษ์ ทองไพบูลย์ ผกก.ฝป. 10 บก.ปดส. พ.ต.ท.ปัญญา ร่วมกับเจ้าหน้าที่ไอซีทีตรวจสอบข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตพบว่าเพลงดังกล่าวได้มีผู้นำไปเปิดบริการให้ดาวนัโหลดผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งให้บริการรับฝากไฟล์ต่างๆเท่านั้น ต่อมาเจ้าหน้าที่จึงได้ไปตรวจยึดเครื่องเซฟเวอร์ ที่ผู้ให้บริการเว็บไซต์ดังกล่าวเช่าไว้กับบริษัทของบริษัท กสท. เพื่อสืบสวนขยายผลไปให้ถึงผู้ที่เข้ามาฝากไฟล์เพลงลามกดังกล่าวกระทั่งพบว่ามีการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ต้องหาจึงเข้าทำการตรวจค้นหาและจับกุม

เบื้องต้นจากการสอบสวน น.ส.สาย ให้การรับสารภาพว่าได้เพลงนี้มาจากเพื่อนและได้นำเข้าไปฝากไว้ในเว็บไซต์ แต่ที่ทำลงไปก็เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลังการสอบสวนจึงส่งตัวให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

ผู้สื่อข่าวรายงานว่านอกจากเว็บไซต์ที่รับฝากไฟล์ดังกล่าวแล้วเจ้าหน้าที่ยังตรวจสอบพบเว็บไซต์ที่ให้บริการรับฝากไฟล์อย่างน้อยอีก 3 แห่ง ที่มีการนำเพลงลามกเพลงนี้เข้าสู่ระบบซึ่งเจ้าหน้าที่จะได้ขยายผลจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป อย่างไรก็ตาม บก.ปดส. และกระทรวงไอซีทีฝากเตือนผู้ประกอบการทางอินเทอร์เน็ตให้ตรวจสอบเว็บไซต์ที่อยู่ในความดูแลด้วยเพื่อไม่ให้มีการเผยแพร่เพลงลามก นอกจากนี้จะได้ประสานกับทางสถานศึกษาและผู้ปกครองให้กวดเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าไปโพสต์หรือฝากไฟล์เพลง หรือข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากอาจเป็นความผิดตามกฎหมาย

ที่มา: *คมชัดลึก*. (2551, 29 กรกฎาคม). “จับ นร.หญิงม.ต้นฝากไฟล์เพลงลามกผ่านเว็บไซต์.” *คมชัดลึก*. หน้า 1.

ภาคผนวก ข
บทสัมภาษณ์พนักงานสอบสวน

การสัมภาษณ์

พนักงานสอบสวน สภ.เมืองสุราษฎร์ธานี

เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2556

ในหัวข้อ ความคิดเห็นที่มีต่อการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็น
เด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี

เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

คำถาม ท่านเคยจับกุมเด็กหรือเยาวชนด้วยตนเองหรือไม่ ถ้าเคยได้จับในความผิดฐาน
อะไร?

คำตอบ เคยครับ ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดครับ

คำถาม ในขณะที่ท่านจับกุมนั้นได้ดำเนินการใดๆเพื่อเป็นปกปิดหน้าตา ชื่อ หรือ
ข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ เมื่อได้เข้าจับกุมแล้ว หากจะปกปิดหน้าตาของเด็กในขณะนั้นเลย นั้นเป็นไปได้
ได้ยากมากที่ทำได้คือการพาไปยังสถานีตำรวจอย่างรวดเร็วที่สุด

คำถาม ในการจับกุมหรือการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนที่ท่านเป็นผู้ดำเนินการนั้น
เคยมีการเข้ามาถ่ายภาพของสัมภาษณ์โดยสื่อมวลชนหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่เคยครับ แต่เคยพบเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดในคดีของพนักงานสอบสวน
ท่านอื่นครับ

คำถาม ในการสอบสวนเด็กของพนักงานสอบสวนท่านนั้น ได้มีห้ามมิให้สื่อมวลชน
เข้ามาถ่ายภาพเด็กผู้นั้นหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่มีครับ

คำถาม ท่านเคยได้รับแจ้งความร้องทุกข์จาก เด็กหรือเยาวชนหรือผู้ปกครองของเด็ก
หรือเยาวชน เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่เคยครับ

คำถาม ตั้งแต่ท่านได้ดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน ท่านเคยได้ทราบถึงการ
ร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่เคยครับ

คำถาม ในสถานีดำรงที่ท่านได้ประจำอยู่นั้น มีเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ในการดูแลคดีซึ่งมีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่มีครับ หากมีการร้องทุกข์เกี่ยวกับคดีที่มีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ต้องหาผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ คือผู้ที่ป้อนร้อยเวรในขณะที่มีการร้องทุกข์ในคดีนั้น

คำถาม ท่านเคยได้รับการอบรมแนะนำแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนหรือไม่ ?

คำตอบ ไม่เคยได้รับการอบรมถึงแนวทางในการปฏิบัติ เพียงแต่ได้เข้าร่วมประชุมกับเจ้าพนักงานอัยการและศาลเพื่อชี้แจงและอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่เท่านั้น เช่น การตรวจสอบการจับ การควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามกฎหมายฉบับนี้

คำถาม ท่านมีความเห็นเช่นไร ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นสอบสวน ?

คำตอบ เห็นว่าไม่ควรมีการเผยแพร่ภาพของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะมีการปิดบังหน้าตาและชื่อ นามสกุลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนและในกรณีการแถลงข่าวการจับกุมนั้น ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าคุณไม่ควรมีการจัดให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนได้พบกับสื่อมวลชนเพราะจะส่งผลกระทบต่อจิตใจและเป็นการประจานเด็กและเยาวชนเหล่านั้น หากจำเป็นต้องมีการแถลงข่าว ก็ควรกันผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนออกไปและให้เจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้นเป็นผู้ให้สัมภาษณ์

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ฉบับนี้ ?

คำตอบ ควรลดขั้นตอนการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้น้อยลงเพราะในการปฏิบัติจริงนั้น พนักงานสอบสวนไม่ได้รับผิดชอบเฉพาะคดีซึ่งมีผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเท่านั้น ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดูแล คดีซึ่งมีผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลและดำเนินการต่างๆ ทางศาล เช่น การฝากขัง การปล่อยชั่วคราว โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการจับกุมและรวบรวมพยานหลักฐานเท่านั้น เพื่อให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้นอยู่ในความดูแลของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องหาเป็นเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องหาซึ่งเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นายยอดบุตร ก้อนแก้ว

ประวัติการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต

ปีการศึกษา 2551 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552 เนติบัณฑิต สมัยที่ 62

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2553 ตำแหน่งนิติกร บริษัท สยามคูโบต้าลิฟซิ่ง จำกัด